

Esikist. tsfo 84/16.5.1984

Jyri Saukkonen

LAMMIN MUINAISJÄÄNNÖKSET

- luettelo vuodelta 1983

S i s ä l l y s

JOHDANTO	3
KOHDEHAKEMISTO (kohteet numerojärjestyksessä)	5
ESINEHAKEMISTO (esineet numerojärjestyksessä)	8
KOHTEIDEN JAKAUTUMINEN PERUSKARTOILLE	11
LAMMIN KUNNAN SIJAINNI YLEISKARTALLA 1:1000 000	12
YLEISKARTAT 1-2 1:100 000 LÖYTÖPAIKOISTA	13 - 14
MUINAISJÄÄNNÖSTEN SELOSTUKSET NUMEROJÄRJESTYKSESSÄ	15 - 140
PAIKAT, JOISTA ON TIETOJA ESIHIST. TOIMISTON ARKISTOSSA TAI ARKEOLOGISESSA KIRJALLISUUDESSA, MUTTA JOTKA EIVÄT OLE MUINAISJÄÄNNÖKSIÄ	141
DIALUETTELO	142
NEGATIIVILUETTELO	146
VALOKUVAT	150

JOHDANTO

Tämän Lammin inventoinnin maastotyöt on tehty suurimmaksi osaksi toukokuun loppupuolella ja osittain lokakuun lopussa 1983. Työn kustansi Kanta-Hämeen seutukaavaliitto; Lammin lisäksi inventointiohjelmaan kuuluivat myös Tuulos ja Hauho. Kaikkien kolmen kunnan inventointien kokonaiskustannukset olivat 22 000 mk.

Valmistelutyön lähtökohtana olivat museoviraston esihistorian toimiston arkiston tiedot *Lammin* muinaislöydöistä. Näistä ei ole aiempaa kartoitusta. Lisäksi on poimittu tietoja ns. Gottlundin ja Reinholmin kokoelmista museoviraston kirjastossa. Arkistotiedoissa ja arkeologisessa kirjallisuudessakin on tietoja myös sellaisista paikoista, joita on pidetty mahdollisina muinaisjäännöksinä, mutta jotka eivät ole tällaisia. Näistä paikoista on oma erillinen luettelonsa sivulla 747. Kyseiset paikat ovat suurimmaksi osaksi mäkiä, joilla on niminä esim. Linnamäki, mutta joilla ei ole todettu merkkejä muinaisjäännöksistä.

Inventoinnissa pyrittiin ensi sijassa selvittämään kunkin esineen tai löytöpaikan tai kiinteän muinaisjäännöksen sijainti mahdollisimman tarkoin. Arkistotiedoissa mainittu löytöpaikka, useimmiten jokin tila, etsittiin ensin peruskartoilta. Jos paikkaa ei ollut kartoilla, sitä kyseltiin paikkakuntalaisilta. Lisäksi otettiin selville vieläkin tarkempia löytöpaikkoja, sen mukaan kuin ihmiset kykenivät muistamaan niitä. Löytöaikojen varhaisuus aiheutti tässä suuria vaikeuksia. On kuitenkin sanottava paikkakuntalaisten suhtautuneen kyselyihin erittäin myötämielisesti.

Vanhojen löytöpaikkojen lisäksi etsittiin uusia muinaisjäännöksiä, ja näin löytyikin seitsemän kivikautista asuinpaikkaa. Lisäksi saatiin tietoon yksi hävitetty kuppikivi. Myös Gottlundin kokoelmista löytyi useita mainintoja muinaisjäännöksistä, mutta näiden luonne ei ole tarkkaan selvillä eikä niiden sijaintiakaan tunneta kuin likimain. Paikkakuntalaisilta saatiin yksi kiviesine museoviraston kokoelmiin, ja lisäksi tietoja parista muusta. Kaikista kiinteistä muinaisjäännöksistä pyrittiin ottamaan valo- ja diakuvat.

Selville saadut löytöpaikat on merkitty peruskarttakopioille 1:20 000. Mikäli kohde on pistemäinen tai suppea-alainen, se on merkitty

ympyrällä, jos alue on laaja, niin se on rajattu viivalla ja koko rauhoitettu alue on vaakaviivoitettu. Kivikautisten asuinpaikkojen löytökohdat, kuppikivet ja -kalliot ja kiviröykkiöt on merkitty lisäksi punakynällä, jos on kyse yksittäisistä kohteista. Jos esinnee tarkkaa löytöpaikkaa ei tunneta, kartalle on merkitty sen tilan päärakennuksen sijainti, jonka mailta esine on löydetty. Jos löytöpaikka on voitu määrittää vain jollekin suppeahkole alueelle, mutta paikkaa ei tiedetä tarkalleen, koko tämä alue on rajattu viivalla. Muinaisjäännösten selostuksissa on ilmoitettu löytöpaikkojen koordinaatit peruskoordinaatistossa.

Muinaisjäännösten luokittelu (I-III) tarkoittaa seuraavaa: Luokka I säilytetään sellaisenaan, luokka II rauhoitetaan tutkittavaksi, jonka jälkeen se siirretään luokkaan I tai III, luokka III on tutkittu tai tuhottu kohde, jonka enempi säilyttäminen ei ole tarpeen tai sellainen paikka, jonka tarkka sijainti ei ole tiedossa.

On selvää, että inventoinnissa ei voitu saada selville kaikkia Lammin muinaisjäännöksiä. Sekä kivi- että rautakautisia asuinpaikkoja ja kalmistoja on varmasti löytymättä, varmat pronssikauden paikat puuttuvat vielä kokonaan. Tämä perusselvitys antanee kuitenkin jonkinlaisen pohjan jatkotutkimuksille.

Inventoinnin perusteella Lammilta tunnetaan kiinteitä muinaisjäännöksiä seuraavasti:

- kivikautisia asuinpaikkoja 7, joista 2 epävarmaa
- rautakautisia kalmistoja 2
- kuppikiviä 2, joista toinen hävitetty
- kuppikallio
- miekanhiontakiviä 2, joista toinen osittain hävitetty
- muinaislinnoja 2, joista toinen epävarma
- kiviröykkiöitä 14 paikassa, vain osan tarkka sijainti tunnettu, ajoitukset arvailua
- "hällristning"
- esihist. ajan palvontapaikka(?)
- "uhrilähde" (?)
- tulisijan pohja
- saaria, joita mahdollisesti käytetty hautaamiseen yhdessä paikassa 2 kpl

Helsingissä 4.4.1984

Jyri Saukkonen

KOHDEHAKEMISTO (kiinteät muinaisjännökset alleviivattu)

<u>kohteen</u> <u>nro</u>	<u>kylä</u>	<u>löytöpaikka</u>	<u>paikan määrittys</u>
1	Heitoinen	Ahvonon	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
✓ 2	Hietoinen	Teuronlahti	- <u>kivik. asuinpaikka</u>
3	Hietoinen	Lahdenkallio (Lähteenmäki?)	- <u>kiviröykkiöitä</u>
4	Hietoinen	Mommilan järvi	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
5	Arrankorpi	Mäkelä	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
6	Arrankorpi	Taavela	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
7	Riikonen	Metsäpirtti	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
8	Poikmetsä tai Riikonen	(?)	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
9	Kataloinen	Laurila	- <u>kiviröykkiöitä</u>
10	Kataloinen	Parkumäki	- <u>kiviröykkiö tai useampia</u>
11	Kataloinen	(?)	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
12	Montola	Keisari	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
13	Montola	Mattila(?)	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
14	Mulkola	Tilkunpohja	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
15	Mulkola	Ali-Mäkelä 1	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
16	Mulkola	Ali-Mäkelä 2	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
17	Syrjäntausta	(?)	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
18	Kaitala	Nisula (Hannula)	- <u>rautak. ruumishauta- kalmisto</u>
19	Jahkola	Anteila(?)	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
20	Jakola(?)	Kirkkokallio	- <u>"hällristningar"</u>
21	Jakola	Kirkkosilta	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
22	Jakola	(?)	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
23	Tirmula	Ilokoivunmäki	- <u>hävitetty kuppikivi</u>
24	Tirmula	Sarkakuja 13 (Soveri)	- <u>kuppikivi</u>
25	Yläinäinen	Mattila(?)	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
26	Onnenvuori	Uotila(?)	- <u>kivik. löytöpaikka</u>
27	Hietonen	Hiidenhoilo	- <u>esihist. ajan palvontapaikka(?)</u>
28	Kirkonkylä	Linnamäki	- <u>muinaislinna</u>
29	Hauhiala	Penttilä	- <u>esihist. tai hist. ajan löytöpaikka</u>
30	Halila	Ali-Halila	- <u>kaksi röykkiötä</u>

kohteen

<u>nro</u>	<u>kylä</u>	<u>löytöpaikka</u>	<u>löytöpaikan määrittely</u>
31	Halila	Halila (Hoikonkal- lio, Kajakkakal- lio)	- <u>kuppikivi</u>
32	Yläinäinen	Lampola	- rautak. löytöpaikka
33	Lampelto	Kinnaila 1	- kivik. löytöpaikka
34	Lampelto	Kinnaila 2	- <u>kivik. asuinpaikka</u>
35	Pappila	Linnamäki	- <u>muinaislinna(?)</u>
36	Ronni	Linnoinen 1	- <u>kivik. asuinpaikka</u>
37	Ronni	Linnoinen 2	- kivik. löytöpaikka
38	(?)	Pääjärven ranta(?)	- kivik. löytöpaikka
39	Yläne	Mattila	- rautak. löytöpaikka
40	Kostila	Karjula(?)	- kivik. löytöpaikka
41	Kostila(?)	(?)	- kivik.(?) löytöpaikka
42	Vanhakartano	Gammelgård 1	- rautak. tai hist. ajan löytöpaikka
43	Vanhakartano	Honkaliini 1	- <u>rautak. polttokenttä- ja ruumishautakalmisto</u>
44	Vanhakartano	Honkaliini 2	- <u>"uhrilähde" (?)</u>
45	Vanhakartano	Gammelgård 2	- <u>miekanhiontakivi</u>
46	Vanhakartano	Gammelgård 3	- rautak. löytöpaikka
47	Vanhakartano	Rekola	- kivik. löytöpaikka
48	Parikkala	Työlaitoksen hiekkakuoppa	- rautak. löytöpaikka
49	Porkkala	Katinsilta	- <u>kivik. asuinpaikka</u>
50	Porkkala	Porkkalan kartanon metsämaa	- kivik. löytöpaikka
51	Parikkala	Rahkio	- kivik. löytöpaikka
52	Vanhakartano	Kaakonmäki	- <u>kiviröykkiö (aarni- hautaus)</u>
53	Tommala	Nuuttila (Hokka)	- kivik. löytöpaikka
54	Iso-Evo	Kiiliäinen	- <u>kaksi kiviröykkiötä</u>
55	(Iso-)Evo	Luhtakoski	- kivik. löytöpaikka
56	Vähä-Evo	Nuijala	- kivik. löytöpaikka
57	Vähä-Evo	(?)	- kivik. löytöpaikka
58	Vähä-Evo	Vuorenpeikko tai Ruumenmaa	- <u>neljä kiviröykkiötä</u>
59	Lieso	Lähdeoja	- <u>kiviröykkiöitä</u>
60	Lieso	Marjomäet	- <u>tulisijan pohja</u>
61	Lieso	Lahdenpohja	- <u>miekanhiontakivi</u>

<u>kohteen</u>			
<u>nro</u>	<u>kylä</u>	<u>löytöpaikka</u>	<u>paikan määrittäminen</u>
62	Lieso	Lamminjärvi	- <u>kivik. asuinpaikka(?)</u>
63	Lieso	Purola	- rautak. löytöpaikka
64	Lieso	Neulamäki	- " <u>melkein maatonut jättiläisten aikui-</u> <u>nen kiukaan sija</u> "
65	Nuhkola	Ekajoki	- <u>kiviröykkiöitä</u>
66	Vähä-Evo	Kankainen	- <u>kiviröykkiö</u>
67	Nuhkola	Porraskoski	- kivik. löytöpaikka
68	Nuhkola	Jyränkö (Mäkelä)	- kivik. löytöpaikka
69	Lieso	Miekkalammi	- kivik. löytöpaikka
70	Lieso	Pöytähonka	- " <u>jätinraunio</u> "
71	Lieso	Ruotsinsalo	- kivik. löytöpaikka
72	Lieso	Kalmasaaret	- <u>esihist. tai hist. ajan hautapaikka(?)</u>
73	Lieso (Kuohijärvi)	Haukakallio	- kivik. löytöpaikka
74	Lieso (Kuohijärvi)	Pöystilä	- kivik. löytöpaikka
75	Lieso (Kuohijärvi)	Hietavalkama	- kivik. löytöpaikka
76	Lieso (Kuohijärvi)	Ojamäki	- <u>kivik. asuinpaikka</u>
77	Lieso (Kuohijärvi)	Mikkola	- <u>kivik. asuinpaikka(?)</u>
78	Lieso (Kuohijärvi)	Nerosjärven ranta	- " <u>lapinraunioita</u> "
79	Lieso	Kastepohja	- kivik. löytöpaikka
80	Lieso	Koivuniemi	- kivik. löytöpaikka
81	Kostila	Isola (Iso-Rant-tila)	- kivik. löytöpaikka
82	Evon valtion- puistoa	Möläkkä	- <u>kiviröykkiöitä</u>
83	Järventausta(?)	(?)	- kivik. löytöpaikka
84	Salo	(?)	- kivik. löytöpaikka
85	Salo	Hannula (?)	- kivik. löytöpaikka
86	(?)	Kyytönkoski	- rautak. tai hist. ajan löytöpaikka
87	(?)	(?)	- kivik. löytöpaikka
88	(?)	(?)	- kivik. löytöpaikka
89	(?)	(?)	- rautak. löytöpaikka
90	(?)	(?)	- rautak. löytöpaikka

ESINEHAKEMISTO

"kivikaudelta"

KM 2622:6	poikkikirves	ks. LAMMI 75
KM 2622:17	tasataltta	ks. LAMMI 74
KM 2622:18	kourutalтта	ks. LAMMI 73
KM 2622:19	pieni tasataltta	ks. LAMMI 80
KM 2622:20	tasataltta	ks. LAMMI 57
KM 2622:21	kaksoistalтта	ks. LAMMI 68
KM 2622:22	tasataltan terä	ks. LAMMI 55
KM 2622:23	tasataltta	ks. LAMMI 56
KM 2622:24	kourutalтта	ks. LAMMI 15
KM 2622:25	kivikirves	ks. LAMMI 53
KM 2622:26	kivitaltta	ks. LAMMI 6
KM 2622:27	kourutalтта	ks. LAMMI 38
KM 2637:1	tasataltta	ks. LAMMI 5
KM 2637:2	kourutaltan teräpuoli	ks. LAMMI 12
KM 6190:23	tasataltta	ks. LAMMI 11
KM 6559:1	kaksoistalтта	ks. LAMMI 47
KM 6559:2	tasataltan teräkatkelma	ks. LAMMI 83
KM 6559:3	hiottu, tummaa kiveä oleva esine	ks. LAMMI 41
KM 6559:4	pienoistalтта	ks. LAMMI 50
KM 6559:5	kivitaltta	ks. LAMMI 19
KM 6559:6	oikokirves	ks. LAMMI 21
KM 8665	kivikirves	ks. LAMMI 8
KM 9771:1	kourukirves	ks. LAMMI 71
KM 10205	veneenmuotoinen vasara- kirves	ks. LAMMI 17
KM 11605:1-2	kaksi oikokirvestä	ks. LAMMI 14
KM 12109	tasataltta	ks. LAMMI 1
KM 15398	oikokirves	ks. LAMMI 37
KM 15790	oikokirves	ks. LAMMI 51
KM 15939	nelisivuinen oikokirves	ks. LAMMI 7
KM 22188:1-2	kvartsi-iskoksia ja kvartsi- iskoksia 4 kpl	ks. LAMMI 2
KM 22189	kvartsi-iskoksia 2 kpl	ks. LAMMI 34
KM 22190	kvartsi-iskoksia 3 kpl	ks. LAMMI 36
KM 22192	kvartsi-iskoksia 3 kpl	ks. LAMMI 49
KM 22193	kvartsi-iskos	ks. LAMMI 62

KM 22194	poikkikirves	ks. LAMMI 67
KM 22195	kvartsi-iskoksia 8 kpl	ks. LAMMI 76
Hämeen Museo (Tampere) 53:47	oikokirveen terä- kappale	ks. LAMMI 25
Hämeen Museo (Tampere) 1692:1	kourutaltoa	ks. LAMMI 4
Hämeenlinnan museo 1786	kivikirves	ks. LAMMI 22
Hämeenlinnan museo 4348:1	poikkikirves	ks. LAMMI 36
Hämeenlinnan museo 4348:2	oikokirves	ks. LAMMI 36
Hämeenlinnan museo 5125	kourutaltoa	ks. LAMMI 77
Evon kotiseutumuseossa Lammilla	kourutaltoa	ks. LAMMI 69
Lammin yhteiskoulussa	nelisivuinen tasa- taltan katkelma	ks. LAMMI 87
Lammin yhteiskoulussa	olkapääkirves	ks. LAMMI 88
Taitelija Gust. Hiekan (Lindell) kokoelma nro 166	oikokirveen (tai poikkikir- veen) teräpuolikas	ks. LAMMI 81
Riikosten kylän Metsäpirtin tilalla	nelisivui- nen tasataltoa	ks. LAMMI 7
Säilytyspaikka ei tiedossa	kivitaltoa	ks. LAMMI 14
Ei tallessa	kiviesine	ks. LAMMI 13
Ei tallessa	reikäkivi	ks. LAMMI 16
Ei tallessa	kiviesine	ks. LAMMI 26
Ei tallessa	kiviesine	ks. LAMMI 33
Ei tallessa	kiviesine	ks. LAMMI 40
Ei tallessa	kiviesine	ks. LAMMI 79
Ei tallessa	kiviesine	ks. LAMMI 84
Ei tallessa	kolme kiviesinettä	ks. LAMMI 85

"rautakaudelta"

KM 9052	rautainen keihäänkärki	ks. LAMMI 39
KM 9330	soikea kupurasolki	ks. LAMMI 48
KM 9579:1-7	rautainen keihäänkärki ja pronssikoruja	ks. LAMMI 43
KM 9727:1-72	rautakautisia kalmistolöy- töjä	ks. LAMMI 43
KM 11837:1-14	pronssi- ja rautaesineitä, saviastianpaloja ja pala- nutta luuta	ks. LAMMI 43
KM 12404	hevosenkenkäsoljen kaaren katkelma	ks. LAMMI 28

KM 13381	vähälehtinen putkikeihäänkärki	ks. LAMMI 63
KM 14595	arabialainen hopearaha	ks. LAMMI 32
KM 16437:1-71	rautakautisia kalmistolöytöjä	ks. LAMMI 43
KM 17142:1-2	valmunuppinen hevosenkenkäsolki ja hevosen tai naudan hampaita 2 kpl	ks. LAMMI 46
KM 20449:1-12	pronssisolki, pronssispiraalinpaloja, helmiä ja luuta	ks. LAMMI 18
KM 22191:1-2	palanutta savea 1 kpl ja rautakuonaa 3 kpl	ks. LAMMI 43
Hämeenlinnan museo 1086	soikea tuluskivi	ks. LAMMI 89
Hämeenlinnan lymen kokoelmissa	soikea tuluskivi	ks. LAMMI 90

"rautakaudelta tai historialliselta ajalta"

KM 17294	tulusrauta	ks. LAMMI 42
Ei tallessa	kirves ja muita rautaisia sotakaluja	ks. LAMMI 86

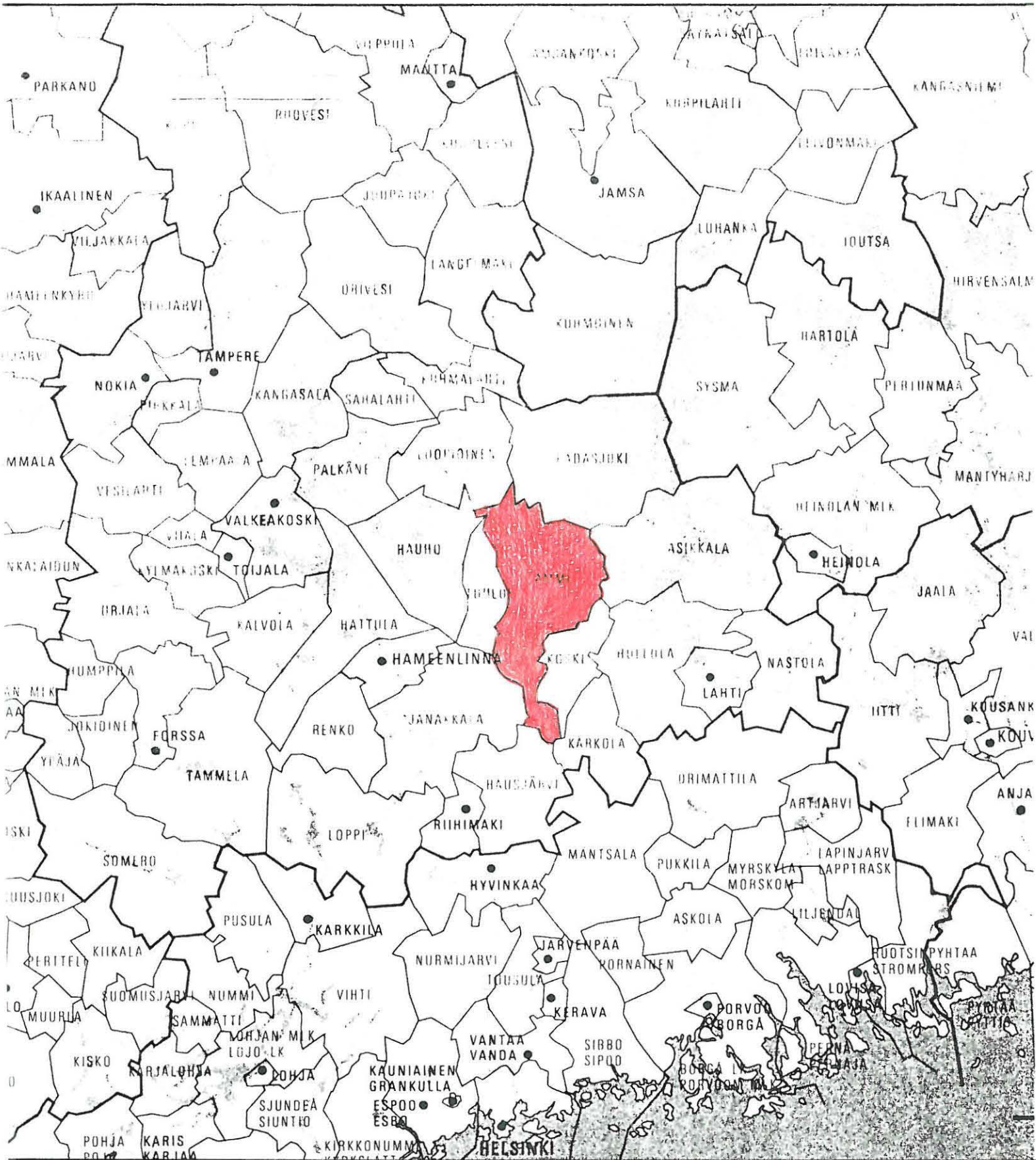
"esihistorialliselta tai historialliselta ajalta"

Ei tallessa	puisten kalanpyydysten osia ja verkonpainoja	ks. LAMMI 29
-------------	--	--------------

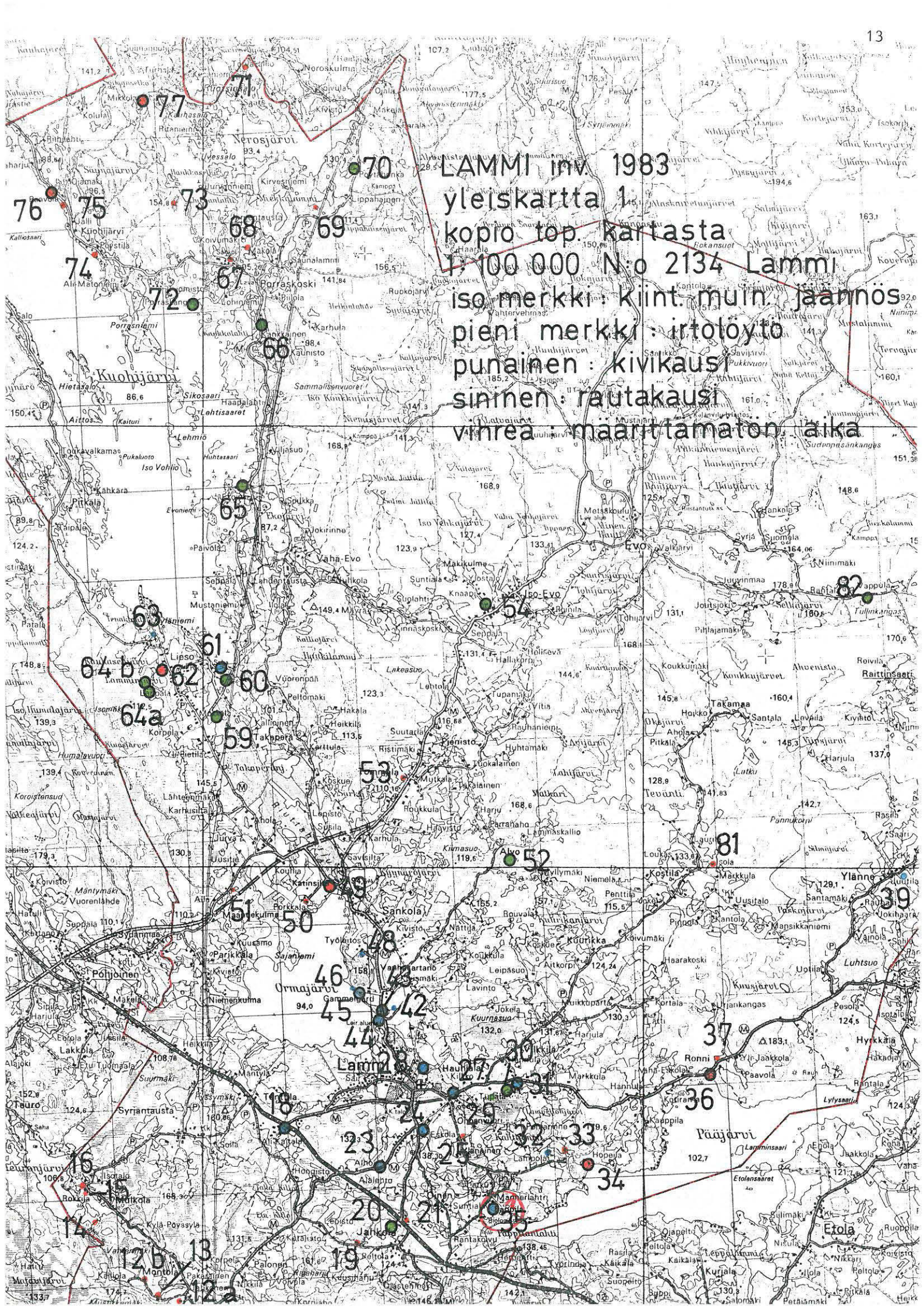
KOHTEIDEN JAKAUTUMINEN PERUSKARTOILLE

(vain peruskarttakopioille merkityt kohteet)

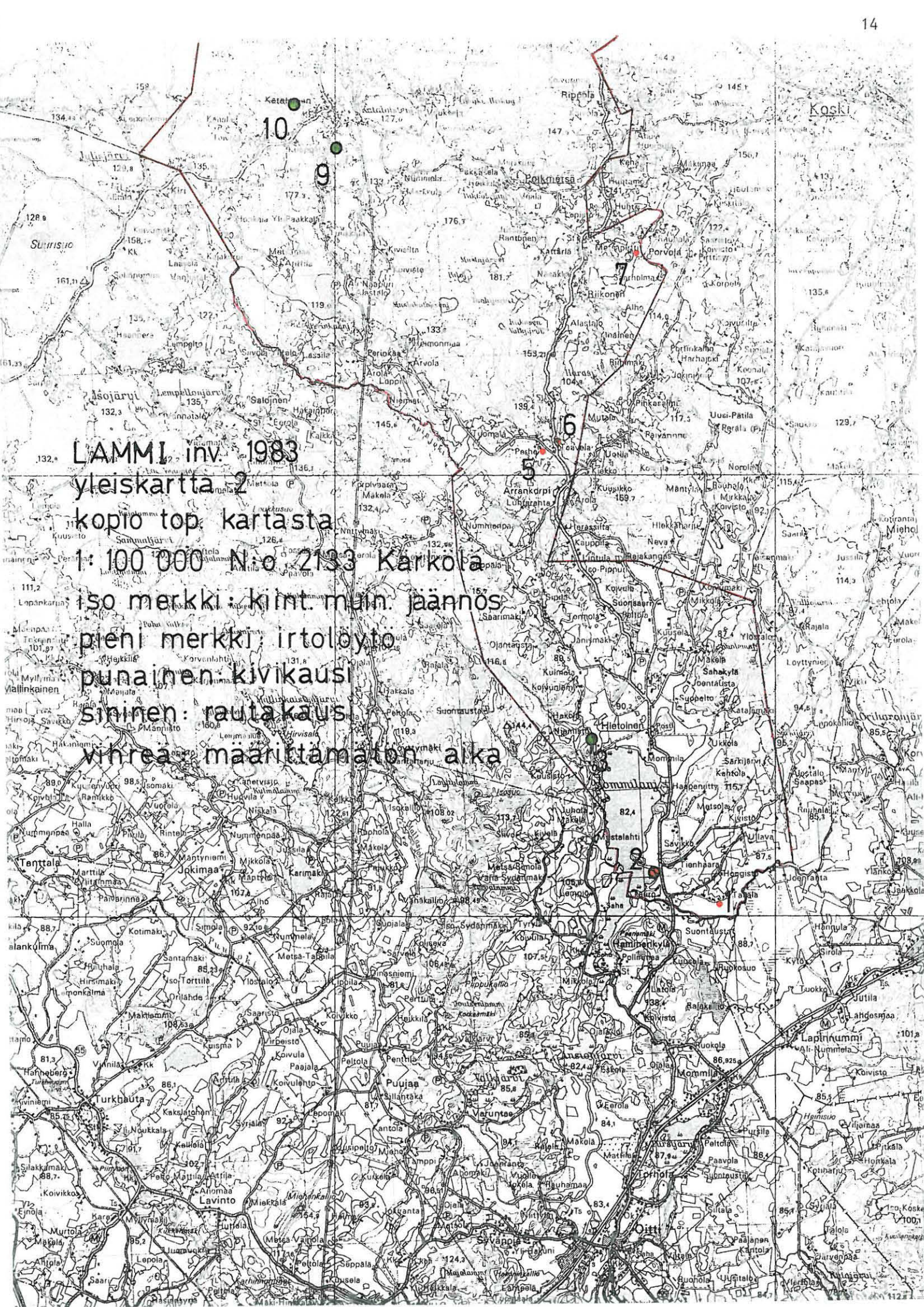
<u>peruskartan numero ja nimi</u>	<u>kohteen nro</u>
2133 05 Hietoinen	1-3
2133 06 Poikmetsä	5-7, 9
2133 03 Jylisjärvi	9, 10
2134 01 Pohjoinen	12-16
2134 04 Lammi	18-21, 23-25, 27-35 42-46, 48-51
2134 07 Etola	36-39
2134 05 Iso-Evo	52-54, 59-61, 65
2134 02 Tuulos	62-64
2134 06 Auttoinen	66-72
2134 03 Kuohijärvi	73-77, 79, 80
2134 08 Raittinsaari	81, 82

Ote tilaston pohjakartasta 1.1.1977 1:1 000 000

LAMMI inv. 1983
 yleiskartta 1:
 kopio top. kartasta
 1:100 000 N:o 2134 Lammi
 iso merkki: kiint. muin. jäännös
 pieni merkki: irtotoyto
 punainen: kivikausi
 sininen: rautakausi
 vihreä: maanit tamon aika

LAMMI inv. 1983

yleiskartta 2

kopio top kartasta

1: 100 000 N:o 2133 Karkola

iso merkki: kiint. man. jäännös

pieni merkki: irtoloyto

punainen kivikausi

sininen: rautakausi

vinhea: määrittämätön aika

LAMMI 1

Peruskartta 2133 05 Hietoinen

x= 6750 30

y= 558 70

z= n. 91

(= löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: HietoinenLöytöpaikka: Ahvonen

- kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 12109 tasataltta, jonka on löytänyt maaviljelijän poika Teuvo Ahvonen (os. Mommila, Teuro) lokakuussa 1948 Lammin pitäjän Mommilan (Hietoinen) kylän Saima Ahvosen tilan (omist. Ahvosen perik.) maalta, liiterin pohjoispuolelta, siitä n. 50 m päärakennuksen perustusta kaivettaessa, n. 20 cm syvästä, hiekkamaasta. Maanlattu löytöpaikalla: hiekkaa pinnalla, savi 0,5 m:n syvyydessä, löytöpaikalla ei havaittu mitään erikoista. Löytäjän Kansallismuseoon tuoma ja 300 mk:lla lunastettu esine. Diar. 4.4.1949.

Kävin Hietoisten kylällä 18.5.1983 ja sain satunnaiselta ohikulkijalta tietää Ahvosen tilan sijainnin: tilan nimeä ei ole peruskartalla. Tapsin löytäjän kylvötoissa ja hän tuli näyttämään löytöpaikan. Poiketen yllä olevista luettelotiedoista, Teuvo Ahvonen sanoi, että esine löytyi pellolta, muutamia kymmeniä metrejä Ahvosen päärakennuksesta etelä-kaakkoon tai etelään. Löytöpaikan pystyi määrittelemään siis melkoisen tarkasti. Mielestäni on luotettava löytäjän kertomukseen. Pelto on löytöpaikalla lähes tasaista. Siinä kasvoi ruohoa, joten paikkaa ei voinut tarkastaa, maaperä näytti olevan kuitenkin savea. Pelto ovat olleet kuulemma aiemmin erittäin kiviset, mutta kiviä on raivattu paljon pois.

Ks. peruskartta s. 19

- Lisäyksiä

LAMMI 2

Peruskartta 2133 05 Hietoinen

x= 6750 96 - 6751 13

y= 557 26-36

z= 84-85

(= löytöalueen koordinaatit)

Kylä: HietoinenLöytöpaikka: Teuronlahti

- kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Maanomistaj 1983: Pekka Mauno Piki

Teuro, 12170 Hietoinen

RN:o 1:201 Teuro

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 221881:1-2 kvartsikaavin ja kvartsi-iskoksia 4 kpl, jotka hum.kand. Jyri Saukkonen löysi inventointimatallaan Lammilta 18.5.1983. Diar. 19.1.1984.

Löytöpaikka on Hietoisten kylän eteläosassa, Mommilanjärven itärannalla olevan Teuronlahden koillispuolella, pellolla. Lahden rantaan on löytöpaikalta n. 100 - 130 m. Maaperä löytöalueella on hienoa, vaaleaa hiekkaa. Jo paikan itäpuolella olevalta maantieltä näkee kyseisen vaalean, pitkulaisen hiekkavyöhykkeen, joka on loivan, muinaisen rantatörmän päällä.

Valokuvat: Kuvat 1(f 59156-58) 2 (f 59155, 59159), 3 (f 59161-62) ja 4 (f 59164-66) sekä (f 59160 ja 59163)

Diat: 7816-21

KS. peruskartta s. 19

-Lisäykset

LAMMI 3

Peruskartta 2133 05 Hietoinen

x= 6754 04

y= 555 85

z= 94

(= Lähteenmäen päärakennuksen
koordinaatit)Kylä: Hietoinen

Paikka: Lähdenkallio (Lähteenmäki?)

- kiviröykkiöitä, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: -

Selatessani marraskuussa 1983 ns. Gottlundin kokoelmien kansioita museoviraston kirjastossa löysin sieltä seuraavan vuonna 1858 ylöspannun merkinnän: "...Mommola-Hietois gård, kring Lähdenkallio torp finnes i skogarna, på flera ställen, gamla uunin aherruksia betäckta av jord och mull öfver hvilka nu växa grof timmerskog ...Lieso kylän taka-maassa finnes äfven mycket sådana 1/4 58". Uunin aherrukset mahtanevat tarkoittaa jonkinlaisia kiviröykkiöitä. Lähteenkallio-nimistä paikkaa en tiedä Hietoisten kylässä, mutta siellä on nykyään Lähteenmäki-niminen talo, joka on ehkä entinen Lähteenkallion torppa. Asian selvittämisen jätän tulevain arkeologipolvien tehtäväksi.

Lähteitä: C.A. Gottlund. Antiqvariska Samlingar. I. S. 126, n:o
41. Kansio museoviraston kirjastossa.

Ks. peruskartta s. 19

- Lisäykset:

LAMMI 4

Peruskartta 2133 05 Hietoinen
osa C (=Mommilan järvi Lammin
kunnan alueella)

Kylä: Hietoinen

Löytöpaikka: Mommilan järvi

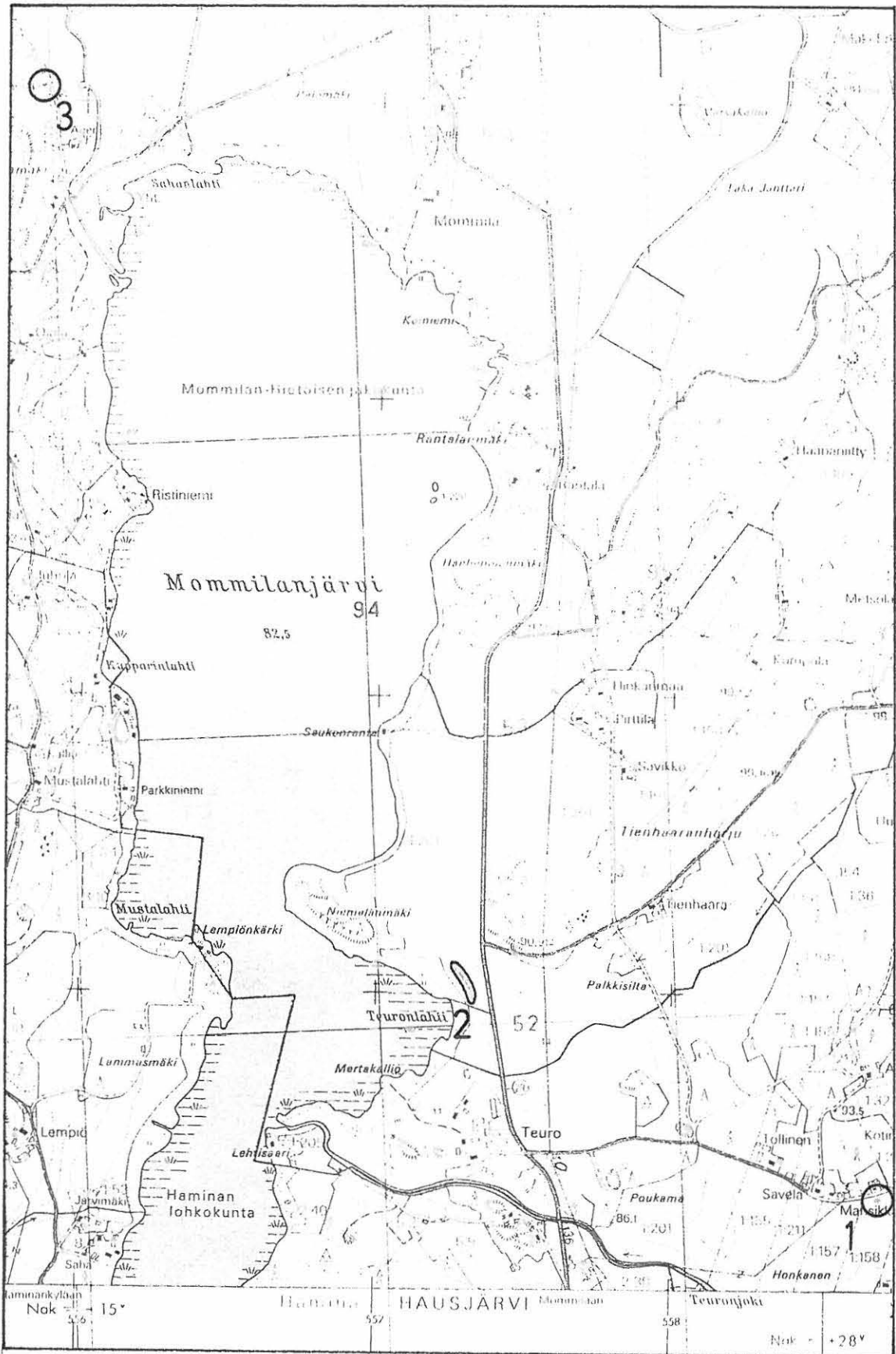
- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Hämeen museo Tampere 1692:1 kourutaltoa, joka on
löydetty Mommilan järvestä. Lahjoittanut
kauppias Roine.

Löytöpaikka ei tiedetä siis. Se on kuitenkin jossain Mommilan-
järven rantamilla.

- Lisäyksiä:

6754

6753

6752

6751

6750

Ote peruskartasta 2133 05 Hietoinen 1:20 000 (1979).

LAMMI 5

Peruskartta 2133 06 Poikmetsä

x= 6760 31-63

y= 554 39-79

x= n. 127-133

(= oletetun löytöalueen
koordinaatit)Kylä: ArrankorpiLöytöpaikka: Mäkelä

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 2637:1 tasataltta, jonka on löytänyt Juho Mäkelä Arrankorven kylän Mäkelän talon pellostä. Luettelo Jyväskylän Seminaarilaisen Arnot Saarion lahjoituksesta, joka SMY:lle ilmoitettiin 7.5.1889.

Mäkelän tilaa ei ole peruskartalla. Kävin inventoinnissa tiedustelemassa asiaa Arrankorven kylän Kalliolan tilalla 24.5.1983, jolloin sain tietää, että Mäkelää ei ole enää tilannimenä ja, että Mäkelän maita on jaettu myöhemmin. Peruskarttakopiolle on merkitty se peltoalue, jonka Kalliolassa arveltiin tulevan kysymykseen löytöalueena. Kalliolasta neuvottiin saman kylän Uusitalon tilalle, jonka vanhaisäntä arveli löytöpaikan sijaitsevan samoilla seuduin; erikoisesti hänen mielestään voisi tulla kysymykseen peltoalue RN:o 2:40 nyk. peruskartalla. Itse esinettä ei kummassakaan talossa tietysti muistettu vaan em. päätelmiin tultiin muistelemalla Mäkelän peltojen vanhaa sijaintia.

Ks. peruskartta s. 22

- Lisäyksiä

LAMMI 6

Peruskartta 2133 06 Poikmetsä

x= 6760 76

y= 555 01

z= n. 112

(= päärakennuksen koordinaatit)

Kylä: ArrankorpiLöytöpaikka: Taavela

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

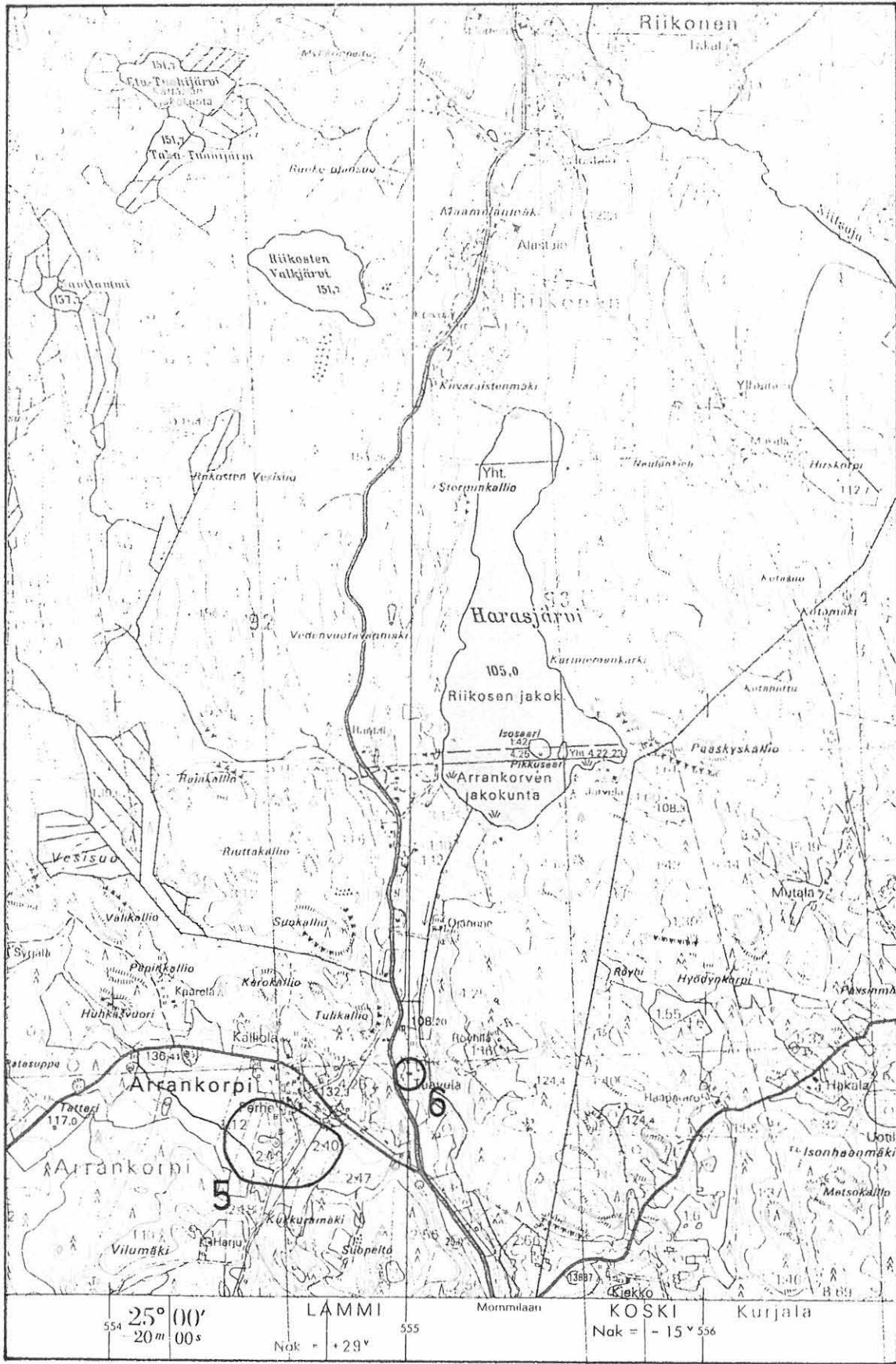
Löydöt: KM 2622:26 kivitaltta (terälle levenevä kaarevalas-
kuinen), joka on löydetty Arrakorven kylän Taavelan
talon pellosta. Saatu Koskella. SMY:n stip. Hollolan
kihlakunnassa ylioppilas V. Wallinin kokoelama.

Kävin Taavelan talossa inventoinnissa 18.5.1983. Esineestä ei tie-
detty siellä mitään. Talon peltoja on 3 - 4 eri paikassa, eri puo-
lilla päärakennusta.

Lähteitä: Väinö Wallin. Kertomus Hollolan kihlakunnan muinaisjään-
nöksistä. SMYA XIV. Helsinki 1894 S. 170, n:o 45.

Ks. peruskartta s. 22

- Lisäyksiä

6764

6763

6762

6761

6760

Ote peruskartasta 2133 06 Poikmetsä 1:20 000 (1979).

LAMMI 7

Peruskartta 2133 06 Poikmetsä

x= 6765 04

y= 556 87

z= n. 123

(= arvioidun löytöpaikan
koordinaatit)Kylä: RiikonenLöytöpaikka: Metsäpirtti

- kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: -

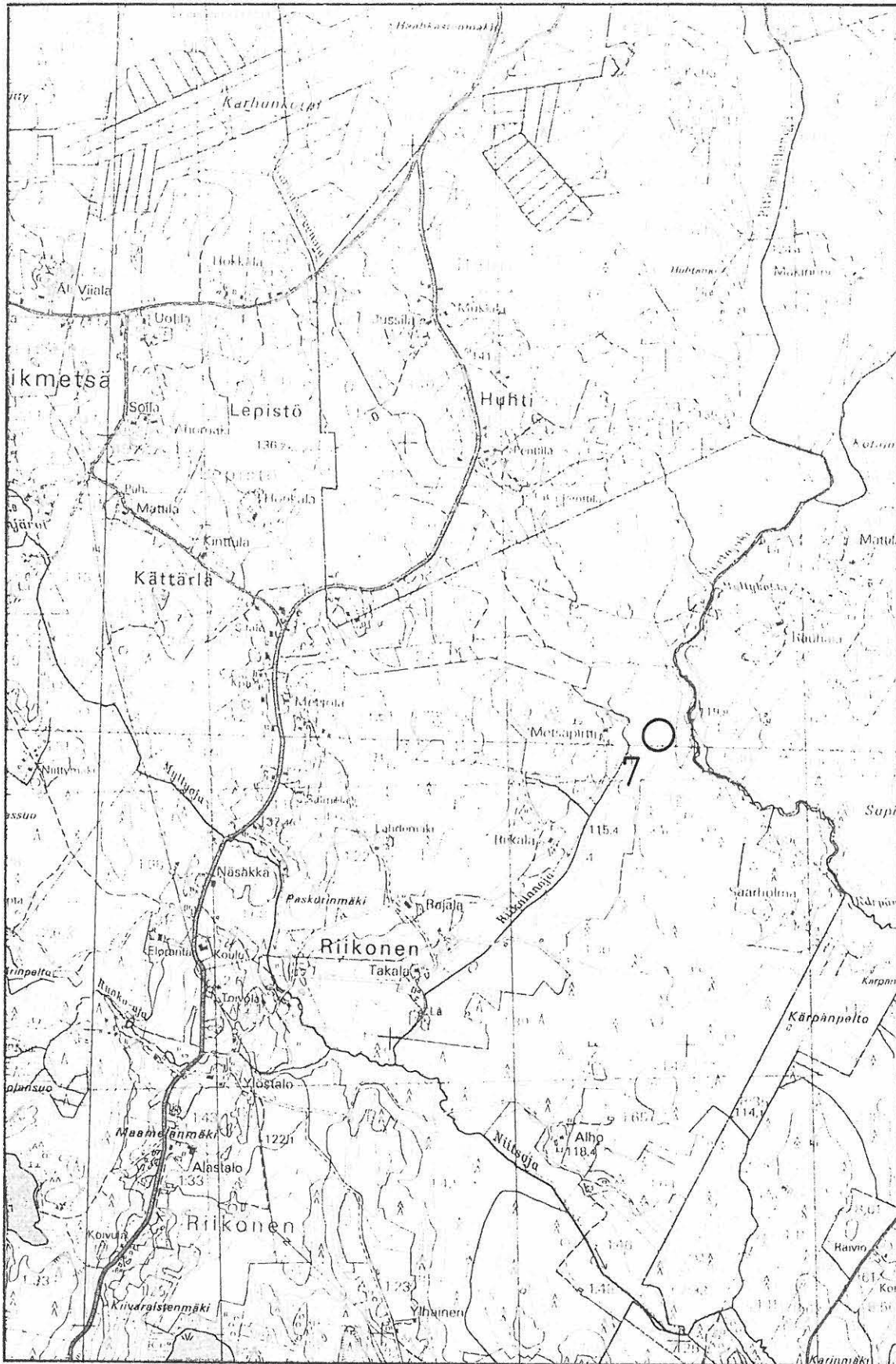
Löydöt: KM 16939 nelisivuinen oikokirves, jonka on löytänyt Kari Määttänen 17.9.1960 Lammin pitäjän Riikosten kylästä, Metsäpirtti-nimisen tilan (om. Kauko Määttänen) maalta, metsään raivatusta pellostä. Löytöpaikka on n. 2 000 m pohjoiseen Harasjärvestä ja n. 100 m länteen Luhtajoesta. Esinen löytyi auranviillon syvyydestä, ruokamamullasta. Löytöpaikalla oli huomattu vähän punertavaa maata ja liitteitä kiviä. Maanviljelijä Kauko Määttäselä (Poikmetsä) 25 mk:lla lunastettu kiviesine. Ks. verif. Diar. 8.1.1966.

Metsäpirtin tilalla Riikosten kylässä, nelisivuinen tasataltta, jonka on löytänyt myös Kari Määttänen samoilta main kuin edellisen esineen. Löytöaika ei ole tiedossa. Tiedot esineestä sain inventoinnissa 24.5.1983 Hilikka Määttäselä (os. Hevontie 22 A 6 16900 LAMMI) Metsäpirtin tilalla.

Kävin Metsäpirtin tilalla 18.5.1983, jolloin siellä ei ollut ketään tavattavissa. Tarkastelin peltoja tilan itäpuolella, mutta tuloksetta. 24.5.1983 kävin tilalla uudelleen, jolloin tapasin sieltä Hilikka Määttäsen. Hän tiesi KM 16939:n löytyneen pelloilta talon itäpuolelta, mutta hän tiennyt kuitenkin aivan täsmällistä löytöpaikkaa. Lisäksi sain tietoja yllä jäljempänä mainitusta esineestä. Tarkastelin alueen peltoja uudelleen, mutta mitään löytämättä. Esineet viittaavat nuorakeraamiseen asuinpaikkaan. Löytötiedoissa mainittu Luhtajoki tarkoittaa peruskartan Kortajokea. Maaperä oli pelloilla saviperäistä, päällä oli kuitenkin ruokamultaa, maa ei ollut siis "raskasta savea".

Ks. peruskartta s. 24

- Lisäyksiä:

6767

6766

6765

6764

6763

555

556

557

Ote peruskartasta 2133 06 Poikmetsä 1:20 000 (1979).

LAMMI 8

Peruskartta 2133 06 Poikmetsä osat
A - D (= Poikmetsän ja Riikosten
kylät peruskartalla)

Kylä: Poikmetsä tai Riikonen

Löytöpaikka: ?

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 8665 kivikirves, jonka lukkari Kustaa Korpinen
Hauholla oli saanut Lammilta, joko Poikmetsän tai
Riikosten kylästä n. v. 1890. Tarkempia tietoja
ei ole. Lukkari Kustaa Korpisen SMY:lle 23.3.1926
ylioppilas Vilho Rikkosen välityksellä
lahjoittama esine.

Löytöpaikkaa ei siis tiedetä, mutta se lienee jommassa kummassa
edellä mainituista kylissä.

- Lisäyksiä

LAMMI 9

Peruskartat 2133 03 Jylisjärvi ja
 2133 06 Poikmetsä
 x= 6767 27-37
 y= 549 95 - 550 04
 z= n. 145-150
 (= röykkiöiden koordinaatit)

Kylä: KataloinenPaikka: Laurila

röykkiöitä
 - kivikautinen, luokka III

Maanomistaja 1983: Anna-Liisa Mattila

PPA 2, Poikmetsäntie 1, 16900 LAMMI

RN:o 1:17 (1:2) Kylä-Mattila

Tutkimukset: -Löydöt: -

Riitta-Liisa Mäkipaasi (os. Fredrikink. 49 C 18, 00100 HELSINKI 10) on nähnyt yllä olevien koordinaattien osoittamassa paikassa kivröykkiöitä (ks. myös LAMMI10). Hän kävi kertomassa asiasta allekirjoittaneelle museovirastossa 27.9. ja 8.11.1983 ja näytti peruskartalta paikan sijainnin. Tämän on Laurilan päära-kennuksesta 350 - 400 m kaakkoon ja Kataloistenjärvestä 1 km lounaaseen, metsässä. Muuten paikka on kaukana kaikista vesistöistä, ja vaikuttaa siltä kuin olisi kyse kaskiraunioista tms.

Ks. peruskartta s. 28

- Lisäyksiä:

LAMMI 10

Peruskartta 2133 03 Jylisjärvi

x= 6768 43

y= 549 11

z= n. 146

(= röykkiön tai röykkiöiden
koordinaatit)Kylä: KataloinenPaikka: Parkumäki

- kivistöröykkiö tai useampia, luokka III

Maanomistaja 1983: Kauko Laurila

16880 KATALOINEN

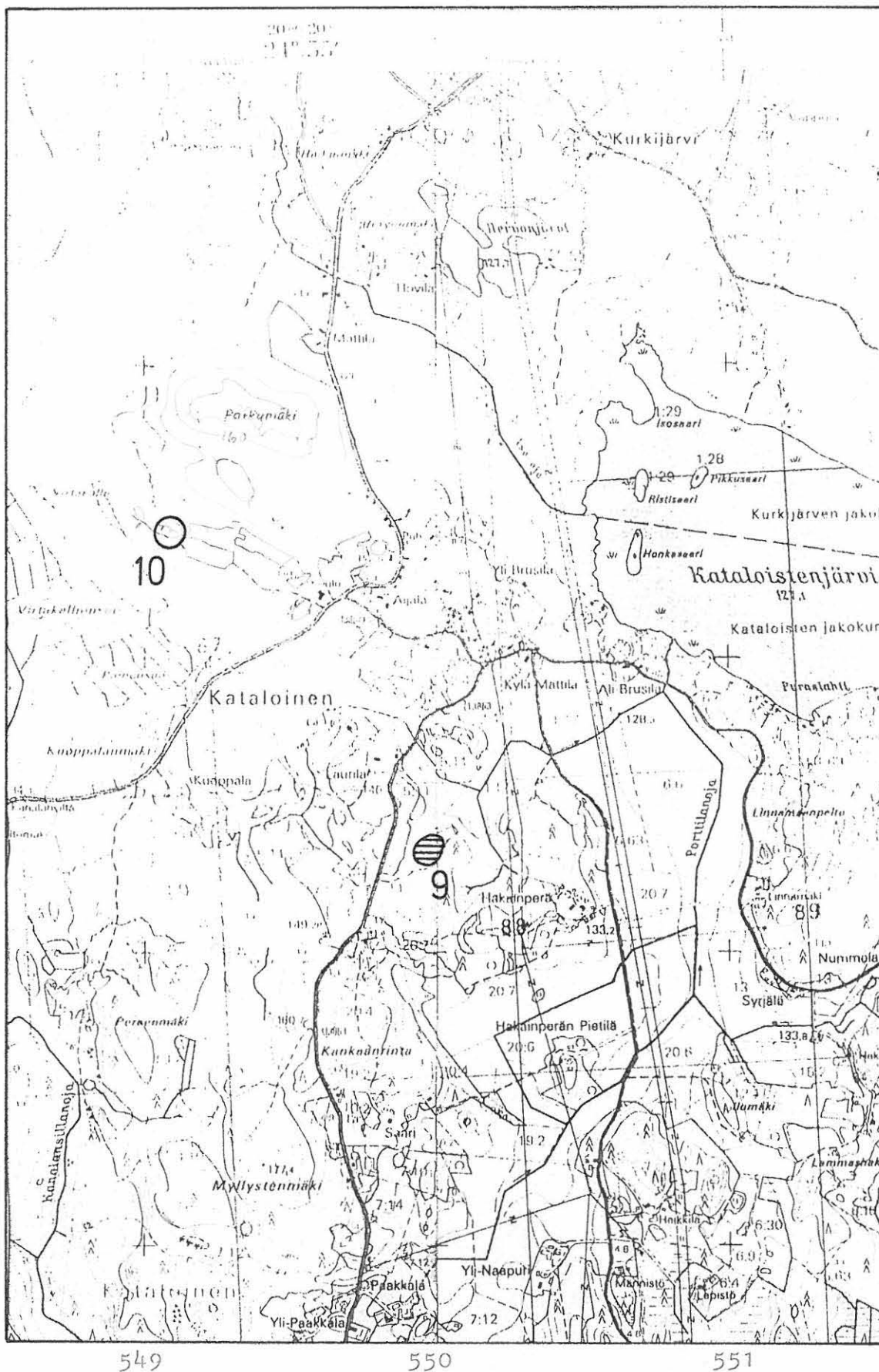
RN:o 5:22 Kylä-Laurila

Tutkimukset: -Löydöt: -

Riitta-Liisa Mäkipaasi (os. Fredrikink. 49 C 18 00100 HELSINKI 10) on nn nähnyt yllä olevien koordinaattien osoittamsssa paikassa ainakin yhden kivistöröykkiön. (Ks. myös LAMMI 9) Hän kävi kertomassa asiasta allekirjoittaneelle museovirastossa 27.9. ja 8.11.1983. Hän näytti peruskartalta myös paikan sijainnin, tämä on Parkumäestä n. 500 m lounaaseen. Paikka on kaukana kaikista vesistöistä, lukuunottamatta 1,5 km:n päässä idästä olevaa Kataloistenjärveä, ja vaikuttaa siltä kuin kyse olisi kaskiraunioista tms.

Ks. peruskartta s. 28

- Lisäyksiä

6770

6769

6768

6767

6766

Otteet peruskartoista 2133 03 Jylisjärvi 1:20 000 (1979)
 ja 2133 06 Poikmetsä 1:20 000 (1979). Rajana y= 550,
 edellinen vasen puoli ja jälkimmäinen oikea.

LAMMI 11

Peruskartat 2133 03 Jylisjärvi
osat C ja D sekä 2133 06 Poikmetsä
osa A ja B (= Kataloisten kylä
peruskartoilla)

Kylä: Kataloinen

Löytöpaikka: ?

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 6190:23 tasataltta, joka on löydetty 1890-luvulla
pellosta Kataloisten kylässä. Antellin valtuuskunnan
28.10.1921 265,35 mk:sta lunastama munaiskalukoko-
elma, jonka on kerännyt H. Bremer.

Löytöpaikka tiedetään siis vain kylän tarkkuudella.

- Lisäyksiä:

LAMMI 12

Peruskartta 2134 01 Pohjoinen

a)

X= 6770 13

y= 549 54

z= n. 128

(= Kylä-Keisarin päärakennuksen
koordinaatit)

b)

x= 6770 58

y= 548 68

z= n. 117

(= Nummi-Keisarin päärakennuksen
Koordinaatit)

Kylä: MontolaLöytöpaikka: Keisari

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 2637:2 kourutaltan teräpuoli, joka on löydetty Montolan kylän Keisarin pellostä. Luettelo Jyväskylän seminaarilaisen Arnot Saarion lahjoituksesta, joka SMY:lle ilmoitettiin 7.5.1889.

Kävin Kylä-Keisarin tilalla Montolan kylässä inventoinnissa 18. 5.1983; esineestä ei tiedetty siellä mitään, mikä onkin ymmärrettävää löydön varhaisuuden vuoksi. Esine on kuitenkin löydetty joko Kylä-Keisarin tai sitten Nummi-Keisarin tilan mailta. Tilat ovat toisistaan noin kilometrin päässä.

Ks. peruskartta s. 36

- Lisäyksiä

LAMMI 13

Peruskartta 2134 01 Pohjoinen

x= 6770 20

y= 548 97

z= 117

(= päärakennuksen kordinaatit)

Kylä: MontolaLöytöpaikka: Mattila (?)

- kivikaupallinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Ei tallessa, kiviesine (ukonnuoli). Tästä esineestä ei ole aiempia tietoja esihist. toimiston arkistossa. Selatessani marraskuussa 1983 ns. Gottlundin kokoelmien kansioita museoviraston kirjastossa, löysin sieltä seuraavan tekstin: " ... Montola by i Mattila gård, äger ... Eva Eriksdotter en ukonnuoli (12/2 58)". Esineen löytöpaikasta ei ole siis tietoja, mutta se voi olla hyvinkin jossain Mattilan maalla. Myöskään esineen myöhempi kohtalo ei ole tiedossani, missään museossa sitä ei ainakaan esihist. toimiston arkiston tietojen mukaan ole, joten esinettä on pidettävä hukkaan joutuneena.

Mattilan talo sijaitsee Teuronjärven eteläpäästä 2,6 km kaakkoon ja Kurkijoesta 100 m pohjoiseen. Koska tein tämän "arkistolöydön" vasta marraskuussa, jolloin inventoinnin maastotyöt oli jo suoritettu, asiaan ei ole tiedusteltu Mattilan tilalla.

Lähteitä: C. A. Gottlund. Antiquariska Samlingar. I. S. 187, n:o 33. Kansio museoviraston kirjastossa.

Ks. peruskartta s. 36

- Lisäyksiä:

LAMMI 14

Peruskartta 2134 01 Pohjoinen

x= 6771 87 - 6772 05

z= 547 46-64

z= n. 110

(= löytöalueen koordinaatit)

Kylä: MulkolaLöytöpaikka: Tilkunpohja

- kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 11605:1-2 Kaksi oikokirvestä, jotka on löydetty peltoa muokattaessa v. 1930 Mulkolan kylän Ala-Mäkelän talosta n. 1 000 m etelään ja n. 350 m:n päästä toisistaan. (Ks. karttaluonnosta verifikaateissa). Edellisen taltan on löytönyt Väinö Mäkelä, pienemmän Konsta Mäkelä. 200 mk:lla museon kokelmiin lunastetut esineet. Verif. Diar. 15.8.1946. Esihist. osaston kokouksessa 19.9.1957 päätetty deponoida Tuuloksen museolle. Huom! Löytötiedoissa löytöpaikan sanotaan olevan Tuuloksen kunnan Pohjoisten kylässä, mutta tämä ei pidä paikkaansa, löytöpaikka on Lammin kunnan Mulkolan kylässä.

Säilytyspaikka ei tiedossa, kivitaltta. Yllä lueteltujen esineiden verifikaateissa on myös seuraava maininta: "noin 300 mtr säteellä on löytynyt vielä kolmaskin taltta joka on nykyään Tuuloksessa". Tämän esineen säilytyspaikka ei ole tiedossani.

Kävin inventoinnissa 17.5.1983 kyselemässä tietoja esineistä Mulkolan kylän Ali-Mäkelän talossa, jossa talonväki osoittikin löytöpaikaksi samaa paikkaa, joka on merkitty verifikaateissa olevaan karttaluonnokseen. Aivan täsmällisten löytöpaikkojen määrittäminen ei ole mahdollista, peruskarttakopioille onkin rajattu alue, jonka sisäpuolelta esineet on löydetty. Yllä olevissa tiedoissa on jotakin epätasällisyyksiä: paikka ei ole 1 000 m Ali-Mäkelän talosta etelään vaan 800 m etelä-kaakkoon, esineiden löytöpaikkojen etäisyys toisistaan ei ole todennäköisesti aivan 350 m. Löytöpaikka sijaitsee Teuronjärven kaakkoiskulmassa ole-

vasta Tilkunpohjan lahdesta 400 kaakkoon. Aivan löytöpaikan kaakkoispuolella on jyrkkä mäki. Kolmen esineen löytyminen samoilta paikoin merkinnee kivistä asuinpaikka, mutta tämän varmentaminen ei ollut inventoinnissa mahdollista, koska pellot olivat heinän peitossa, eikä niitä voinut tarkastaa.

Ks. peruskartta s. 36

- Lisäyksiä:

LAMMI 15

Peruskartta 2134 ol Pohjoinen

x= 6772 67

y= 546 96

z= 110

(= päärakennuksen koordinaatit)

Kylä: Mulkola

Löytöpaikka: Ali-Mäkelä 1

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 2622:24 kourutalтта, joka on löydetty Mulkolan kylän Ali-Mäkelän pellosta, ihan Mulkolan järven rannalta. SMY:n stip. Hollolan kihlakunnassa ylioppilas V. Wallinin kokoelma.

Ali-Mäkelässä esineestä ei muistettu mitään käydessäni siellä inventoinnissa 17.5.1983. Yllä mainittu Mulkolan järvi tarkoittaa Teuronjärven, jonka rannalla siis löytöpaikka on. Järvi on Ali-Mäkelästä n. 160 m lounaaseen.

Lähteitä: Väinö Wallin. Kertomus Hollolan kihlakunnan muinaisjäännöksistä. SMYA XIV. Helsinki 1894. S. 169-170, n:o 43.

KS. peruskartta s.36

-Lisäyksiä

Lammi 16

Peruskartta 2134 01 Pohjoinen

x= 6772 76

y= 547 30

z= n. 113

(= löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: Mulkola

Löytöpaikka: Ali-Mäkelä 2

- kivikautinen löytöpaikka, luokka II

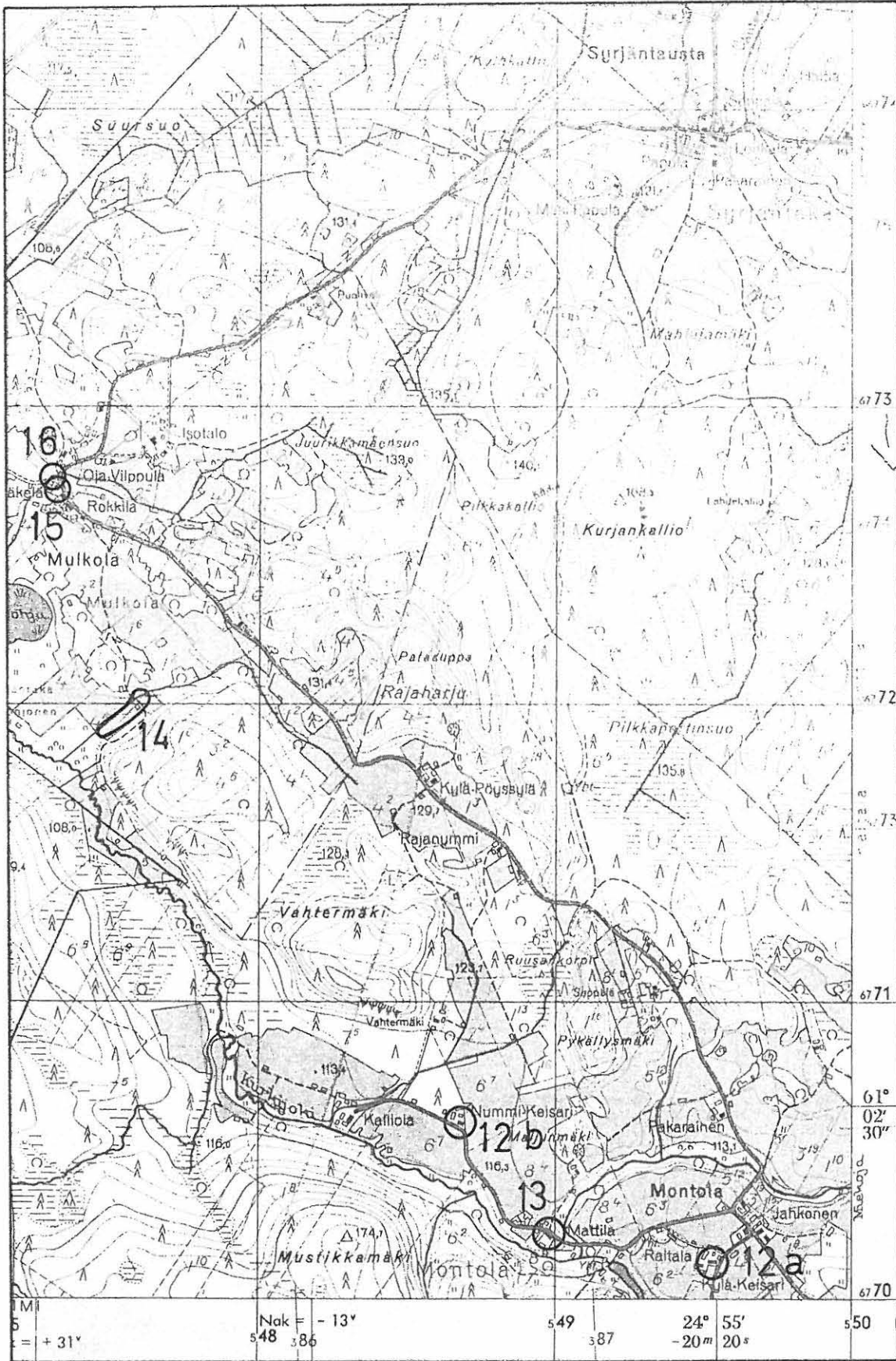
Tutkimukset: -

Löydöt: Ei tallessa, reikäkivi, josta allekirjoittanut sai tietää inventoinnissa 17.5.1983. Esineestä kertoi Ali-Mäkelän tilan nuori-isäntä käydessäni talossa kyselemässä KM 11605:1-2:een liittyviä tietoja. Kyseinen nuori-isäntä kertoi löytäneensä reikäkiven peruskarttakopiolle merkitystä paikasta. Esine ei ollut enää tallessa, eikä löytäjä muistanut löytöaikaakaan.

Löytöpaikka on Ali-Mäkelän päärakennuksesta n. 40 m luoteeseen, Teuronjärven kohti menevän metsäautotien pohjoispuolella, Teuronjärven laskevan puron varressa. Löytöpaikalla kasvoi ruoho enkä voinut tarkistaa sitä.

Ks. peruskartta s. 36

- Lisäyksiä

Ote peruskartasta 2134 01 Pohjoinen 1:20 000 (1965).

LAMMI 17

Peruskartat 2134 01 Pohjoinen
osat C ja D sekä 2134 Lammi osat
A ja B (=Syrjäntaustan kylä perus-
kartoilla)

Kylä: Syrjäntausta

Löytöpaikka: ?

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 10205 veneenuotoinen vasarakirves, joka on löy-
detty yli 30 vuotta sitten (ennen vuotta 1905)
Lammin pitäjän Syrjäntaustan kylästä, soraharjujen
välistä, pellonojaa kaivettaessa. Esine oli ruoka-
mullassa. Löytäjä on tuntematon ja kuollut n. 30
vuotta sitten. Esineen on ostanut n. 30 vuotta sitten
rouva Kirsti Ruoppila, joka tarkoitti sen lahjaksi
Kansallismuseolle. Keräilijä H. Ollilalta
5.11.1935 150 mk:lla lunastettu.

Löytötietojen perusteella löytöpaikka voidaan määritellä vain
Syrjäntaustan kylän alueelle.

- Lisäyksiä:

LAMMI 18

Peruskartta 2134 04 Lammi

x= 6774 11

y= 551 87

z= 125

(= löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: KaitalaLöytöpaikka: Nisula (Hannula)

- rautakautinen ruumishautakalmisto, luokka II

Maanomistaja 1983: Saara, Ida, Martta ja Lauri Nisula

Kaitala, 16900 LAMMI

RN:0 3:10 Hannula

Tutkimukset: Anna-Liisa Hirviluoto 1978, tarkastus

Löydöt: KM 20449:1-2 pronssisolki, pronssispraalin paloja, helmiä ja luuta. Kalmistolöydöt tekivät Jaakko Kolu (os. Hämeentie, 16900 LAMMI) ja Seppo Laine (os. Kostila, 16900 LAMMI) tasatessaan tieluiskaa Lammin kunnan Kaitalan kylässä. Löytöpaikka sijaitsee Nisulan (peruskartalla Hannula) tilan RN:o 3:10, om. Lauri Nisula, päärakennuksesta 80 m itä-koilliseen, talosta valtatielle johtavan tie-liittymän talon puoleisesta penkasta. Löydöt olivat n. 80 cm:n syvyydessä, hiekkamaassa, n. 120 cm:n pituisella alueella. Alueella on ruumiskalmisto mahdollisesti n. 30 neliömetrin alueella. Löytäjien museovirastoon lähettämät löydöt. Lunastetut 300 mk:lla. Diar. 3.1.1979.

Paikka sijaitsee Lammin kirkolta 3 km länsi-lounaaseen ja Ormajärvestä 2 km etelään. Löytäjät olivat ilmoittaneet löydöstään ensin poliisille, siltä varalta että luiden löytyminen merkitsisi esim. rikosta. Keskusrikospoliisin toimesta paikalla olikin suoritettu tarkastus ja kaivuksia, jolloin löydöt varsinaisesti tehtiin. Luut ja esineet ovat yhdestä ja samasta haudasta. Anna-Liisa Hirviluodon havaintojen perusteella paikalla on ruumishautakalmistoa ainakin n. 30 m:n laajuisella alueella. Itse kävin paikalla inventoinnissa 25.5.1983 Jaakko Kolun opastuksella. Hän kertoi mm. Löydetyllä vainajalla olleen tummma tukan. Hauta oli aivan n. 3 m:n korkuisen tienpenkan yläreunassa.

Paikalla on nykyisin noin neliömetrin laajuinen laakea syvä-
vännen. Paikkaa tarkastaessani ei havainnut mitään mainittavaa.

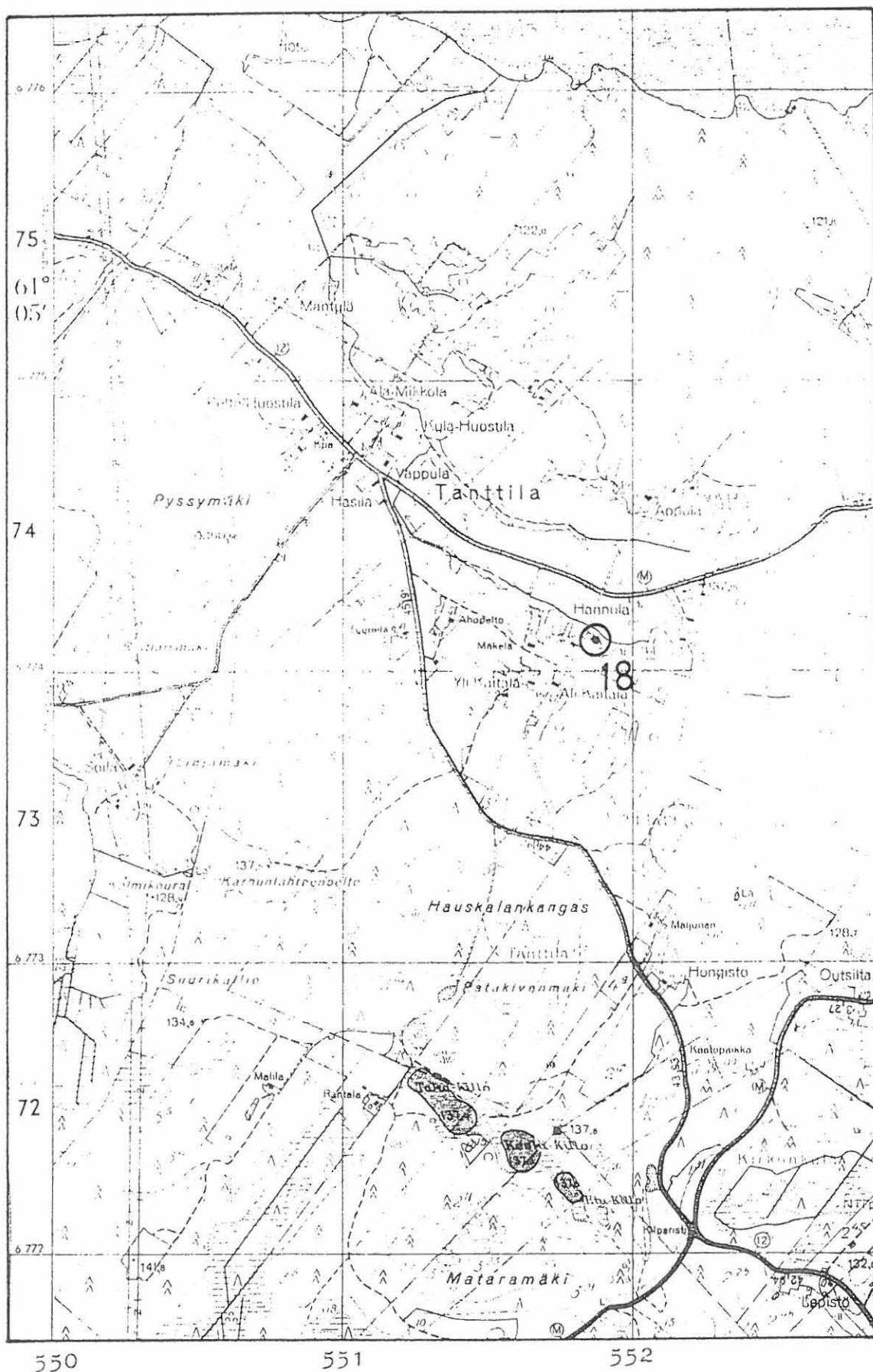
Lähteitä: 1) Keskusrikospoliisin Hämeen läänin osaston tutkimus-
selostus 18.7.1978 S 24/78. Esihist. toimiston top.
arkistossa. 2) Pääkallo ja luita tien penkasta Lammilla.
Etelä-Suomen Sanomat 23.7.1978.

Valokuvat: Kuvat 5 (f59167 - 68), 6 (f59171 - 72) ja 7 (f59173-
75, 59170) sekä f 59169

Diat: 7822 - 23

Ks. peruskartta s. 40

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2134 04 Lammi 1:20 000 (1965).

LAMMI 19

Peruskartta 2134 04 Lammi

x = 6771 47

y = 553 48

z = n. 136

(= Yli-Antialan päärakennuksen
koordinaatit)Kylä: JahkolaLöytöpaikka: Anteila (?)

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 6559:5 Kivitaltta, jota on säilytetty tietojen mukaan pari sataa vuotta Jahkolan Anteilassa, ja löydetty ehkä "suuren kallion läheisyydestä nurmimaata viljeltäessä". Esineen oli myynyt Mikael Salmiselle esineen vanhemmiltaan perinyt Adolf Anteila, joka "himmeästi muistaa" yo. löytöpaikan. Kerääjä Mikael Salmisen tuomia esineitä, lunastetut 31.1.1914 40 mk:lla.

Löytötietojen Anteilaa ei ole peruskartalla, mutta kyseessä saattaa hyvinkin olla joko nykyinen Yli-Antiala tai sitten Ali-Antiala. Löytöpaikasta ei ole tietoja siis, mutta ehkä se on jossakin jomman kumman Antialan mailla, jotka ovat aivan vierekkäin.

Ks. peruskartta s. 52

- Lisäyksiä

LAMMI 20

Peruskartta 2134 04 Lammi

x = 6771 93

y = 554 47

z = n. 150

(= Kirkkokallion koordinaatit)

Kylä: Jahkola (?)Paikka: Kirkkokallio

- "Hällristningar", luokka III

Tutkimukset:-

Selatessani ns. Gottlundin kokoelmien kansioita museoviraston kirjastossa marraskuussa 1983 löysin sieltä seuraavan merkinnän: "... ett berg kalladt Kirkonkallio ... skall finnas inhuggna hällrinstningar ...". Paikan tarkempaa sijaintia ei ilmoiteta. Paikan luonne ei ole myöskään varmaa; hällristning-nimitystä Gottlund käyttää kyllä esim. Gammelgårdin miekanhintakivestä ja Halilan kuppikalliosta. On mahdollista, että hän tarkoittaa juuri esim. kuppikalliota tai -kiveä. Ainoa Kirkkokallio, jonka tiedän Lammilla, on Jahkolan kylässä n. 3 km Lammin kirkolta etelä-lou-naaseen. Ehkä Gottlundin tarkoittama paikka on jossain näillä main.

Lähteitä: C.A. Gottlund. Antiquvariska Samlingar. I.S. 199, n:o 20. Kansio museoviraston kirjastossa.

Ks. peruskartta s. 52

- Lisäyksiä

LAMMI 21

Peruskartta 2134 04 Lammi

x= 6771 98

y= 554 58

z= 120

(= oletetun löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: JahkolaLöytöpaikka: Kirkkosilta

- kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 6559:6 oikokirves, jonka on löytänyt v. 1911 maanviljelijä Villehard Kirkkosilta Jahkolan kylän Rekolan talon Kirkkosillan pellosta, peltoa äestäessään sarkaojan reunasta, n. yhden korttelin syvyydestä. Maaperä on löytöpaikalla ruskeaa hiekkamultaa ja löytöpaikalla on pieni mäentöystö. Löytöpaikka pistää Kirkkosillan asunnosta itä-pohjoiseen. Löytöpaikalta on Kirkkosillan ojan juoksuun arviolta 30 sylvä- Kirkkosillan ojan alkujouksu virtaa lännen puolta. Löytöpaikalta on arviolta 100 m isoon Kirkkokallioon. Kerääjä Mikael Salmisen tuomia esineitä, lunastetut 31.1.1914 40 mk:lla.

Peruskartalla on löytötiedoissa mainittu Kirkkokallio sekä Kirkkosilta tämän vieressä alueen nimenä. Kävin inვენtoinnissa 17.5.1983 näiden lähellä olevassa Ojantaustan talossa kyselemässä neuvoa asian suhteen ja sieltä neuvottiin itse Kirkkosillan taloon, joka sijaitsee Esalan talosta 200 m koilliseen. Kirkkosillan talon nimeä ei ole peruskartalla. Kirkkosillan talossa selvitin asiaa talossa asuvan iäkkään pariskunnan kanssa. He arvelivat löytöpaikaksi koillista kohti pistävää peltoniemekettä Kirkkokalliosta 100 m itä-kaakkoon; samaan tulokseen olin tullut itsekin löytötietoja arvioimalla. Tällöin löytötiedoissa on eräitä ristiriitaisuuksia.

Ks. peruskartta s. 52

- Lisäyksiä:

LAMMI 22

Peruskarta 2133 06 Poikmetsä osat
B ja D sekä 2134 04 Lammi osat A
ja B

(= Jahkolan kylä peruskartoilla)

Kylä: Jahkola

Löytöpaikka: ?

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Hämeenlinnan museo 1786 kivikirves, joka on löydetty Jahkolan kylän eräältä peltotilkulta, joka sijaitsee lähellä kallionrinnettä. Museolle lahjoittanut pormestari V. Tauteri.

Esineen löytöpaikkaa ei voida määritellä em. tietojen perusteella.

- Lisäyksiä:

LAMMI 23

Peruskartta 2134 04 Lammi

x = 6773 21

y = 554 11

z = n. 144

(= hävitetyn kuppikiven arvioidut
koordinaatit)

Kylä: Tirmula

Paikka: Ilokoivunmäki

- Hävitetty kuppikivi, luokka III

Tutkimukset: -

Maanviljelijä Kari Soveri, joka asuu Lammin kirkonkylän Jaakkolan tilalla, kertoi tästä kivistä inventoijalle 19.5.1983. Kari Soverikaan ei ole kiveä nähnyt, mutta hänen isoäitinsä oli puhunut siitä aikoinaan. Kivi on tuhottu kuulemma jo ajat sitten ennen sotia tietä tehtäessä. Yllä olevat koordinaatit osoittavat sen paikan sijainnin, missä kivi on sijainnut Kari Soverin käsityksen mukaan. Käsittäakseni hänellä oli melkoisen tarkka käsitys paikasta. Kivi on sijainnut Lammin kirkolta 2 km etelä-lounaaseen. Peruskartalla alueen nimenä on Ilokoivunmäki.

Ks. peruskartta s. 52

- Lisäyksiä:

LAMMI 24

Peruskartta 2134 04 Lammi

x = 6674 03

y = 555 07

z = n. 126

(= kuppikiven koordinaatit)

Kylä: TirmulaPaikka: Sarkakuja 13 (Soveri)

- kuppikivi, luokka I

Maanomistaja 1983: Kauko Halme

Sarkakuja 13

16900 LAMMI

Tutkimukset: Anna-Liisa Hirviluoto 1969, tarkastus

Kivestä on saanut tiedon Hirviluoto paikkakuntalaisilta tarkastusmatkallaan. Tämä kuppikivi, josta on käytetty nimeä Soveri aiemmin, sijaitsee Lammin kirkolta 1 km etelä-kaakkoon, Jahkolaan vievältä tieltä n. 160 km itään. Kävin tarkastamassa paikan 24.5.1983 läheisellä Jaakkolan tilalla asuvan maanviljelijä Kari Soverin opastuksella. Kuppikivi on aiemmin sijainnut peltojen keskellä, mutta aivan viime vuosina alueelle on rakennettu omakotitaloalue, ja nykyisin kivi on rakentamattomalla tontilla Sarkakuja 13:lla. Kivi on n. 1 km koruinen, 2 m pituinen ja 1 - 1,5 m levyinen. Hirviluodon mukaan siinä on 6 selvää ja yksi heikko syvennys. Itse laskin siinä kuoppia seuraavasti: yksi kuoppa kiven toisessa päässä ja 5 - 6 toisessa. Jälkimäiset ovat peräkkäin yhdessä rivissä.

Lähteitä: 1) Lammin kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset, nro 5. Luettelo kansiossa "Kanta-Hämeen seutukaavaliitto, Muinaisjäännösluetteloita" esihist. toimiston arkistossa.
2) A. Virmala ja P. Ruotsalainen. Lammin pitäjän historia I. Ruotsin vallan loppuun. Hämeenlinna 1972. S. 71.

Valokuvat: Kuvat 8 (f 59176 - 79), 9 (f 59182), 10 (f 59181), 11 (f 59183) ja 12 (f 59180).

Diat: 7824 - 28

Ks. peruskartta s. 52 ja kaavakartta s. 53

- Lisäyksiä:

LAMMI 25

Peruskartta 2134 04 Lammi

x = 6773 84

y = 555 86

z = n. 131

(= päärakennuksen koordinaatit)

Kylä: YläinäinenLöytöpaikka: Mattila (?)

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Hämeen museo Tampere 53:47 oikokirveen teräkappale.
 Kulkenut huutokaupoissa. Ylioppilas Yrjö Kerkkosen
 kautta 1905. Saantipaikka: Yläinäisten kylä, Mattila.
 Muita tietoja ei ole.

Kuten yllä olevista tiedoista käy ilmi, esine on saatu Yläinäisten kylän Mattilan talosta. Löytöpaikkaa ei mainita, mutta on tietenkin hyvin mahdollista, että se on myös Mattilan mailla. Mattilan tila oli autio käydessäni siellä inventoinnissa 18.5.1983, joten lähempien tietojen kysely oli mahdotonta.

Ks. peruskartta s. 52

- Lisäyksiä:

LAMMI 26

Peruskarta 2134 04 Lammi osat
C ja D sekä 2134 07 osa B
(= Onnenvuoren kylä peruskartoilla)

Kylä: Onnenvuori

Löytöpaikka: Uotila (?)

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Ei tallessa, kiviesine (thorvig). Tästä löydöstä ei ole aiempia tietoja esihist. toimiston arkistossa. Selaillessani marraskuussa 1983 ns. Gottlundin kokoelmien kansioita museoviraston kirjastossa, löysin sieltä seuraavan tekstin: "...Onnenvuori by, Uotila gård, Matts Mattsson Uotila har en Thorvig (13/4 58)". Esineen löytöpaikkaa siis ei mainita, mutta se voi olla hyvinkin vaikka Uotilan mailla. Myöskään esineen myöhempi kohtalo ei ole tiedossani, missään museossa sitä ei tietääkseni säilytetä, joten sitä lienee pidettävä hukkaan joutuneena.

Uotilan taloa en tiedä Onnenvuoren kylällä. Koska tein tämän "arkistolöydön" vasta marraskuussa jolloin inventoinnin maastotyöt oli jo suoritettu, Uotilan sijainnin selville ottaminen jää tulevaisuuteen.

Lähteitä: C.A Gottlund. Antiquariska Samlingar I. S. 189, nro 63.
Kansio museoviraston kirjastossa.

- Lisäyksiä:

LAMMI 27

Peruskartta 2134 04 Lammi

x = 6774 88

y = 555 68

z = n. 110

(= Hiidenhoilon koordinaatit)

Kylä: Hietonen

Paikka: Hiidenhoilo

- esihist. ajan palvontapaikka (?) , luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: -

Paikkaan liittyy tarina, josta Virmala ja Ruotsalainen kirjoittavat "... tarina viittaa selvästi tietäjiin eli noitiin, jotka ovat pakanuuden ajalla tehneet siellä taikojaan, mutta joutuneet lopettamaan ne kristinuskon päästyä valtaan". Tämä lienee mahdollista, vaikka onkin vain olettamus.

Lähteitä: A. Virmala ja P. Ruotsalainen. Lammin pitäjän historia I. Ruotsin vallan loppuun. Hämeenlinna 1972. S. 68.

Ks. peruskartta s. 52

- Lisäyksiä

LAMMI 28

Peruskartta 2134 04 Lammi

x= 6775 32 - 48

y= 554 92 - 555 06

z= n. 150

(muinaislinnan koorinaatit)

Kylä: KirkonkyläPaikka: Linnamäki

- muinaislinna, luokka I

Maanomistajat 1983:

Tutkimukset: Hjalmar Appelgren 1885 - 88 ja Jouko Voionmaa 1935 - 36, tarkastuksia. Näistä ei ole varsinaisia tarkastuskertomuksia, mutta tulokset käyvät ilmi jäljempänä luetelluista lähteistä. Jouko Voionmaa 1949, kaivaus.

Löydöt: KM 12404 hevosenkenkäsoljen kaaren katkelma, joka on löydetty Jouko Voionmaan kaivauksella.

Linnamäki sijaitsee Lammin kirkosta 400 m pohjois-koilliseen. Se on osa luoteis-kaakko -suuntaista harjumuodostelmaa. Muinaislinnan koko on 160 x 100 m. Kävin paikalla inventoinnissa 19.5.1983. Mitään selviä jälkiä varustuksista ei ollut näkyvissä. Voionmaan mukaan muinaislinnan itäreunan eteläosassa on kuitenkin aivan päällystän reunalla kivikkoa, joka alkaa eteläpäästä ja jatkuu yli puolivälin mäen itäreunaa. Lisäksi Voionmaan mielestä päällystältä on luotu soraa syrjille ja näin rinne on saatu jyrkemmäksi. Nykyisin mäki on jätetty aivan luonnotilaan.

Lähteitä:

- 1) Hjalmar Appelgrenin kesämatkamuistiinpanojen muistikirja s. 2, kansiossa "HJ. Appelgrenin kertomuksia tutkimusmatkoilta Suomessa 1885-1888" esihist. toimiston arkistossa.
- 2) Hjalmar Appelgren. Suomen muinaislinnat, tutkimus vertailevan muinaistieteen alalla. SMYA XII. Helsingissä 1891. S. 31, nro 56.
- 3) Väinö Wallin. Kertomus Hollolan kihlakunnan muinaisjäännöksistä. SMYA XIV, Helsinki 1894 SI 187.
- 4) Jouko Voionmaa. Hämeen muinaislinnoja. Kertomus tutkimuksista, jotka Jouko Voionmaan suoritti kesinä 1935 ja 1936 Suomen Muinaismuistoyhdistyk-

sen stipendiaatina. Nro 66, s. 68-69.

Kertomus esihist. toimiston arkistossa.

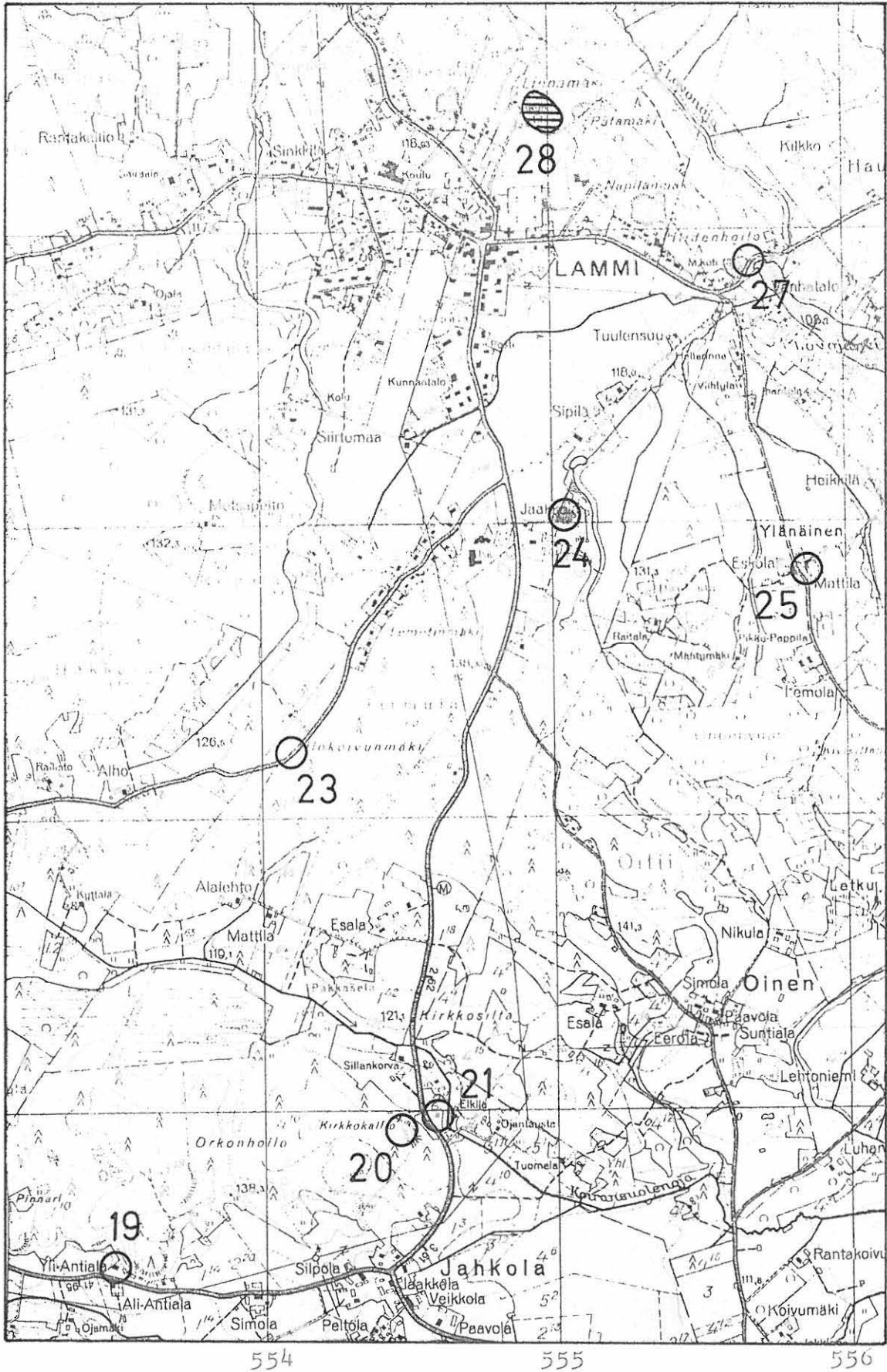
- 5) Lauri Pohjankallio. Suomen erikoisesti lounais-Suomen muinaislinnoista. Laudaturtyö Helsingin yliopiston arkeologian laitoksella S. 10, 11, 15 ja 26.
- 6) Lammin kiinteät esihistorialliset muinaisjännökset, nro 1, luettelo kansiossa "Kanta-Hämeen seutukaavaliitto. Muinaisjännösluetteloita" esihist. toimiston arkistossa.
- 7) A. Virmala ja P. Ruotsalainen. Lammin pitäjän historia I. Ruotsin vallan loppuun. Hämeenlinna 1972. S. 73 ja 74.

Valokuvat: Kuva 13 (f 59184 -86)

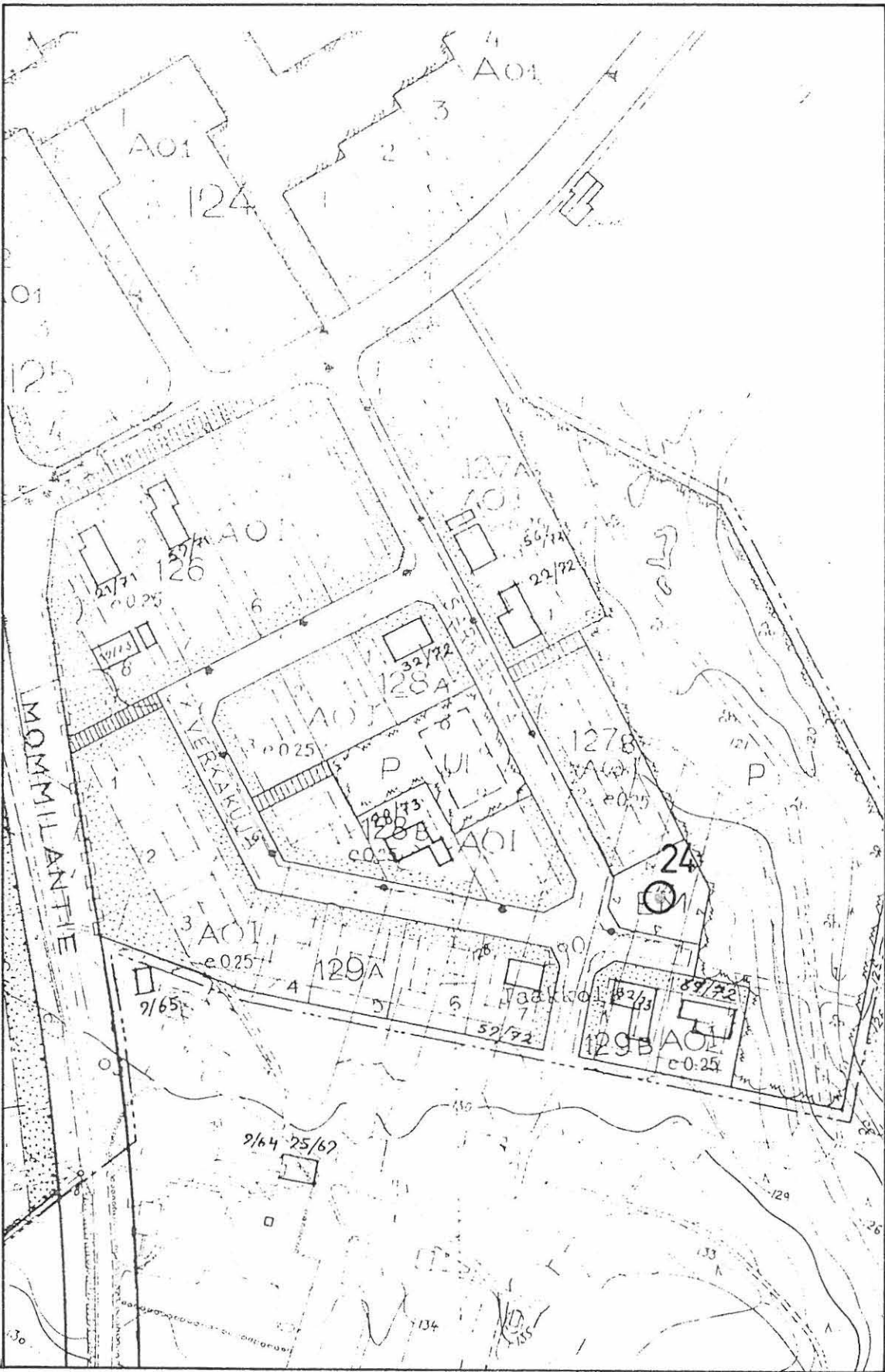
Diat: 7829

Ks.Peruskartta s. 52

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2134 04 Lammi 1:20 000 (1965).

Ote rakennuskaavakartasta 1:2000 (1964).

LAMMI 29

Peruskartta 2134 04 Lammi

x= 6774 82

y= 556 64

z= n.110

(= löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: HauhialaLöytöpaikka: Penttilä

- esihistoriallisen tai historiallisen ajan löytöpaikka, luokka II

Maanomistaja 1983: Matti Peltonen

Ronnintie 1

16900 LAMMI

RN:o 12:1 Penttilä

Tutkimukset:Löydöt:

Ei tallessa, puisten kalapyydysten osia ja verkonpainoja. Sain tietää löydöistä inventoinnissa 27.10.1983. Kävin tällöin Hauhialan kylän Penttilän (ent. Peltonen) tilalla kyselemässä tietoja löydöistä joista Felix Seppälä on ilmoittanut Muinaistieteelliselle Toimikunnalle 1935. Itse tilalla ei tiedetty asiasta mitään, mutta osattiin neuvoa Kalle Peltosen (os. Haapainojant. 5 A 7, 16900 LAMMI) luokse, joka on asunut Penttilän tilalla juuri 1935. Tällöin ilmeni, että Kalle Peltonenkaan ei tietänyt löydetyn mitään siitä paikasta, Penttilän navettarakennuksen luota, josta Felix Seppälän mukaan olisi löydetty mm. luita, "hedelmiä" ja hiiltä. Joka tapauksessa tätä paikkaa on pidettävä merkityksettömänä arkeologiselta kannalta, koska Seppälän kirjeen laitaan on kirjoitettu: löydöt palautettu, koska niillä ei ollut mitään merkitystä. Paikan tarkastuksessakaan ei havaittu mitään muinaisjäännöksen viittaavaa. Kalle Peltonen kertoi kuitenkin vuonna 1935 löydetyn läheisestä suosta puisten kalapyydysten osia eli veistettyjä keppejä ja verkonpainoja, joissa oli kivi, jonka ympärille oli siististi kääritty tuohta kiven peittäen. Kivet olivat kuulemma rapautuneita. Lisäksi oli löytynyt (paino) kiviä ilman tuohta. Peltonen epäili näiden suosta löytyneiden esineiden

sekoittuneen navetan yhteyteen tai että ainakin tiedot olisivat jossain vaiheessa menneet sekaisin. Suosta löydettyjä esineitä oli viety ja lähetetty nimismiehen kautta Kansallismuseoon. Täällä niitä ei ole kuitenkaan.

Löytöpaikka on Penttilän päärakennuksesta 200 m kaakkoon, kuivatetun Lamminjärven pohjoisrannalla, joka on nykyisellään suota. Alueen ympärillä on peltoa. Löydöt olivat olleet n. metrin syvyydessä. Paikka on ollut aiemmin järven pohjaa. Kalle Peltosen tiedot vaikuttivat mielestäni varmoilta ja luotettavilta.

Lähteitä: Felix Seppälän (Hämeenlinnan Museo) kirja Muinaistieteelliselle toimikunnalle, päivätty Hämeenlinnassa 23.9.1935. esihist. toimiston top. arkistossa.

Ks. peruskartta s. 64

- Lisäyksiä:

LAMMI 30

Peruskartta 2134 04 Lammi

x= 6774 95

x= 6774 98

y= 557 07

y= 557 08

z= n. 136

z= n. 136

(= röykkiöiden koordinaatit)

Kylä: HalilaPaikka: Ali-Halila

- kaksi röykkiötä, luokka II

Maanomistaja 1983: Osmo Markkola

Ronnintie 5, 16900 LAMMI

RN:o 1:8 Ali-Halila

Tutkimukset: Anna-Liisa Hirviluoto 1969, tarkastusLöydöt: -

Hirviluoto on löytänyt röykkiöt tarkastusmatkallaan 1969. Ne ovat mahdollisesti rautakautisia hautaröykkiötä.

Lähteitä: Lammin kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset, nro 6, luettelo kansiossa "Kanta-Hämeen seutukaavaliitto. Muinaisjäännösluetteloita" esihist. toimiston arkistossa.

Ks. peruskartta s. 64

- Lisäyksiä: Anna-Liisa Hirviluodon tarkastusmuistiinpanoissa röykkiöistä sanotaan: "Lammi, Halila, Ali-Halila, tark. 8.7.1969. Suoraan Ali-Halilan talosta S on röykkiö, joka voisi olla hautaröykkiö. Koko on 9 x 6 metriä. Epämääräinen Pellolta on raivattu kiviä, jotka vaikeuttavat röykkiön tutkimusta. Turvekerroksen peittäjä. Edellisestä lounaaseen n. 80 metriä ja ladosta kaakkoon n. 30-40 metriä on tiuha kivikko. Koko on n. kolme metriä halkaisija. Voi olla myöskin ladon pohja." - Kuten edeltä ilmenee, röykkiöiden mahdollinen rautakautisuus jää toistaiseksi kovin epävarmaksi ja ajoitukseksi kannattaneekin panna, ainakin toistaiseksi, tuntematon/historiallinen aika(?). - Inventoinnissa 1983 röykkiötä ei tarkastettu, ja yllä olevat koordinaatit on mitattu esihist. tsto:n v. 1965 painetulta peruskartalta, johon röykkiöt on merkitty punaisilla rukseilla. Hirviluodon tark.muistiinpanoissa koordinaatit ovat vain x= 6774 98, y= 557 08. - J. Saukkonen 10.5.1988.

LAMMI 31

Peruskartta 2134 04 Lammi

x = 6775 05

y = 557 ~~2~~ ~~3~~

z = n. 128

(= kuppikallion koordinaatit)

Kylä: HalilaPaikka: Halila (Hoikonkallio, Kajakkakallio)

- kuppikallio, luokka I

Maanomistajat 1983: Tauno Kalevi ja Marja Inkeri Halila

RN:o 1:10 (1:19) Halila

Tutkimukset: Anna-Liisa Hirviluoto 1967, tarkastus

Tämä kuppikallio on tullut arkeologien tietoon 1967 Hirviluodon saatua siitä kuulla paikkakuntalaisilta tarkastusmatkallaan. Myöhemmin huomasin, että paikasta on tieto jo C.A. Gottlundilla 1800-luvulta. Gottlund käyttää paikasta nimeä Kajakkakallio, mutta Gottlundin tiedon yhteydessä olevasta piirrokesta selviää kiistatta kyseessä olevan juuri Halilan kuppikallion. Paikka sijaitsee Lammin kirkolta n. 2,4 km itään Asikkalaan vievältä tieltä 100 m etelään, Lamminjärven suoalueen itäosan pohjoispuolella. Maasto on hakamaan reunaa. Kuppikallio on peltoaukean itä-koillisessa reunassa, koivumetsikön rajalla. Paikan itä- ja pohjoispuolella on notkoa. Kuppien kohdalta, tasaiselta kallion pinnalta, on poistettu turve n. neliömetrin alalta. Hirviluodon mukaan kalliossa on 15 kuoppaa, joista 11 selvää ja 4 epäselvää. Itse laskin kalliosta 14 kuoppaa inventointimarkallani 24.5.1983, pitäisin kaikkia näitä varmoina. Myös Gottlund sanoo kuoppia olevan 14. Kuppikalliosta n. 20 - 30 m etelä-kaakkoon on kivistä hakamatta, joka vaikuttaa siltä kuin siinä voisi olla esim. polttokenttäkalmisto. Tein paikalle koekuoppia, jotka olivat kuitenkin täysin löydöttömiä. Myös Hirviluoto oli tehnyt alueelle koekuoppia tarkastusmatkallaan 1967, niinikään tuloksetta. Paikasta on käytetty Halilan ja edellä mainitun Kajakkakallion lisäksi vielä nimeä Hoikonkallio.

- Lähteitä:
- 1) C.A. Gottlund. Antiqvariska Samlingar. I. S. 462, nro 49. Kansio museoviraston kirjastossa.
 - 2) Lammin kiinteät esihistorialliset muinaisjäänökset, nro 4. Luettelo kansiossa "Kanta-Hämeen seutukaavaliito. Muinaisjäännösluetteloita" esihist. toimiston arkistossa.
 - 3) A. Virmala ja P. Ruotsalainen. Lammin pitäjän historia I. Ruotsin vallan loppuun. Hämeenlinna 1972. S. 71.

Valokuvat: Kuvat 14 (f 59187 - 89) ja 15 - 17 (f 59191, 59190 ja 59192).

Diat: 7830 - 33

Ks. peruskartta s. 64

- Lisäyksiä

LAMMI 32

Peruskartta 2134 04 Lammi

x = 6773 56

y = 557 82

z = 135

(= päärakennuksen koordinaatit)

Kylä: YläinäinenLöytöpaikka: Lampola

- rautakautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset:-

Löydöt: KM 14595 arabialainen hopearaha, jonka on löytänyt Alfred Lampola Yläinäisten kylän Lampolan talon maalta v. 1959 (?). Lauri Paavilaisen Kansallismuseoon tuoma esine. Lahja. Diar. 28.5.1959.

Kävin Lampolan tilalla 18.6.1983. Tilalla kukaan ei tietänyt esineestä mitään. Tämä vuoksi löytöpaikka voidaan määrittää vain tilan maille. Lampolan tila sijaitsee Lammin kirkolta n 3,2 km kaakkoon, Kahtlammen eteläpuolella. Huom! Alla mainitussa lähteessä nro 1 on oletettu virheellisesti raha löytyneen Onnenvuoren tienoilta, Lammin kirkolta n. 1,6 km kaakkoon.

Lähteitä:

- 1) Lammin kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset, nro 9. Luettelo kansiossa "Kanta-Hämeen seutukaavaliitto. Muinaisjäännösluetteloita" esihist. toimiston arkistossa.
- 2) Beatrice Granberg. Förtecknin över kufiska myntfynd i Finland. Studia Orientalia XXXIV. Helsingki 1966. S. 209.

Ks. peruskartta s. 64

- Lisäyksiä:

LAMMI 33

Peruskartta 2134 04 Lammi

x= 6773 58

y= 558 18

z= 133

(= päärakennuksen koordinaatit)

Kylä: Lampelto

Löytöpaikka: Kinnaila 1

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Ei tallessa, kiviesine. Tästä esineestä ei ole aiempia tietoja esihist. toimiston arkistossa. Selatessani ns. Gottlundin kokoelmien kansioita museoviraston kirjastossa marrakuussa 1983, löysin sieltä seuraavan merkinnän: "... Rönnes, Kinnala gård, under Lampeldo by har Adam..." Tämän täytyy tarkoittaa, että Kinnailan talossa säilytetään kiviesinettä vaikka tätä ei tekstissä suoranisesti sanotakaan. Kyseinen teksti on nimittäin sellaisella sivulla, jossa luetellaan Gottlundin tiedossa olleita kiviesineitä. Esinettä ei ole tietääkseni missään muu seossa, joten se on katsottava joutuneen hukkaan.

Kinnailan tila sijaitsee Lammin kirkolta 3,6 km itä-kaakkoon ja pääjärvestä n. 0,5 km pohjoiseen. On hyvin mahdollista, että esine on löydetty juuri Kinnailan maalta, vaikka itse löytöpaikkoja Gottlundin teksteissä ei mainitakaan. Näin ollen löytöpaikka voinee olla jopa Pääjärven rannallakin.

Lähteitä: C.A. Gottlund. Antiquvariska Samlingar. I. S. 190, nro 112. Kansio museoviraston kirjastossa.

Ks. peruskartta s. 64

- Lisäyksiä:

LAMMI 34

Peruskartta 2134 04 Lammi

x = 6773 24

y = 558 85.75

z = 105

(= löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: LampeltoLöytöpaikka: Kinnaila 2

- kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Maanomistaja 1983: Pertti Markkula

Kaunisnimentie, 16900 LAMMI

RN:o 1:2 Kinnaila

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 22189 kvartsi-iskoksia 2 kpl, jotka hum.kand.
 Jyri Saukkonen löysi inventointimatallaan Lammilta
 19.5.1983. Diar. 19.1.1984.

Löytöpaikka sijaitsee Pääjärven pohjoisrannalla, laajahkon lahden perukassa. Löytökohdalla oli n. 20 m:n pituinen ja 2 m:n levyinen silttikaistale, aivan n. 3 - 4 m:n korkuisen rantatörmän partaalla. Ne pellot, joilla liukuin Pääjärven pohjoisrannoilla, olivat yleensä savisia.

Valokuvat: Kuvat 18(f 59193 - 95) ja 19 (f 59196 - 99)Diät: 7834 - 35

Ks. peruskartta s. 64

- Lisäyksiä: Löytöjen vähäisyyden vuoksi paikkaa on syytä pitää epävarmana kivik. asuinpaikkana. - J. Saukkonen 29.10.1987.

LAMMI 35

Peruskartta 2134 04 Lammi

x = 6772 59 - 68

y = 556 21 - 30

z = n. 170

(= muinaislinnan(?) koordinaatit)

Kylä: PappilaPaikka: Linnamäki

- muinaislinna (?), luokka II

Maanomistaja 1983: Suomen valtio

RN:o 5:1 Biologinen asema

Tutkimukset: Hjalmar Appelgren 1885 - 88 ja Jouko Voionmaa 1935 - 36, tarkastuksia. Näistä käynneistä ei ole tarkastuskertomuksia, mutta niiden tulokset selviävät jäljempänä luetelluista lähteistä.

Löydöt: -

Paikka sijaitsee Lammin kirkolta 3,3 km kaakkoon, Pääjärven itäpään muodostavasta Pappilanlahdesta 400 m pohjoiseen ja Biologiselta asemalta, joka on entinen pappila, 300 m itä-koilliseen. Voionmaa kirjoittaa Linnamäestä: "Toistaiseksi on katsottava, että erikoisen mahtava luonto on antanut tälle mäelle Linnamäen nimen kansan suussa". Lisäksi Voionmaalla on paikasta tarkempi kuvaus. Itse kävin paikalla inventoinnissa 27.10.1983. Seuraavassa omat havaintoni paikasta. Linnamäki on jyrkkärinteisen, kauniin symmetrisen mäen laella oleva jyrkkärinteinen kallio. Kyseisen kallion koko on n. 20 x 20 m ja korkeus 10 - 15 m. Suurin osa sen seinästä on pystysuoraa ja louhikkoista. Kaakon puolella on loivempaa ja täältä vie kallion laelle polku. Muilta suunnilta kallio on "kiipeämätön". Jälkiä kivivalleista tai muista varustuksista en havainnut itse kalliolla tai alempana olevalla mäellä. Kallio muistutti mielestäni hyvin paljon Hauhon Teponlinnaa, jossa kallion laki on kuitenkin pienempi ja tasaisempi ja rinteet pystysuoremmat. Tärkein ero on siinä, että Teponlinnalla on rinteiden loivalla kohdalla puuvarustuksen perustus, Linnamäellä ei. Ulkonaisen tarkastelun perusteella on hyvin vaikea, ellei mahdoton, ratkaista onko Linnamäkeä käytetty puolustamiseen vai ei.

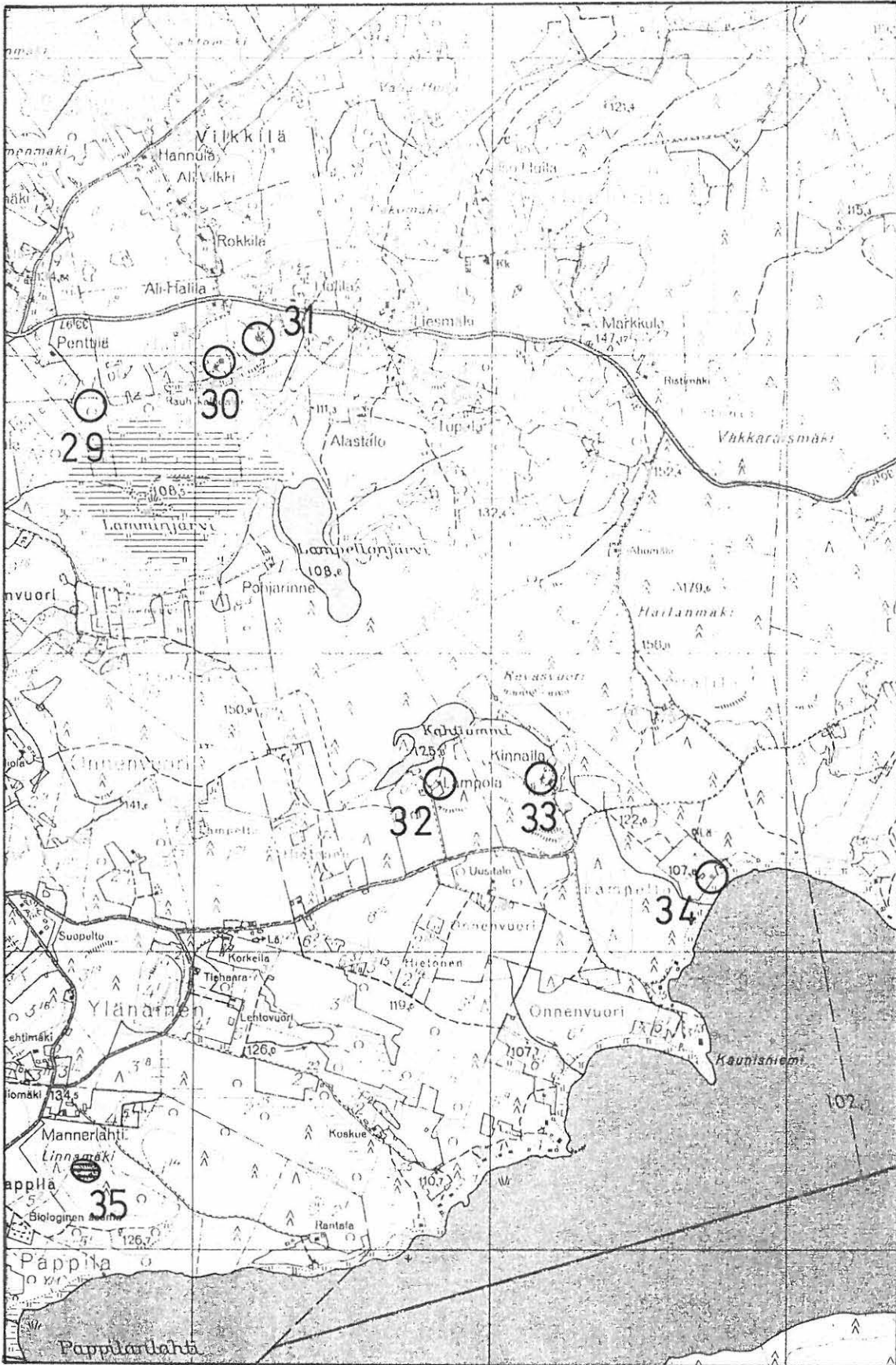
Pelkän kivivallin puuttumisen perusteella ei voida mielestäni väittää, että kyseessä ei ole muinaislinna. Paikka on jo luontaisestikin ollut hyvin puolustautumiseen sopiva. Toisaalta nimi Linnanvuori on hyvin ymmärrettävissä vaikka paikka ei olisikaan muinaislinna, kuten Voionmaakin jo edellä kirjoittaa. Pelkkä kallio ulkonäkökin on voinut antaa aiheen nimelle. Voionmaa kirjoittaa, että Linnamäen koko on 170 x 120 m, joten hän näyttää pitävän koko mäkeä mahdollisen muinaislinnana; mielestäni kuitenkin vain mäen päällä oleva kallio voi tulla kyseeseen puolustautumispaikkana.

Lähteitä:

- 1) Hjalmar Appelgrenin kesämatkamuistiinpanojen muistikirja, liuska 2. Kansiossa "Hjalmar Appelgrenin Kertomuksia tutkimusmatkoilta Suomessa 1885 - 1888" esihist. toimiston arkistossa.
- 2) Hjalmar Appelgren. Suomen muinaislinnat, tutkimusvertailevan muinaistieteen alalla. SMYA XII. Helsingissä 1891. S. 32, nro 58.
- 3) Jouko Voionmaa. Hämeen muinaislinnoja. Kertomus tutkimuksista, jotka Jouko Voionmaa suoritti kesinä 1935 ja 1936 Suomen Muinaismuistoyhdistyksen stipendiaattina. Esihist. toimiston arkistossa. S. 70 - 71, nro 72.
- 4) Lammin kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset, nro 10. Luettelo kansiossa "Kanta-Hämeen seutukaavaliitto. Muinaisjäännosluetteloita" esihist. toimiston arkistossa.
- 5) A. Virmala ja P. Ruotsalainen. Lammin pitäjän historia I. Ruotsin vallan loppuun. Hämeenlinna 1972. S. 73.

Ks. peruskartta s. 64

- Lisäyksiä:

6776

6775

6774

6773

6772

557

558

559

Ote peruskartasta 2134 04 Lammi 1:20 000 (1965).

LAMMI 36

Peruskartta 2134 07 Etola

x = 6775 30

y = 561 48

z = 105

(= kvartsi-iskoksien löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: RonniLöytöpaikka: Linnoinen 1

- kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Maanomistaja 1983: Irja Helene ja Laina Matilda Linnoinen

RN:o 1:13 (1:25) Vähä-Eskola

Tutkimukset: -

Löydöt: Hämeenlinnan Museo 4348: 1 - 2 poikkikirves ja oikokirves, jotka on löydetty vuonna 1932 Lammin pitäjän Ronnin kylän Linnoisten talon luhtapellost. Lahjoittanut maanviljelijä Emil Linnoinen. 25.1.1936 F. Seppälä tuonut Kansallismuseoon nähtäväksi.

KM 22190 kvartsi-iskoksia 3 kpl, jotka löytyivät inventoinnissa 24.5.1983 samalta pellolta, mistä yllä mainitut esineetkin on löydetty. Diar. 19.1.1984

Kävin inventoinnissa Linnoisten talossa jo 17.5.1983, jolloin sain talonväeltä tietää kivikirveiden löytöpaikan. Tarkastin peltoalueen heti, löytämättä mitään. Käydessäni paikalla uudelleen 24.5. löysin mainitut kolme iskosta. Pelto on 200 m pitkä ja 40 - 110 m leveä, iskokset löytyivät läheltä pellon länsikulmaa, n. 2 - 5 m:n päästä jyrkästä rantatörmästä. Kirveiden löytöpaikkaa ei voida määritellä sen tarkemmin kuin, että ne ovat löytyneet samalta pellolta. Maaperä oli kevyttä pelto-
multaa, jonka alla oli siltin- ja savensekaista maata.

Valokuvat: Kuvat 20 (f 59200-01, 59203) ja 21 (f 59202, 59204-06)

Diat: 7836-37

Ks. peruskartta s. 67

- Lisäyksiä: Inventointilöytöjen vähyyden vuoksi kohde lienee syytä määritellä tois-
taiseksi epävarmaksi kivikautiseksi asuinpaikaksi. - J. Saukkonen 25.11.1987.

LAMMI 37

Peruskartta 2134 07 Etola

x= 6775 62

y= 561 68

z= 120

(= löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: Ronni

Löytöpaikka: Linnoinen 2

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

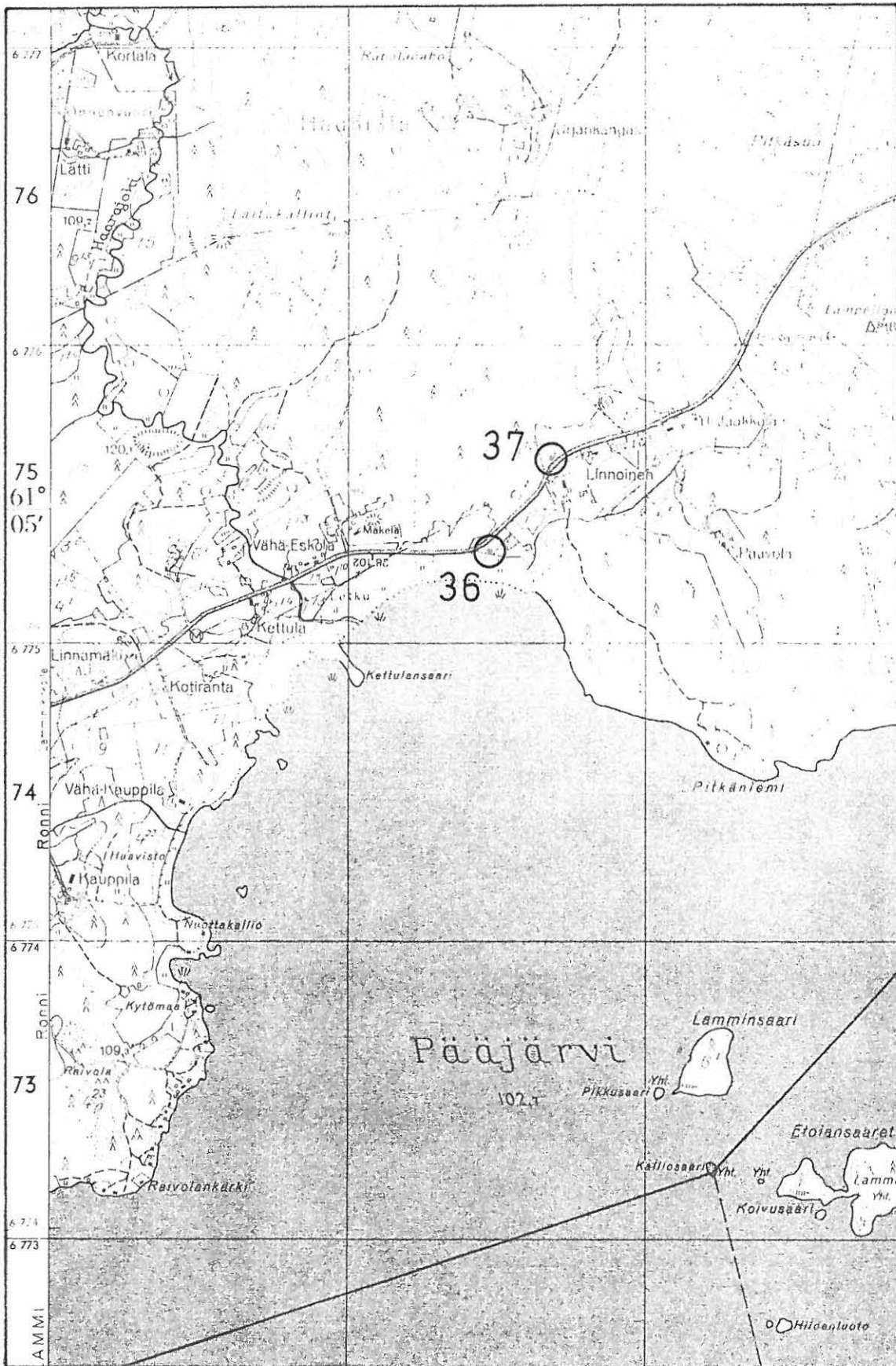
Tutkimukset: -

Löydöt: KM 15398 oikokirves, joka on saatu Arvo Kytölän kautta Lammin pitäjän Ronnin kylän Linnoisten talosta. Mahdollinen löytöpaikka pyydettiin lähettämään op. Veikko Peippolalle, joka siis lienee löytäjä. Lammin museolta pidätetty esine 19.3.1962.

Kävin Linnoisten talossa inventoinnissa 17.5.1983, ja esineen löytöpaikka pystyttiin osoittamaan. Se on Linnoisten päärakennuksesta 100 m pohjois-luoteeseen, aivan maantien pohjoispuolella. Maaperä paikalla oli raskasta savea, enkä havainnut merkkejä muita löydöistä.

Ks. peruskartta s. 67

- Lisäyksiä:

560 561 562
Ote peruskartasta 2134 07 Etola 1:20 000 (1965).

LAMMI 38

Peruskartat 2134 04 Lammi osa C
sekä 2134 07 Etola osat A ja B
(= Pääjärvi Lammin alueella)

Kylä: ?

Löytöpaikka: Pääjärven ranta (?)

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 2622:27 kourutaltta (terältä rikottu, matalakou-
ruinen), joka on löydetty Lammin kirkon tienoilta,
Pääjärven rannalta. Saatu Takaperän kylän Vuorenpään
torpasta. SMY:n stip. Hollolan kihlakunnassa V.
Wallinin kokoelma.

Pääjärvi on Lammin kirkolta n. 3 km kaakkoon, joten löytötiedoissa on paha sekaannus. Ei voida varmuudella päätellä onko esine löydetty kirkon tienoilta vaiko aivan toisaalta, Pääjärven rannalta. Kirkko ei ole kuitenkaan minkään järven tai muunkaan veden lähettyvillä, joten vaikuttaa epätodennäköisemmältä, että esine olisi löydetty täältä kuin Pääjärven rannalta.

Lähteitä: Väinö Wallin. Kertomus Hollolan kihlakunnan muinais-
jäännöksistä. SMYA XIV. Helsinki 1894.S. 170,
nro 46.

- Lisäyksiä:

LAMMI 39

Peruskartta 2134 07 Etola

x= 6779 84

y = 565 92

z = n. 130

(= löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: YläneLöytöpaikka: Mattila

- rautakautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

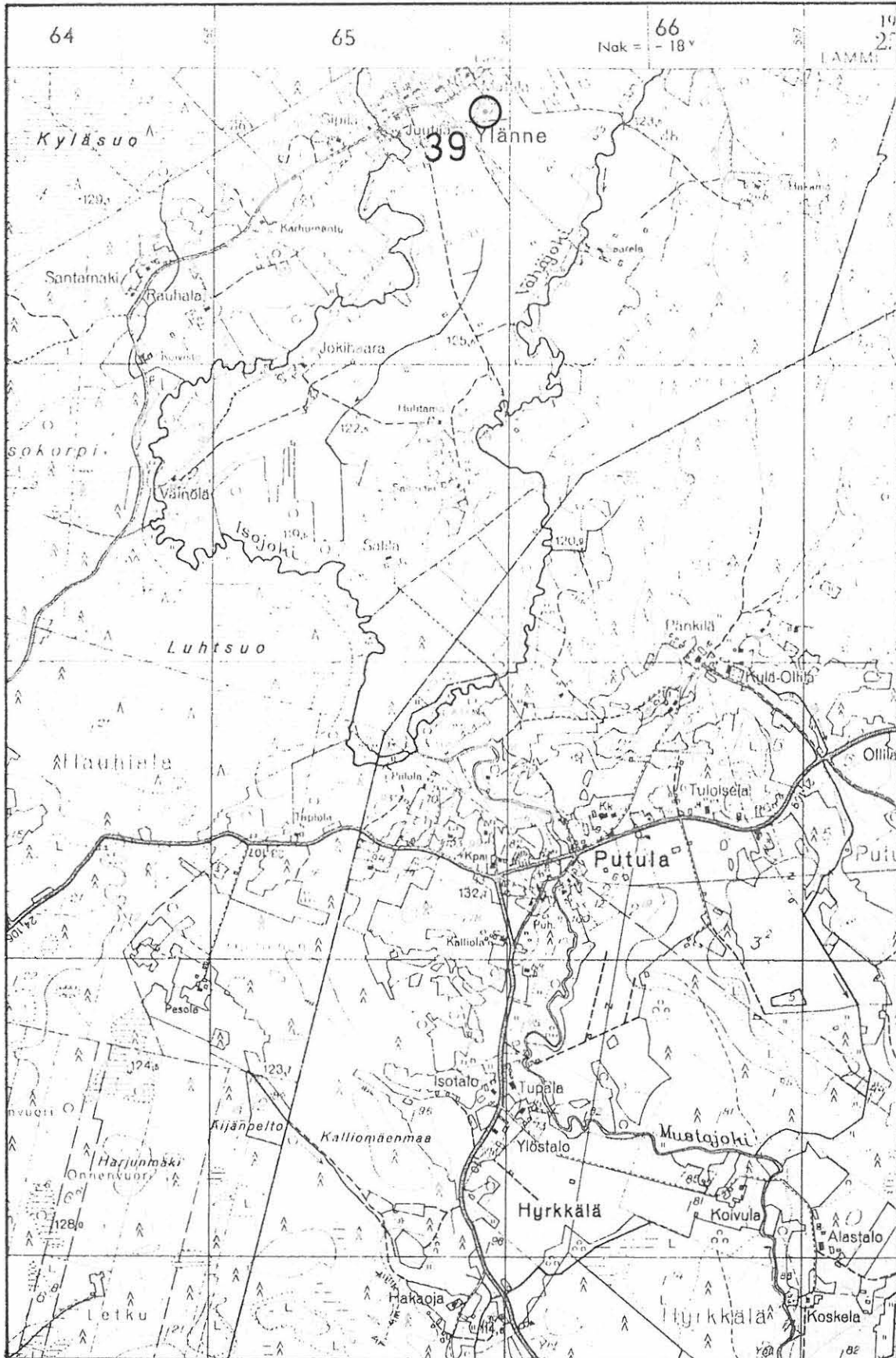
Löydöt: KM 9052 rautainen keihäänkärki, jonka on löytänyt Emil Järvinen Lammin pitäjän Ylänteen kylän Mattilan talon maalta ajaessaan soraa vierinkiviseltä mäeltä 24.1.1929. Mitään muuta ei paikalla havaittu eikä ole havaittu aiemminkaan. Esineen lähetti kansakoulunopettaja E.V. Karén Hartolasta. Maanviljelijä Y. Karénin lahjoittama esine. Verif. Diar. 7.8.1929.

Kävin Ylänteen kylän Mattilan tilalla inventoinnissa 24.5.1983. Talonväki ei muistanut itse esinettä, mutta tiesivät kyllä jotain löydetyn ja he pystyivät osoittamaan löytöpaikankin melkoisen varmasti. Paikka on jyrkkärinteinen sorakumpare, joka on melkein täysin tuhottu soranotolla. Tarkastin paikan havaitsematta mitään erikoista. Mattilan tilan emäntä muisteli kuulleen puhuttavan, että ko. paikalta olisi löydetty joskus miekka, mutta nähtyään keihäänkärjen kuvan sanoi heti, että miekalla lienee tarkoitettu juuri kyseistä kärkeä ja puheen kulkiessa huhuna keihäänkärjestä olisi tullut miekka. Tämä tuntuu erittäin todennäköiseltä. Löytöpaikka on Mattilan päärakennuksesta 180 m kaakkoon. Huom! Alla mainituksessa lähteessä on virheellisesti oletettu tämän keihäänkärjen löytyneen Ylänäisten kylän Mattilan maalta, Onnenvuoren tienoilta, Lammin kirkonkylän kaakoispuolelta. Näin ei ole, kyseessä on nimenomaan Ylänteen Mattila.

Lähteitä: Lammin kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset, nro 9. Luettelo kansiossa "Kanta-Hämeen seutukaavaliitto. Muinaisjäännösluetteloita" esihist. toimiston arkistossa.

Ks. peruskartta s. 70

-Lisäyksiä:

6780

6779

6778

6777

6776

Ote peruskartasta 2134 07 Etola 1:20 000 (1965).

LAMMI 40

Peruskartat 2134 07 Etola osa B ja
 2134 08 Raittinsaari osa A
 (= Kostilan kylä peruskartoilla)

Kylä: KostilaLöytöpaikka: Karhula (?)

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Ei tallessa, kiviesine (thorvig). Tästä esineestä ei ole aiempia tietoja esihist. toimiston arkistossa. Käydessäni läpi ns. Gottlundin kokoelmien kansioita museoviraston kirjastossa marraskuussa 1983, löysin sieltä seuraavan muistiinpanon: "... Kostila by, Karhula torp, finnes en thorvig". Esineen löytöpaikkaa ei mainita siis, mutta se voi tietenkin olla Karhulan mailla, koska esinettä täällä on säilytettykin. Myöskään esineen myöhempi kohtalo ei ole tiedossani, joten sitä lienee pidettävä hukkaan joutuneena.

Karhula-nimistä paikkaa en tiedä Kostilan kylässä. Koska tein tämän "arkistolöydön" vasta marraskuussa, jolloin kenttäkausi oli ohi jo, paikan selvitys sai jäädä tulevaisuuteen.

Lähteitä: C.A. Gottlund. Antiqvariska Samlingar. I.S. 190, nro 111. Kansio museoviraston kirjastossa.

- Lisäyksiä:

LAMMI 41

Peruskartat 2134 07 Etola osa B ja
 2134 08 Raittinsaari ^{2134 08} (= Kostilan
 kylä peruskartoilla)

Kylä: Kostila (?)Löytöpaikka: ?

- kivikautinen (?) löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 6559:3 hiottu, tummaa kiveä oleva esine, kivi -
 kautisuus epävarma. Esineen on perinyt vanhaisäntä
 Kalle Tohijärvi vaimonsa isältä Kostilan kylässä
 n. 45 vuotta sitten (n. 1870). Kerääjä Mikael
 Salmisen tuomia esineitä, lunastetut 31.1.1914
 40 mk:lla.

Kuten edellä olevista tiedoista käy ilmi, löytöpaikan määrittäminen
 ei ole mahdollista. Se saattaa tietenkin olla jossain Kostilan
 kylässä.

- Lisäyksiä:

LAMMI 42

Peruskartta 2134 04 Lammi

x= 6776 76

y= 554 34

z= n.99

(= arvioidun löytöpaikan
koordinaatit)Kylä: VanhakartanoLöytöpaikka: Gammelgård 1

- rautakautinen tai historiallisen ajan löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 17294 tulusrauta (ns. lyyränmuotoista tyyppiä), jonka on löytänyt tilanhoitaja Pekka Heikkilä (os. Lammi, Vanhakartano) pellostä, joka on Gammelgårdin päärakennuksesta noin 700 - 800 m itä-kaakkoon. Tilanomistaja Lennart Ehrnroothin Kansallismuseoon tuoma esine. Ks. Verif. Diar. 3.10.1967.

Löytötietojen perusteella olen arvioinut löytöpaikan sijainnin, ks. yllä olevia koordinaatteja ja peruskarttakopiota.

Ks. peruskartta s. 82

- Lisäyksiä:

LAMMI 43

Peruskartta 2134 04 Lammi

x= 6776 82 - 88

y= 554 00 - 06

z= n. 106

(= polttokenttäkalmiston
koordinaatit)Kylä: VanhakartanoPaikka: Honkaliini 1- rautakautinen polttokenttä- ja ruumishautakalmisto, luokka II
Maanomistaja 1983: Wilhelm Ehrnrooth

16900 LAMMI

RN:o 16:17 Gammelgård

Tutkimukset: Nils Cleve 1933, kaivaus ja Lennart Ehrnrooth 1964,
kaivaus.Löydöt: KM 9579:1-7 rautainen keihäänkärki ja pronssi-
koruja. Esineet on löytänyt työmies Jalo Tähtinen
heinäkuussa 1932 Lammin pitäjän Vanhankartanon kylän
Gammelgård-nimisen kartanon maalta, talosta n. 200 m
Lammin kirkolle päin, yleisen Padasjoelle johtavan tien
viereisestä sorakummusta tietä levitettyäessä. Paikka on ns.
Tuulimylymäen kohdalla. "Maan sisässä löytyi mustaa multaa,
minkä pohjalla löytyi kiviä ja ympärillä nyrkin kokoisista
kivistä rengas". Esineet löytyivät n. 70 cm syvyydeltä.
Löytöpaikalle jäi joitakin rautaesineitä, löytäjän muistaman
mukaan rautakierteitä ja yksi vyönsolki. Lammin piirin
nimismiehen virkateitse museoon lähetettävät, 26.10.1932
180 mk:lla lunastetut esineet. Huom! Verifikaateista ilmenee,
että yhden rannearkaan on ensin toimittanut Kansallismuseoon
henkikirjoittaja Arthur Grönlund.KM 9727:1-72 rautakautisia kalmistolöytöjä Nils
Cleven kaivaukselta 1933.KM 11837:1-4 pronssi- ja rautaesineitä, saviastian-
paloja ja palanutta luuta. Esineet on löytänyt työnjohtaja
Otta Mäkinen Lammin pitäjän Gammelgårdin kartanon maalta
27.6.1947. Löytöpaikka on n. 300 m talosta etelään, Lammin
kirkolle johtavan valtamaan tien varella. Esineet löytyivät
tien levitys- ja mäentöyryn alentamistyössä, n. 40 - 50 cm
maanpinnan

alta, hiekasta, n. neliömetrin alalta. Paikka on sama, jossa maisteri Nils Cleve suoritti kalmistokaivauksia v. 1933. Tilanomistaja Gösta Ehrnroothin Kansallismuseoon lähettämät ja 2 400 mk:lla 13.2.1948 löytäjältä Otto Mäkiselältä lunasetetut rk. kalmistolöydöt.

KM 16437:1-71 rautakautisia kalmistolöytöjä
Lennart Ehrnroothin kaivaukselta 1964.

KM 22191:1-2 palanutta savea 1 kpl ja rautakuonaa 3 kpl, jotka hum.kand. Jyrki Saukkonen löysi inventointimatallaan 16.5.1983 aivan kalmiston itä- ja eteläreunalta, kalmiston halki kulkevan tien itäpuolelta. Löydöt olivat aivan mäensyrjän ja kynnetyn pellon rajalla. Diar 19.1.1984.

Honkaliinin kalmisto sijaitsee Lammin kirkolta 2,0 km luoteeseen, Gammelgårdin kartanon päärakennuksesta 400 m kaakkoon ja Ormajärvestä 200 m itään. Paikka on n. 60 x 50 m:n suuruinen ja n. 1,5 m koruinen soramäki, jonka halki menee, aivan keskeltä pohjois-eteläsuuntaisesti, maantie Lammilta pohjoiseen. Sekä Cleven että Ehrnroothin kaivausalueet olivat kalmiston länsipuoliskolla, aivan kiinni toisissaan. Lisäksi Cleve saattoi koekuoppien perusteella todeta kalmiston ulottuvan sekä itä- että länsipuolelle tietä, kaikista päättäen yli koko mäen, lukuunottamatta kaakkoisosaa.

Lähteitä: 1) Nils Cleve. Ett par tavastläniska "svärdslipningsstenar". Finskt Museum XLI, 1934. Helsingfors 1935. S. 4-5. 2) Oiva Keskitalo. Hauhon, Luopioisten ja Tuuloksen esihistoria. Liuska 29. Oikovedos museoviraston kirjastossa. 3) Lammin kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset, nro 2, luettelo kansiossa "Kanta-Hämeen seutu-kaavaliitto. Muinaisjäännösluetteloita" esihist. toimiston arkistossa. 4) A. Virmala ja P. Ruotsalainen. Lammin pitäjän historia I. Ruotsina vallan loppuun. Hämeenlinna 1972.S. 61, 62, 69, 72, 74.

Valokuvat: Kuvat 22(f59207-09), 23(f59210-12) ja 24(f59213-15)

Diat: 7838-7840

Ks. peruskartta s. 82

- Lisäyksiä:

LAMMI 44

Peruskartta 2134 04 Lammi

x= 6776 80

y= 554 02

z= n. 100

(= "uhrilähteen" (?) koordinaatit)

Kylä: VanhakartanoPaikka: Honkaliini 2

- "uhrilähde" (?), luokka II

Maanomistaja 1983: Wilhelmi Ehrnrooth

16900 LAMMI

RN:o 16:17 Gammelgård

Tutkimukset: Nils Cleve 1933 ja Lennart Ehrnrooth 1964, tarkastuksia kaivauksiensa yhteydessä.Löydöt: -

Tämä ns. "uhrilähde" on aivan Honkaliinin kalmiston lounaispuolella oleva useita metrejä syvä suppa, josta pohjavesi on tehnyt lähteen. Paikkaa on jäljempänä luetelluissa tutkimuksissa nimitetty "uhrilähteeksi" tai ainakin uskottu sillä olleen jonkinlainen merkitys rautakaudella, koska kalmisto on aivan vieressä. Paikka onkin kieltämättä varsin erikoisen ja mieltäkiinnittävän näköinen. Supan halkaisija on n. 15 - 20 m.

Lähteitä: 1) Nils Cleve. Ett par tavastländska "svärdslipningsstengar" Finskt Museum XLI, 1934. Helsingfors 1935. S. 4.
 2) Nils Cleve. Honkaliinin kalmiston kaivauskertomus 1933.
 3) Lennart Ehrnrooth. Honkaliinin kalmiston kaivauskertomus 1964. 4) A. Virmala ja P. Ruotsalainen. Lammin pitäjän historia I. Ruotsin vallan loppuun. Hämeenlinna 1972. S. 69

Ks. peruskartta s. 82

- Lisäyksiä:

LAMMI 45

Peruskartta 2134 04 Lammi

x= 6777 08

y= 553 64

z= n. 96 - 97

(= miekanhiontakiven koordinaatit)

Kylä: VanhakartanoPaikka: Gammelgård 2

- miekanhiontakivi, luokka I

Maanomistaja 1983: Wilhelm Ehrnrooth

16900 LAMMI

RN:o 16:19 Gammelgård

Tutkimukset: Nils Cleve 1933, tarkastus. Tästä ei ole varsinaista tarkastuskertomusta, mutta havainnot selviävät jäljempänä luetelluista lähteistä.

Miekanhiontakivi sijaitsee Lammin kirkolta 2,4 km luoteeseen, Gammelgårdin kartanon päärakennuksesta 170 m lounaaseen ja Ormajärven itärannasta n. 25 m:n päässä. Kivi on enintään pari metriä Ormajärven pintaa ylempänä. Kivessä on seitsemän ns. miekanhiontauurretta. Käydessäni paikalla inventoinnissa toukokuun lopulla 1983, tein seuraavat havainnot: kivi on täysin koskematon, mutta se on hivenen sammaleen peitossa ja koska kiven korkeus maanpinnasta on vain 10 - 15 cm, se "kätkeytyy" helposti matalaankin aluskasvillisuuteen. Oppaanani toimi käynnilläni Gammelgårdin kartanon isäntä.

Lähtietä: 1) C.A. Gottlund. Antiquariska Samlingar. I. S. 562, nro 49. Kansio museoviraston kirjastossa. 2) Nils Cleve. Honkaliinin kalmiston kaivauskertomus 1933 top. arkistossa. 3) Nils Cleve. Ett par tavastländska "svärdsliplingsstenar". Finskt Museum XLI, 1934. Helsingfors 1935. S. 2 - 5. 4) Lammin kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset, nro 3, luettelo kansiossa "Kanta-Hämeen seutukaavaliitto. Muinaisjäännösluetteloita" esihist. toimiston top. arkistossa. 5) A. Virmala ja P. Ruotsalainen. Lammin pitäjän historia I. Ruotsina vallan loppuun. Hämeenlinna 1972.S. 69, 70.

Valokuvat: Kuvat 25(f 59217-18) ja 26 (f 59216)Diat: 7841-42Ks. peruskartta s. 82- Lisäyksiä: *ks. seur. sivua*

- Lisäyksiä:

Edellisen sivun lähdeviittaus n:o 1 (C.A. Gottlund. Antiquariska Samlingar. I.) on virheellinen. Oikeat viittaukset ovat:

- C.A. Gottlund. Antiquariska Samlingar. I. S. 202/204, n:o 40.
- C.A. Gottlund. Antiquariska Anteckningar. I. Nylands och Tavastehus Län. S. 360, n:o 13.

J. Saukkonen 28.2.1991

LAMMI 46

Peruskartta 2134 04 Lammi

x= 6777 10

y= 553 59

z= n. 94

(= arvioidun löytöpaikan
koordinaatit)Kylä: VanhakartanoLöytöpaikka: Gammelgård 3

- rautakautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -Löydöt:

KM 17142:1-2 valmunuppinen hevosenkenkäsolkki ja hevosen tai naudan hampaita 2 kpl. Soljen löysi rouva Gunilla Ehrnrooth syyskuussa 1966 kovan tyrskyjälkeen Ormajärven rannasta Lammin pitäjän Gammelgårdin (Vanhakartanon) maalta. Löytöpaikka on vanhaa järven pohjaa, etäisyys entisestä rannasta, missä sijaitsee tunnettu miekanhiontakivi, on n. 40 m. Löytöpaikalla on veden syvyys ollut vuoteen 1950, jolloin järvi laskettiin, n. 2,5 m. Hampaita on kymmenittäin n. 50 m:n matkalla pitkin rantaa. Hum.kand. agronomi Lennart Ehrnroothin lahjana Kansallismuseoon tuomat löydöt. Ks. verif. Diar. 2.11.1966.

Kävin Gammelgårdin tilalla inventoinnissa 23.5.1983. Soljen löytöpaikkaa ei enää muistettu, mutta sen on oltava, löytötiedoista päätellen, jossain miekanhiontakiven lähetyvillä.

Ks. peruskartta s. 82

- Lisäyksiä:

LAMMI 47

Peruskartta 2134 04 Lammi ruudut
6776/554, 6776/555, 6777/554,
6777/555, 6778/554 ja 6778/555
(= se alue peruskartalla, jossa
löytöpaikka oletettavasti on)

Kylä: VanhakartanoLöytöpaikka: Rekola

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 6559:1 kaksoistaltilta, jonka on löytänyt vanha-
isäntä Kalle Tohijärvi n. 60 v. sitten (n. V. 1855)
peltoa äestäessään Vanhakartanon Kankaalan (?) ky-
län Rekolan talon Mäkyläisen pellostä, talosta n.
1/4 km koilliseen. Maa oli löytöpaikalla tasaista,
ja maaperä mustaa multamaata. Esine löytyi keskel-
tä peltoa. Rekolan talo, josta etäisyys on sanottu,
on hävitetty pois ja vain perustus on jäljellä. Löy-
töpaikalta on Ormajärveen 1,5 km ja Lammin ja Tuu-
loksen rajalle arviolta 5 km. Kerääjä Mikael Salmi-
sen tuomia esineitä, lunasetetut 31.1.1914 40 mk:lla

Löytötiedoissa mainittuja nimiä Kankaala (?), Rekola tai Mäkyläinen
ei ole peruskartalla. Löytöpaikka lienee jossakin Vanhankartanon
kylän alueella. Se alue, jolla löytöpaikka todennäköisesti on, on
päätelty löytötietojen maininnasta, että Ormajärveen on löytöpaikalta
1,5 km ja Tuuloksen ja Lammin rajalle 5 km. Tällöin tulisi kysymyk-
seen vain laaja alue Ormajärven itäpuolella, Vanhankartanon kylän
alueella.

- Lisäyksiä:

LAMMI 48

Peruskartta 2134 04 Lammi

x= 6777 97

y= 553 68

z= n. 124

(= oletetun löytöpaikan
koordinaatit)Kylä: ParikkalaLöytöpaikka: Työlaitoksen hiekkakuoppa

- rautakautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 9330 soikea kupurasolki, jonka on löytänyt lyseolainen Osmo Ruhanen keväällä 1930 Lammin työlaitoksen hiekkakuopasta. Lehtori E.W. Suomalaisen helmik. 5. p. 1931 Museoon tuoma ja 50 mk:lla lunastettu esine.

Kävin työlaitoksen inventoinnissa 18.5.1983 selvittämässä löytöpaikkaa. En tavannut ketään, joka olisi muistanut esineen. Keskustelin parin kolmen mieshenkilön kanssa, jotka tulivat siihen tulokseen, että hiekkakuoppa, josta esine on löytynyt, lienee se hiekkakuoppa, joka on työlaitoksen päärakennuksesta n. 150 m etelä-kaakkoon, työlaitoksenmäen pohjoispäässä. Työlaitoksella on ollut hiekkakuoppia kuulemma muuallakin, kaukanakin itse laitoksesta. Kyseinen hiekkakuoppa on ollut käytössä kauan sitten, koska se oli jo täysin kasvillisuuden peitossa niin, että maanpintaa ei ollut näkyvissä; yksi haastateltavistani epäili paikalta otetun heikkaa jo Venäjänvallan aikana, jolloin työlaitoksen paikalla oli ollut kertausharjoitusleiri. Löytöpaikka jäi siis epävarmaksi, mutta on mahdollista, että esine on löytynyt juuri kyseisestä paikasta.

Ks. peruskartta s. 82

- Lisäyksiä:

LAMMI 49

Peruskartta 2134 04 Lammi

x= 6779 52

y= 552 96

z= n. 97

(= löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: PorkkalaLöytöpaikka: Katinsilta

- kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Maanomistaja 1983: Anja Rikala

16930 Sankola

RN:o 1:19 Porkkala

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 22192 kvartsi-iskoksia 3 kpl, jotka hum.kand.
 Jyri Saukkonen löysi inventointimatallaan Lammilta
 27.5.1983. Diar. 19.1.1984.

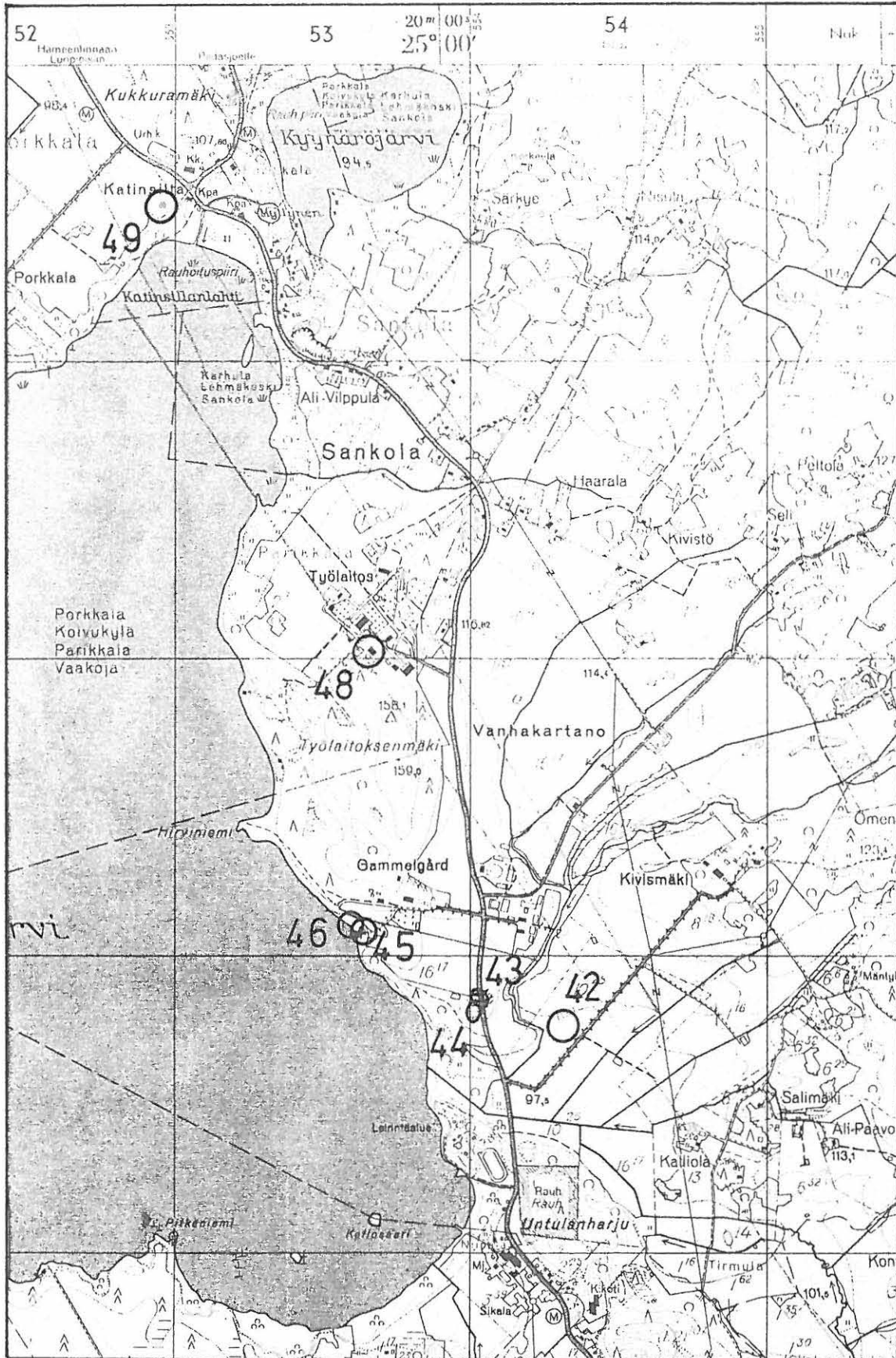
Löytöpaikka sijaitsee Porkkalan kylän Katinsillan alueella, 140 m
 Porkkalan kansakoulusta lounaaseen. Löytöpaikka on hiekkaperäistä
 peltoa Ormajärven pohjoispäässä, paikka on n. 130 m:n päässä
 rannasta. Löytöpaikan eteläpuolella on vanha, loivahko rantatörmä.

Valokuvat: Kuvat 27 (f 59220-21), 28 (f 59222, 59225-27) ja
 29 (f 59223-24, 59228) sekä f 59219

Diat: 7843-45

Ks. peruskartta s. 82

- Lisäyksiä: Löytöjen vähyyden vuoksi kohde on syytä
 luokitella toistaiseksi epävarmaksi kivi-
 kautiseksi asuinpaikaksi. - J. Saukkonen
 25.11.1987.

6780

6779

6778

6777

6776

Ote peruskartasta 2134 04 Lahti 1:20 000 (1965).

LAMMI 50

Peruskartta 2134 04 Lammi

x= 6779 24

y= 552 37

z= 106

(= päärakennuksen koordinaatit)

Kylä: PorkkalaLöytöpaikka: Porkkalan kartannon metsämaa

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 6559:4 pienoistaltta, jonka on löytänyt läkki-seppä Edv. Vesterberg n. 30 v. sitten (n. 1884) Porkkalan kartannon metsämaalta, puun sisältä. Arveltu ukonnuoleksi. Kerääjä Mikael Salmisen tuomia esineitä, lunastetut 31.1.1914 40 mk:lla.

Porkkalan kartano sijaitsee Ormajärven pohjoispäässä. Esineen löytöpaikan ei tarvitse olla kuitenkaan kartanon lähetyvillä, koska löytötiedoissa puhutaan metsämaasta. Mitä tarkoittaa "puun sisältä", on myös epäselvää. Löytöpaikan määrittäminen on mahdotonta.

Ks. peruskartta s. 85

- Lisäyksiä:

LAMMI 51

Peruskartta 2134 04 Lammi

x= 6779 51

y= 550 70

z= n. 166

(= löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: ParikkalaLöytöpaikka: Rahkio

- kivikautinen löytöpaikka, luokka II

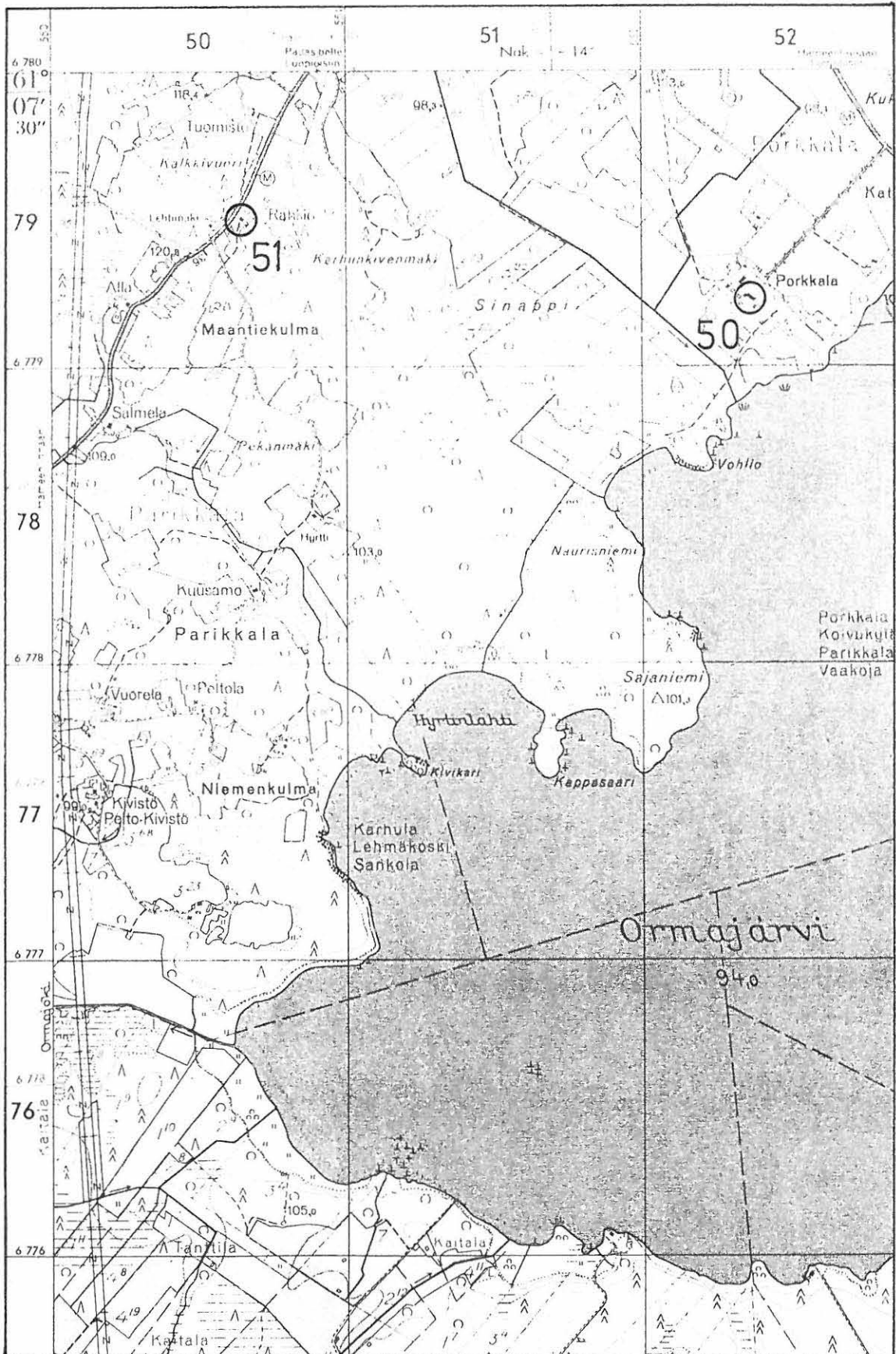
Tutkimukset: -

Löydöt: KM 15790 oikokirves, joka löytyi v. 1920 - 30 Lammin pitäjän Parikkalan kylästä löytäjän omistaman Rahkion tilan maalta peltotyössä auranviilloksesta. Löytöpelloilta on 150 m Jyväskylän- Hämeenlinnan maantielle, maa on hiekkapohjaista multamaata. Esine oli ruokamullassa. Löytäjä: mv. Eetu Rahkio (Hämeenlinna, Saukola). Lähettäjä: kans.op. Sirkka-Liisa Matoniemi (Lammi, Saukola). Lahja. Diar. 29.1.1963. Huom! Verifikaateissa mainitaan esineen löytyneen edellä kuvailusta paikasta v. 1930 ojaa kaivettaessa.

Kävin Rahkion tilalla inventoinnissa 17.5.1983. Tarkan löytöpaikan näytti talonväki. Paikka oli ruohon peitossa eikä sitä voinut tarkastaa. Löytöpaikka on Rahkion päärakennuksesta 60 m itä-koilliseen, vanha Hämeenlinnan - Padasjoen tie on myös n. 60 m:n päässä.

Ks. peruskartta s. 85

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2134 04 Lammi 1:20 000 (1965).

LAMMI 52

Peruskartta 2134 05 Iso-Evo

x= 6780 21

y= 556 95

z= n. 120

(= Kaakonsuon keskikohdan
koordinaatit)Kylä: VanhakartanoPaikka: Kaakonmäki

- kiviröykkiö (aarnihauta), luokka III

Tutkimukset: -Löydöt:-

Tästä kiviröykkiöstä ei ole ennestään tietoja esihist. toimiston arkistossa. Käydessäni läpi museoviraston kirjastossa olevia ns. Gottlundin kokoelmia marraskuussa 1983 löysin sieltä seuraavan merkinnän vuodelta 1859: "...Vanhakartano gård, på Kaakomäki finnes ett gammalt 1 aln högt stenrös kallats aarnihauta hvarunder blifvit gräfd ned i jorden hela 2 famnat djupt, efter förmenta skatter utan att dock finna något (22/2 59)". Kaakonmäki-nimistä paikkaa en peruskartoilta ole löytänyt, mutta siellä on kyllä Kaakonsuo Vanhakartanon kylä alueella. On mahdollista, joskaan ei tietysti varmaa, että kyseinen Kaakonmäki on joku ko. suota ympäröivistä mäistä.

Lähteitä: C.A. Gottlund. Antiquariska Samlingar. I.S. 59, nro 450.
Kansio museoviraston kirjastossa.

Ks. peruskartta s. 88

- Lisäyksiä:

LAMMI 53

Peruskartta 2134 05 Iso-Evo

x= 6782 07

y= 554 57

z= n. 111

(= päärakennuksen koordinaatit)

Kylä: TommalaLöytöpaikka: Nuutila (Hokka)

- kivikatuinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -Löydöt:

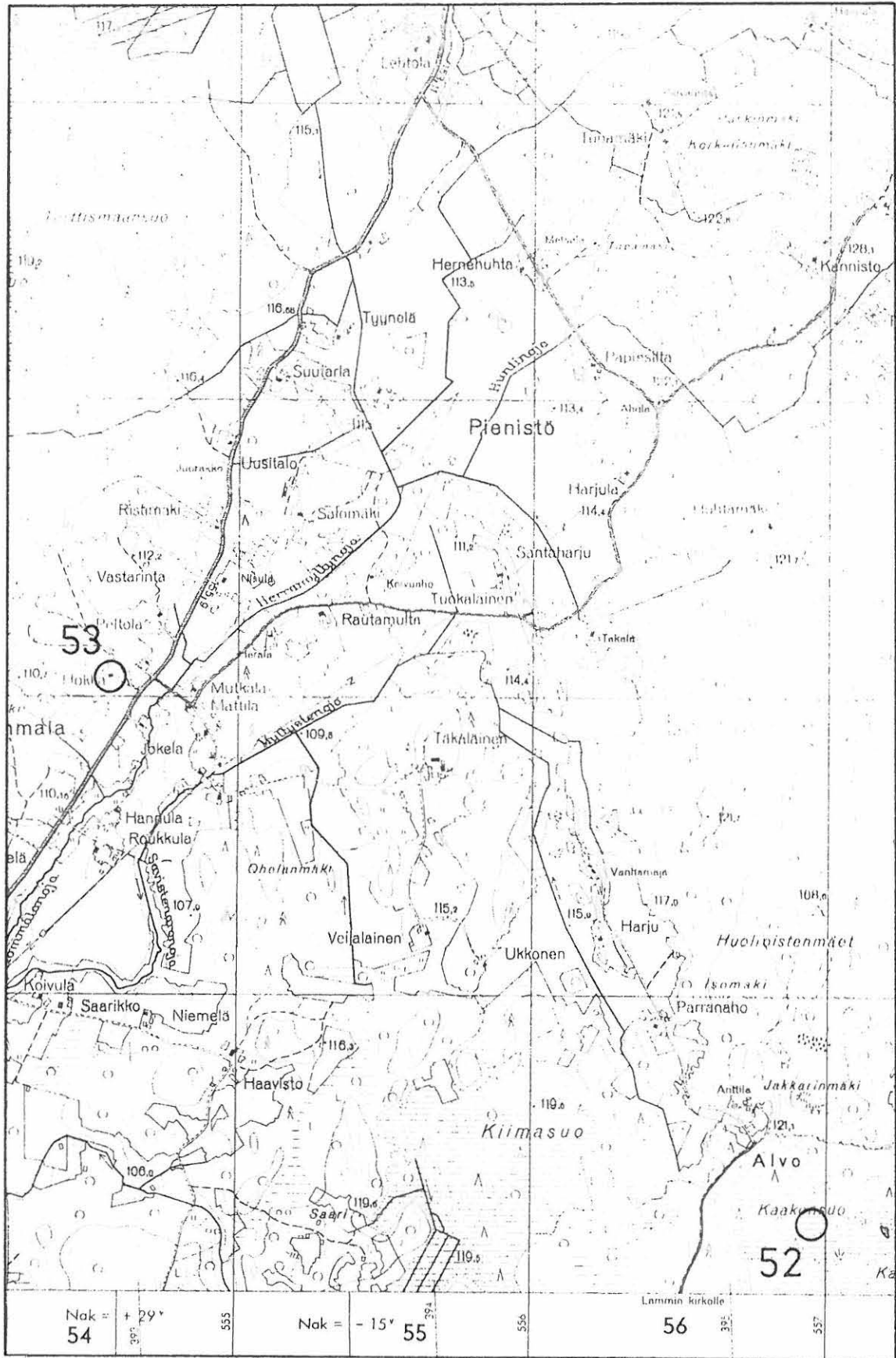
KM 2622: 25 kivikirves, joka on löydetty Tommilan kylän(nykyisin peruskartalla Tommala) Nuutilan maalta monet ajat sitten. SMY:n stip. Hollolan kihlakunnassa ylioppilas V. Wallinin kesällä 1888 keräämiä esineitä.

Kävin Tommalan kylällä tiedustelemassa löytöön liittyviä tietoja inventoinnissa 23.5.1983. Peruskartalla ei ole nimeä Nuutila, mutta Mäkelän talossa sanottiin tilan olleen Nykyisen Hokan paikalla, joka on merkitty peruskartalle. Yllä olevat koordinaatit osoittavat Hokan päärakennuksen paikan. Esineen tarkempaa löytöpaikkaa on mahdoton enää selvittää. Viime vuosisadalle Nuutilalla oli kuulemma paljon suuremmat maat kuin Hokalla nykyään, ja esim. Mäkelä on erotettu Nuutilasta uusjaossa. Näin ollen esine on voitu löytää varsin kaukaakin Nykyisestä Hokasta.

Lähteitä: Väinö Wallin. Kertomus Hollolan kihlakunnan muinaisjäännöksistä. SMYA XIV. Helsinki 1894. S. 170, nro 44.

Ks. peruskartta s. 88

- Lisäyksiä:

6784

6783

6782

6781

6780

Ote peruskartasta 2134 05 Iso-Evo 1:20 000 (1965).

LAMMI 54

Peruskartta 2134 05 Iso-Evo

x= 6785 95

y= 556 40

z= 125

(= Kiiliäisen päärakennuksen
koordinaatit)Kylä: Iso-EvoPaikka: Kiiliäinen

- kaksi kiviröykkiötä, luokka III

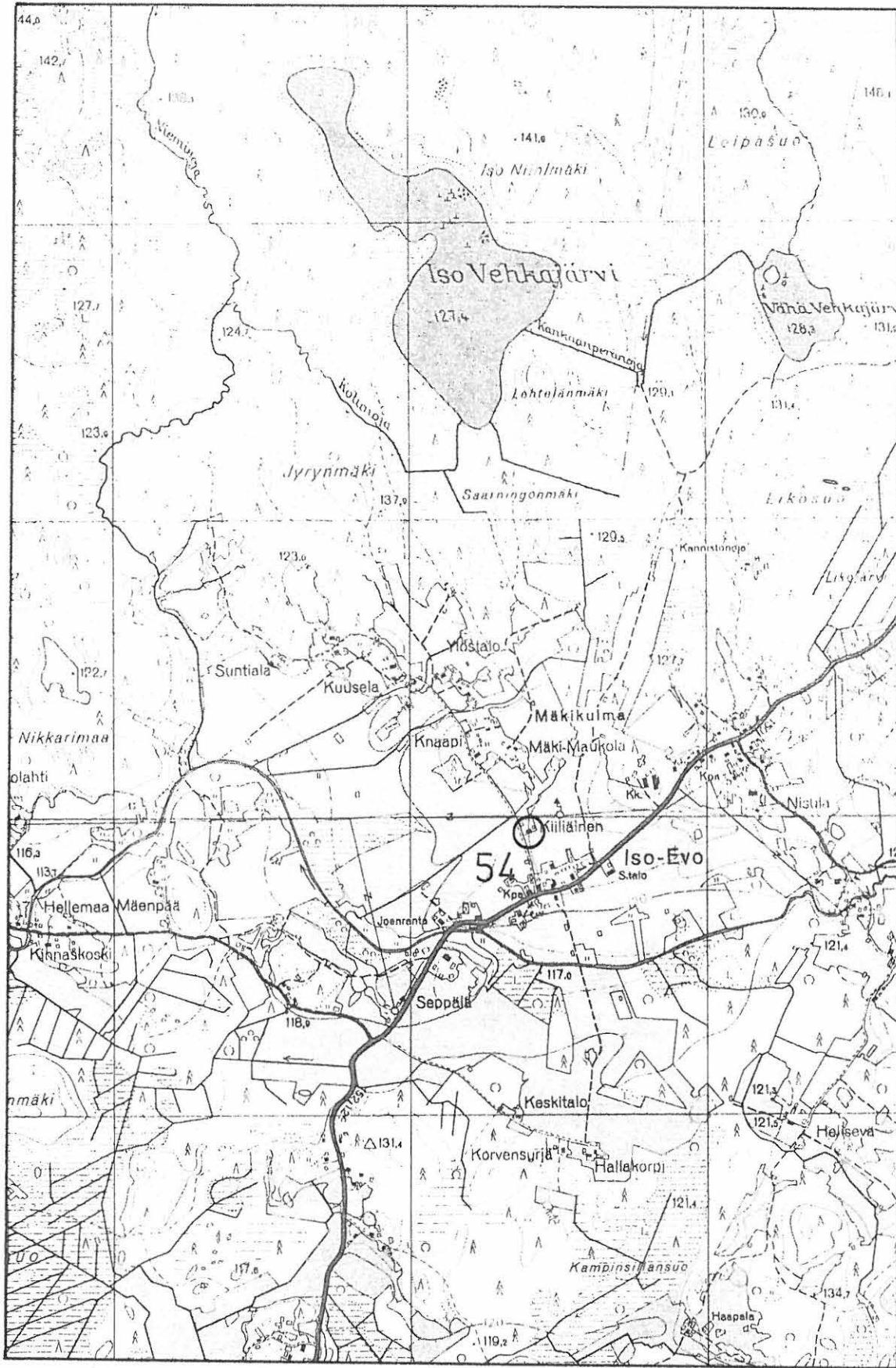
Tutkimukset: -Löydöt:

Selatessani marraskuussa 1983 ns. Gottlundin kokoelmien kansioita museoviraston kirjastossa löysin sieltä seuraavan maininnan, joka on kirjattu 1850-luvulla: " L Lampis...I Evo by, på Kiiliäis hemman finnes 2 kast med kiukaat ...mullbäddar, och tros de vara att minne af "Kotakuntaiset", d.v.s. folk som lyds och flydats af och på skogarna". Röykkiöiden tarkka luonne ja sijainti ei ole tiedossani. Kiiliäisen tila on Iso-Evon kylässä.

Lähteitä: C.A. Gottlund. Antiqvariska Samlingar I.S. 40, nro 283.
Kansio museoviraston kirjastossa.

Ks. peruskartta s. 90

- Lisäyksiä:

6788

6787

6786

6785

555

556

557

Ote peruskartasta 2134 05 Iso-Evo 1:20 000 (1965).

LAMMI 55

Peruskartta 2134 05 Iso-Evo

osat A-D

(= Iso-Evon kylä peruskartoilla)

Kylä: (Iso-)EvoLöytöpaikka: Luhtakoski

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 2622:22 tasataltan terä, joka on löydetty Evon kylän Ukon perintötorpan Luhtakoski-nimisestä pellostä, kynnettäessä. Mainittu olleen pian korttelia pitkän. SMY:n stip. Hollolan kihlakunnassa V. Wallinin kokoelma.

Evon kylä tarkoittanee nykyistä Iso-Evoa, koska Wallin toisaalla kirjoittaa Vähä-Evon kylästä. Luhtakoski-nimeä ei ole peruskartalla. Tiedustelin asiaa inventoinnissa toukokuussa 1983, mutta en tavannut ketään, joka olisi asian tiennyt.

Lähteitä: Väinö Wallin. Kertomus Hollolan kihlakunnan muinaisjäännökstä. SMYA XIV. Helsinki 1894.S. 169, nro 41

- Lisäyksiä:

LAMMI 56

Peruskartat 2134 05 Iso-Evo osa
B ja 2134 06 Auttoinen osa A
(= Vähä-Evon kylä peruskartoilla)

Kylä: Vähä-Evo

Löytöpaikka: Nuijala

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 2622:23 tasataltta, joka on löydetty n. v. 1886
Vähä-Evon Nuijalan torpan Riihivainion pellon ojan
syrjästä. SMY:n stip. Hollolan kihlakunnan ylioppilas
V. Wallinin kokoelma

Nimiä Nuijala tai Riihivainio ei ole peruskartalla. Tiedustelin
asiaa Vähä-Evon kylällä inventoinnissa toukokuussa 1983, mutta
en tavannut ketään ko. paikkoja tietävää.

Lähteitä: Väinö Wallin. Kertomus Hollolan kihlakunnan muinais-
jäännöksistä. SMYA XIV. Helsinki 1894. S. 169, nro 42.

- Lisäyksiä:

LAMMI 57

Peruskartat 2134 05 Iso-Evo osa B
ja 2134 06 AUttoinen osa A
(= Vähä-Evon kylä peruskartoilla)

Kylä: Vähä-Evo

Löytöpaikka: ?

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 2622:20 tasataltta, joka on löydetty aikoja sitten Vähä-Evon takamailta. Saatu saman kylän Lehmälästä. SMY:n stip. Hollolan kihlakunnan ylioppilas V. Wallinin kokoelma.

Löytöpaikkaa ei voida siis määritellä tarkemmin kuin jonnekin Vähä-Evon takamaille.

Lähteitä: Väinö Wallin. Kertomus Hollolan kihlakunnan muinaisjään-
nöksistä. SMYA XIV: Helsinki 1894. S. 169, nro 39.

- Lisäyksiä:

LAMMI 58

Peruskartat 2134 05 Iso-Evo osa
B sekä 2134 06 Auttoinen osat
A ja B
(= Vähä-Evon kylä peruskartoilla)

Kylä: Vähä-Evo

Paikka: Vuorenpeikko tai Ruumenmaa

- neljä kiviröykkiötä, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: -

Selatessani marraskuussa 1983 ns. Gottlundin kokoelmien kansioita museoviraston kirjastossa löysin sieltä seuraavan maininnan, joka on kirjattu ylös 1859: "...Vähä Evo by, vid torpet Vuorenpeikka eller Ruumenmaa, ett krononbygga finnes 4 ... stora stenrösen (munkkil. rauniot) hvari skönjes stora stenar i bottnet eller vid den förmodade ungs-mynningen (6/3 59)". Peruskartoilta en ole löytänyt ed. tekstissä mainittuja nimiä, joten tarkempi paikka on toidtaiseksi selvittämättä.

Lähteitä: C. A. Gottlund. Antiqvariska Samlingar. I. S. 59, nto 467.
Kansio museoviraston kirjastossa.

- Lisäyksiä:

LAMMI 59

Peruskartta 2134 05 Iso-Evo

x= 6783 34- 38

y= 550 35 - 40

z= n. 110 - 120

(= röykkiöiden koordinaatit)

Kylä: LiesoPaikka: Lähdeoja

- kiviröykkiöitä, luokka II

Maanomistaj 1983: Kaarle Mikael ja Irma Orvokki Mökkälä

RN:o 6:35 (6:79) Mökkälä

Tutkimukset: -Löydöt: -

Röykkiöistä ilmoittaa museoviraston esihist. toimistolle agr. K. J. Laaksosen (os. Harjuntie 17, 16900 LAMMI) alla mainitulla kirjeellä. Paikka on Kuohijärven Tollikonlahdesta n. 1,2 km etelään, Lähdeoja-nimisen puron latvasta n. 120 m länteen, jyrkkärinteisen harjun alarinteillä. Kävin paikalla inventoinnissa 19.5.1983 K. J. Laaksosen ja hänen poikansa opastuksella. Paikalla oli 5 - 7 kivikassaa, joiden halkaisija on n. 1 - 2 m ja korkeus 40 - 50 cm. Muutamien muoto lähenteli kekomaista. Paikka vaikutti jo jyrkän rinteensä vuoksi sopimattomalta hautaröykkiöiden paikaksi; lisäksi röykkiöt vaikuttivat kovin pieniltä hautaröykkiöiksi. Lisäksi jotkut niistä lähentelivät kekomaisuutta kuten jo sanottu. Röykkiöt olivat kyllä sammaleen peitossa. Röykkiöiden välissä ja ympärillä kasvoi villiintyneitä marjapensaita. Mielestäni röykkiöt vaikuttivat kaskiraunioilta tms. myöhempien aikojen kasaemiltilta, mutta varmanla tätä ei voida pitää.

Lähteitä: Agr. K. J. Laaksosen kirje Anna-Liisa Hirviluodolle

(Museovirasto, tutkimusosasto, esihist. toimisto),

päivätty 27.4.1983. Esihist. toimisto top. arkistossa

Ks. peruskartta s. 103

- Lisäyksiä:

LAMMI 60

Peruskartta 2134 05 Iso-Evo

x= 6784 32

y= 550 58

z= n. 105

(= tulisijan pohjan koordinaatit)

Kylä: LiesoPaikka: Marjomäet

- tulisijan pohja, luokka II

Tutkimukset: -Löydöt: -

Tulisijan pohjasta kirjoittaa museovirastolle Lieson Nuorisoseuran puheenjohtaja Aarno Palmunen alla mainitussa kirjeessään. Hänen mukaansa tulisijan pohja löytyi n. vuonna 1960 tehtäessä tien oikaisu Lammin - Porraskosken tiellä. Tällöin TVH puhkaisi tien läpi Marjumäen. Mäen päällä olevasta notkosta tavattiin mm. tulisijan pohja, tuhkaa ym. (pysyvään) asutukseen viittaavaa. Kaikki merkit hävitettiin, jotta työt eivät pysähtyisi mahdollisen tutkimisen takia. Mainitut löydöt olivat pienellä niityllä n. 50 cm paksun savikerroksen alla. Aarno Palmusen kirjeen liitteenä olevaan kartaan paikka on merkitty. Pintapuolisella tarkastelulla paikalla ei voi havaita mitään erikoista.

Lähteitä: 1) Lieson Nuorisoseuran puheenjohtajan opettaja Aarno Palmusen kirje museovirastolle, päivätty Liesossa 13.11. 1972. 2) Agr. K.J. Laaksosen kirje Anna-Liisa Hirviluodolle (Museovirasto, tutkimusosasto, esihist. toimisto), päivätty 27.4.1983. Molemmat kirjeet esihist. toimisto top. arkistossa.

Ks. peruskartta s. 103

- Lisäyksiä:

LAMMI 61

Peruskartta 2134 05 Iso-Evo

x= 6784 51

y= 550 41

z= n. 89

(= miekanhiontakiven koordinaatit)

Kylä: LiesoPaikka: Lahdenpohja

- miekanhiontakivi, luokka I

Maanomistaja 1983:

Tutkimukset: -

Paikka on Kuohijärven Tollikonlahden eteläperukassa, Lahdenpohjan rannassa, aivan rannassa kulkevan tien eteläpuolella. Ranta on n. 20 m:n päässä paikasta. Kivestä on lähettänyt tiedon Kansallismuseoon Martti Hertz 1931. Pari vuotta myöhemmin, 1933, kivi sitten räjäytettiin dynamiitilla kappaleiksi tietä tehtäessä. Hertzin mukaan kivi oli 1,3 m korkea ja siinä oli 15 kpl 27 - 90 cm pituisia uurteita, jotka olivat suorina, yleensä keskiosastaan kaarevasti syveneviä. Yksi uurre ulottui aivan lähelle maanrajaa. Lisäksi top. arkistossa on Hertzin ottama valokuva kivistä ehjänä, mutta valitettavasti kuvan laatu on sellainen, että siitä ei ole juuri mitään hyötyä. Lieson nuorisoseuran toimesta tien alle 1933 joutuneita kivenkappaleita alettiin kaivaa esiin 1972. Kaksi kappaletta löytyikin ja ne pystytettiin kiven alkuperäiselle paikalle, sementtialustalle. Kivenkappaleita on mahdollisesti vielä tien rannanpuoleisella osalla, entisen sahan täytemaalueella. Kävin paikalla inventoinnissa 19.5.1983 ja 28.10.1983. Pienemmässä kappaleessa on katkelmat (puoliskot) kolmesta uurteesta ja isommaassa on yksi uurre. Lieson kylän Mökkälän tilalla asuva Kalle Mökkälä kertoi uurteissa isketyn teräviksi lapioiden reunoja ohimennen töihin mentäessä. Uurteiden synnyn Mökkälä selitti siten, että kivikaudella siinä olisi teroitettu ja hiottu kiviesineitä. Jäi hieman epäselväksi, onko tämä uskomus Mökkälän henkilökohtainen uskomus vaiko laajemmalti levinyt "kansanuskomus".

Lähteitä: 1) Martti Hertzin kirje Herra Professori A. M. Tallgrenille, päivätty Kilossa 11.10.1931, esihist. toimiston top. arkistossa. 2) Martti Hertzin tiedonanto (saap 27.10 1931) valokuvineen esihist. toimiston top. arkistossa.

3) Ulla Asplund. Miekanhiontakivi nostettiin esiin.

Nuorisoseura asialla Liesossa. Hämeen Sanomat 25.10.1972.

4) Toim. päällikkö Ville Luhon virkakirje opettaja Aarno Palmuselle (16940 Lieso) 1.11.1972 esihist. toimiston top. arkistossa 5) Lieson Nuorisoseuran puh.joht. opett. Aarno Palmusen kirje karttoineen museovirastolle, päivätty Liesossa 13.11.1972. 6) Nils Cleve. Ett par tavastlänska "svärdslipningsstenar". Finskt Museum XLI, 1934. Helsingfors 1935. S. 3. 7) Lammin kiinteät esihistorialliset muinaisjännökset, nro 11, luettelo kansiossa "Kanta-Hämeen seutukaavaliitto. Muinaisjännösluetteloita" esihist. toimiston arkistossa. 8) A. Virmala ja P. Ruotsalainen. Lammin pitäjän historia I. Ruotsin vallan loppuun. Hämeenlinna 1972. S. 70.

Valokuvat: Kuvat 30 - 34 (f 59229 - 31, 59238, 59237) sekä f 59232-36

Diat: 7846-49

Ks. peruskartta s. 103

- Lisäyksiä:

J.V. Pakari. Kertomus kolmesta kivistä.
Lammin kotiseutulehti 1970:21.

LAMMI 62

Peruskartta 2134 02 Tuulos

x= 6784 47

y= 549 08

z= n. 101

(= löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: LiesoLöytöpaikka: Lamminjärvi

- kivikautinen asuinpaikka (?), luokka II

Maanomistaja 1983: Uno Johannes Vanaja

RN:o 14:5

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 22193 kvartsi-iskos, jonka hum.kand. Jyri Saukko-
nen löysi inventointimatallaan Lammilta 28.10.1983.
Diar. 19.1.1984.

Löytöpaikka on Lieson kylässä olevan pienen Lamminjärven koil-
lispuolella, pellolla, n. 70 - 80 m:n päässä rannasta. Maaperä oli
suurimmaksi osaksi silttiä ja osittain savea.

Valokuvat: Kuva 35 (f 59239-40)Diat: 7850

Ks. peruskartta s. 103

- Lisäyksiä:

LAMMI 63

Peruskartta 2134 02 Tuulos

x= 6785 25

y= 548 91

z= n. 92

(= löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: LiesoLöytöpaikka: Purola

- rautakautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 13381 väkälehtinen putkikeihäänkärki, jonka on löytänyt työmies Onni Lemmetty (os. Lammi, Lieso) 19.6.1953 Lammin pitäjän Lieson kylästä, omistamaltaan Purolan tontilta, nimeltään Myllypalsta. Esine löytyi maata leikattaessa. n. 40 cm:n syvyydestä 3 m Puron rannalta rinnettä ylöspäin. Hiiltä oli esineen syvyydessä. Maa oli multa. Työmies Onni Lemmetyn museoon lähettämä ja 600 mk:lla lunastettu esine. Verif. Diar. 14.1.1954.

Verifikaateissa on löytöpaikasta karttaluonnos, mutta sen perusteella paikkaa ei pysty määrittelemään peruskartalla. Löytötiedoissa mainittuja nimiäkään ei ole peruskartalla. Tiedustelin asiaa Lieson kylällä inventoinnissa 19.5.1983. K.J. Laaksonen poikansa kanssa pystyikin löytötietojen perusteella päättelemään paikan sijainnin. Se on Kuohijärven Tenaklahdesta 300 m kaakkoon. Itse paikalla huomasin verifikaateissa olevan karttaluonnoksen olevan tarkan ja pitävän hyvin paikkansa. Löytöpaikka on syvässä rotkossa virtaavan puron varrella, hyvin jyrkän rinteiden yläreunalla. Löytöpaikka ja sen ympäristä olivat pihamaata, mitään merkkejä muinaisjäännöksistä ei ollut näkyvissä.

Ks. peruskartta s. 103

- Lisäyksiä:

LAMMI 64

Peruskartta 2134 02 Tuulos

a)

x = 6783 96

y = 548 78

z = 106

(= mahdollisen Neulamäen koor-
naatit)

b)

x = 6784 17

y = 548 68

z = 107

(= toisen mahdollisen Neulamäen
koordinaatit)Kylä: LiesoPaikka: Neulamäki

- "melkein maatonut jättiläisten aikuinen kiukaan sija", luokka III

Tutkimukset: -Löydöt: -

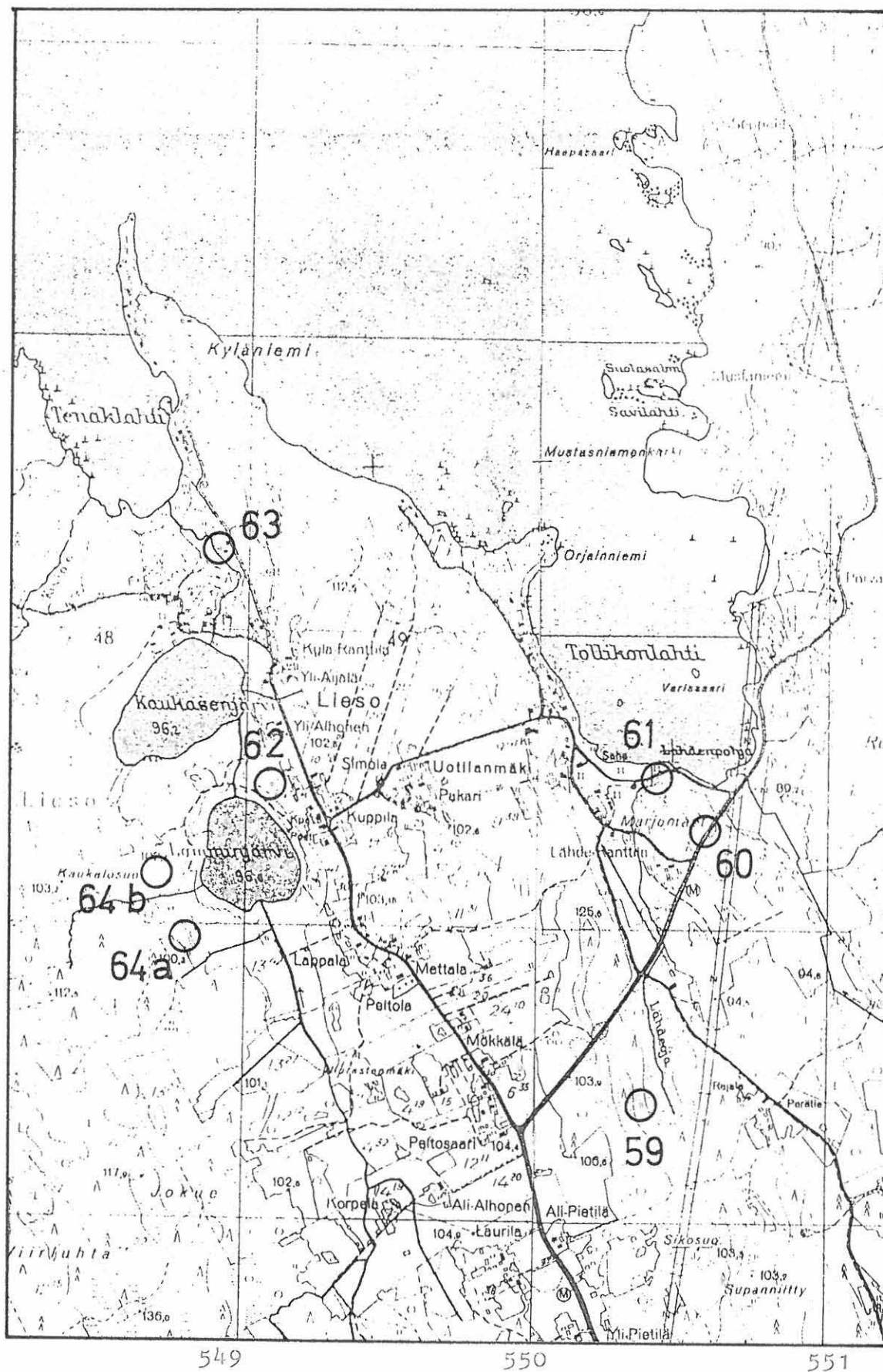
Jäljempänä mainitussa tutkimuksessaan V. Wallin kirjoittaa edellämainitunlaisen rakennelman olevan Lappalan maalla Neulamässä. Lappalan talo on Lieson kylässä aivan Lieson kaupan kaakkoispuolella, Lamminjärvestä 120 m itä-koilliseen; talon nimeä ei ole peruskartalla, kuten ei ole Neulamäkeäkään. Kävin Lappalassa inventointimatallani 28.10.1983, mutta siellä ei tunnettu nimeä Neulamäki, eikä kukaan tiennyt mitään kivikasaakaan tai muuta sellaista, jota Wallinin lyhyt kuvaus voisi tarkoittaa. Minut neuvottiin edelleen saman kylän Mökkälän tilalla asuvan Kalle Mökkälän puheille, ja hän tiesi kaksikin Neulamäkeä (ks. peruskarttakoopiota), joista pohjoisemmasta käytettiin kuulemma nimeä Isomäki. Tämä on kokonaan Lappalan maalla, ja eteläisempi Neulamäki puoleksi. Kalle Mökkälän tiedonannot vaikuttivat kuitenkin hieman epävarmoilta. Kävin molemmilla mäillä löytämättä mitään, jota voisi olettaa Wallinin tiedon tarkoittavan. Huom! Wallinin tutkimuksen liitteenä olevaan Hollolan kihlakunnan karttaan on Kuohijärven Tenaklahden perukan kohdalla merkki, jonka selityksenä on kiviraunio. Tämä tarkoittanee juuri Neulamäen kiukaan-sijaa, mikään muu ei voi tulla kysymykseen, mutta tällä

seudulla ei ole mitään mäkeä. Lappalan talossakin pystytettiin päättelemään niin paljon, että merkin täytyy olla väärässä paikassa. Kartan mittakaavallakin saattaa olla asuutta asiaan.

Lähteitä: Väinö Wallin. Kertomus muinaisjäännöksistä Hollolan kihlakunnassa. SMYA XIV. Helsinki 1894. S. 180.

Ks. peruskartta s. 103

- Lisäyksiä:

6787

6786

6785

6784

6783

Otteet peruskartoista 2134 02 Tuulos 1:20 000 (1965) ja 2134 05 Iso-Evo 1:20 000 (1965). Rajana y= 550, edellinen vasen ja jälkimmäinen oikea puoli.

LAMMI 65

Peruskartta 2134 05 Iso-Evo

x= 6788 62 - 68

y= 550 91 - 97

z= 90

(= Ehrnroothin yleiskarttaluonnok-
sen 1966 peittämä alue)

Kylä: NuhkolaPaikka: Ekojoki

- kiviröykkiöitä, luokka II

Maanomistaja 1983: Mauno Nuhkolan kuolinpesä

PPA 1, Jokivarrentie 3, 16900 LAMMI

RN:o 1:50 (1:48) Ekojoki

Tutkimukset: Lennart Ehrnrooth 1966, tarkastusLöydöt: -

Röykkiöitä on kaikkiaan 9 kpl ja niistä on saatu tieto Lennart Ehrnroothintarkastuksen ansiosta. Paikka on Kuohijärven ja Ekojärven välisellä kannaksella n. 50 - 120 m edellisestä ja n. 160 - 220 m jälkimmäisestä. Röykkiöistä 6 sijaitsee niityllä ja loput 3 metsikössä aivan edellisten vieressä (Ks. Ehrnroothin yleiskarttaluonnosta). Röykkiöiden halkaisija vaihtelee n. 3 - 4 m ja korkeus n. 20 - 40 cm:iin. Kävin paikalla inventoinnissa 19.5.1983.

Lähteitä: Lammin kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset, nro 7.

Luettelon kansiossa "Kanta-Hämeen seutukaavaliitto. Muinaisjäännösluetteloita" esihist. toimiston arkistossa.

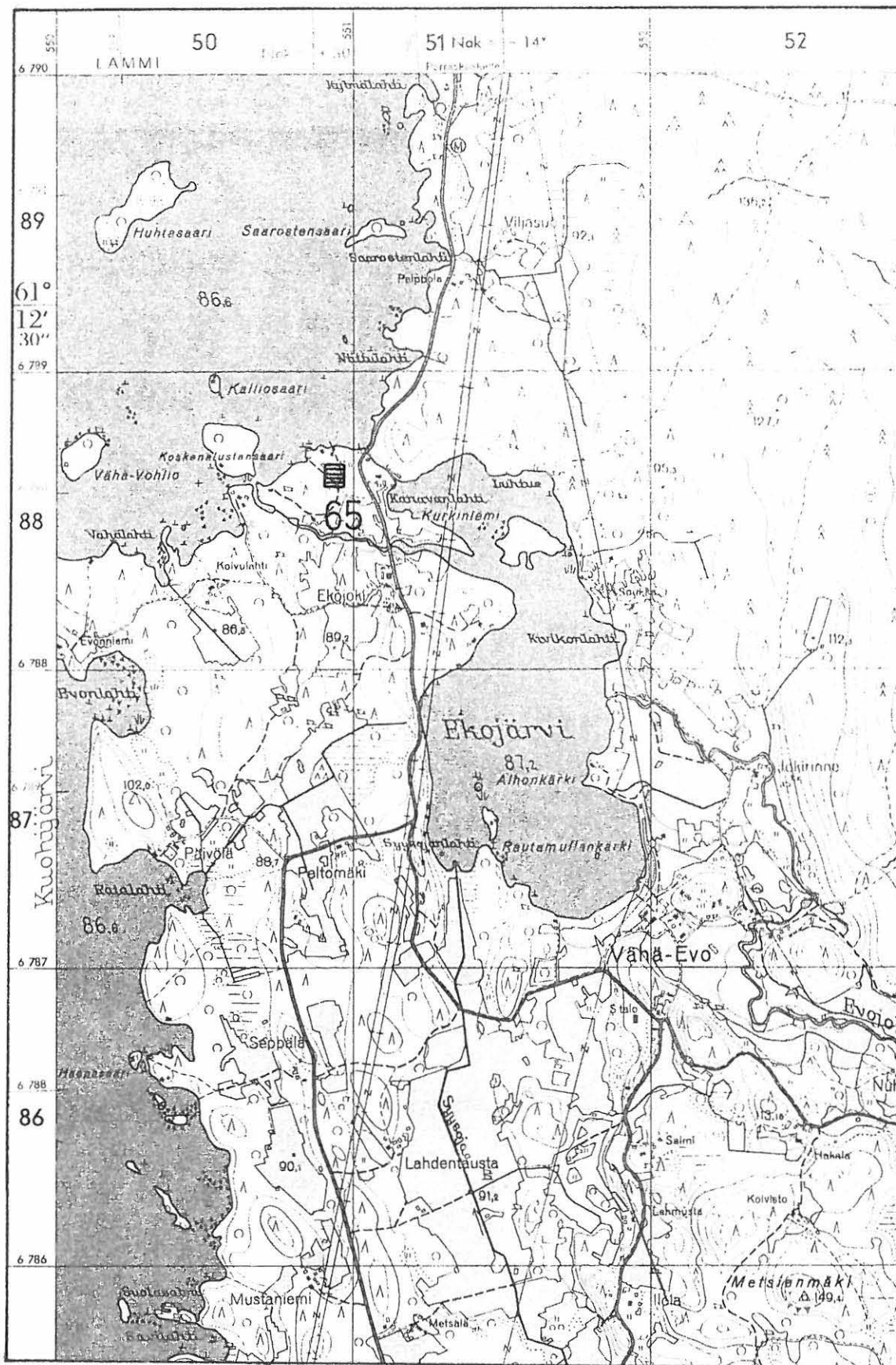
Valokuvat: Kuvat 36 (f 59241 - 42) ja 37 - 38 (f 59245, 59244) sekä
f 59243

Diat: 7851 - 53

Ks. peruskartta s. 105

- Lisäyksiä:

Röykkiöt ovat todennäköisesti vanhoja viljelysraunioita, ja ajoitukseksi sopinee historiallinen?. (Vrt. yllä mainittuun muinaisjäännösluetteloon). Viljelysraunioluonteeseen viittaa se, että suurin osa röykkiöistä on niityllä, joka on ent. peltoa. - J. Saukkonen 27.4.1988.

Ote peruskartasta 2134 05 Iso-Evo 1:20 000 (1965).

LAMMI 66

Peruskartta 2134 06 Auttoinen

x= 6792 37

y= 551 30

z= n. 93

(= röykkiön koordinaatit)

Kylä: Vähä-EvoPaikka: Kankkainen

- kiviröykkiö, luokka II

Maanomistaja 1983: Osmo Kangas

Porraskoskentie 11, 16900 LAMMI

RN:o 2:3 Kankkainen

Tutkimukset: -Löydöt: -

Röykkiöistä on Einar Kankaan ilmoitus alla mainitussa kirjeessään. Röykkiö sijaitsee Kuohijärven Kankkalahdesta 110 m itään ja pienestä Kankkajärvestä n. 430 m pohjois-luoteeseen, aivan maantien itäpuolella. Kävin Kankkaisten talossa ineventoinnissa 19.5.1983 tiedustelemassa asiaa. Einar Kankaan poika, tilan nykyinen isäntä, muisti isänsä kertoneen asiasta, ja hän opastikin inventoijan paikalle. Röykkiön halkaisija on n. 3 - 4 m ja korkeus n. 60 cm. Keskeillä röykkiöitä on syvä kuoppa, röykkiön muoto on "kraaterimainen". Röykkiö on tehty kivilohkareista, joiden halkaisija on jopa 40 - 50 cm. Paikka on erittäin kivisen moreeniharjanteen pohjoisosassa, hyvin loivalla rinteellä. Kasivillisuus on havupuita. Vaikutti siltä, sekä paikan että itse röykkiön osalta, että kyseessä ei voi mitenkään olla ainakaan kaskiraunio.

Lähteitä: Einar Kankaan kirje Kansallismuseolle, päivätty Lammilla
6. p. joulukuuta 1929. Esihist. toimisto top. arkistossa.

Valokuvat: Kuvat 39 - 41 (f 59247, 59246, 59248)

Diat: 7854 - 55

Ks. peruskartta s. 109

- Lisäyksiä:

LAMMI 67

Peruskartta 2134 06 Auttoinen

x= 6793 80

y= 550 56

z= n. 90

(= löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: Nuhkola

Löytöpaikka: Porraskoski

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 22194 poikkikirves. Esineestä on lyhyt tiedonanto vuodelta 1926 top. arkistossa. Tästä käyvät ilmi löytäjä, löytöpaikka ja löydön laatu. Esineen on löytänyt Toivo Laakso Porraskosken pohjasta, sähkölaitoksen perustaa kaivettaessa. Esine on luvattu toimittaa museoon, mutta näin ei ollut tehty.

Sain tietää löytäjän osoitteen (PPA 1 Porraskoski, 16900 LAMMI) inventointimat kallani 20.5.1983. Löytäjä lahjoitti esineen museovirason kokoelmiin. Hän kertoi lisäksi, että esine oli syväällä savessa ja että se löytyi sähkölaitoksen pataa tehtäessä.

Lähteitä: 15.9.26 päivätty tiedonanto esineestä top. arkistossa

Ks. peruskartta s. 109

- Lisäyksiä:

LAMMI 68

Peruskartta 2134 06 Auttoinen

x= 6794 02 - 22

y= 550 78 - 551 24

z= n. 92 - 93

(= oletetun löytöalueen koordinaatit)

Kylä: NuhkolaLöytöpaikka: Jyrängö (Mäkelä)

- kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: -

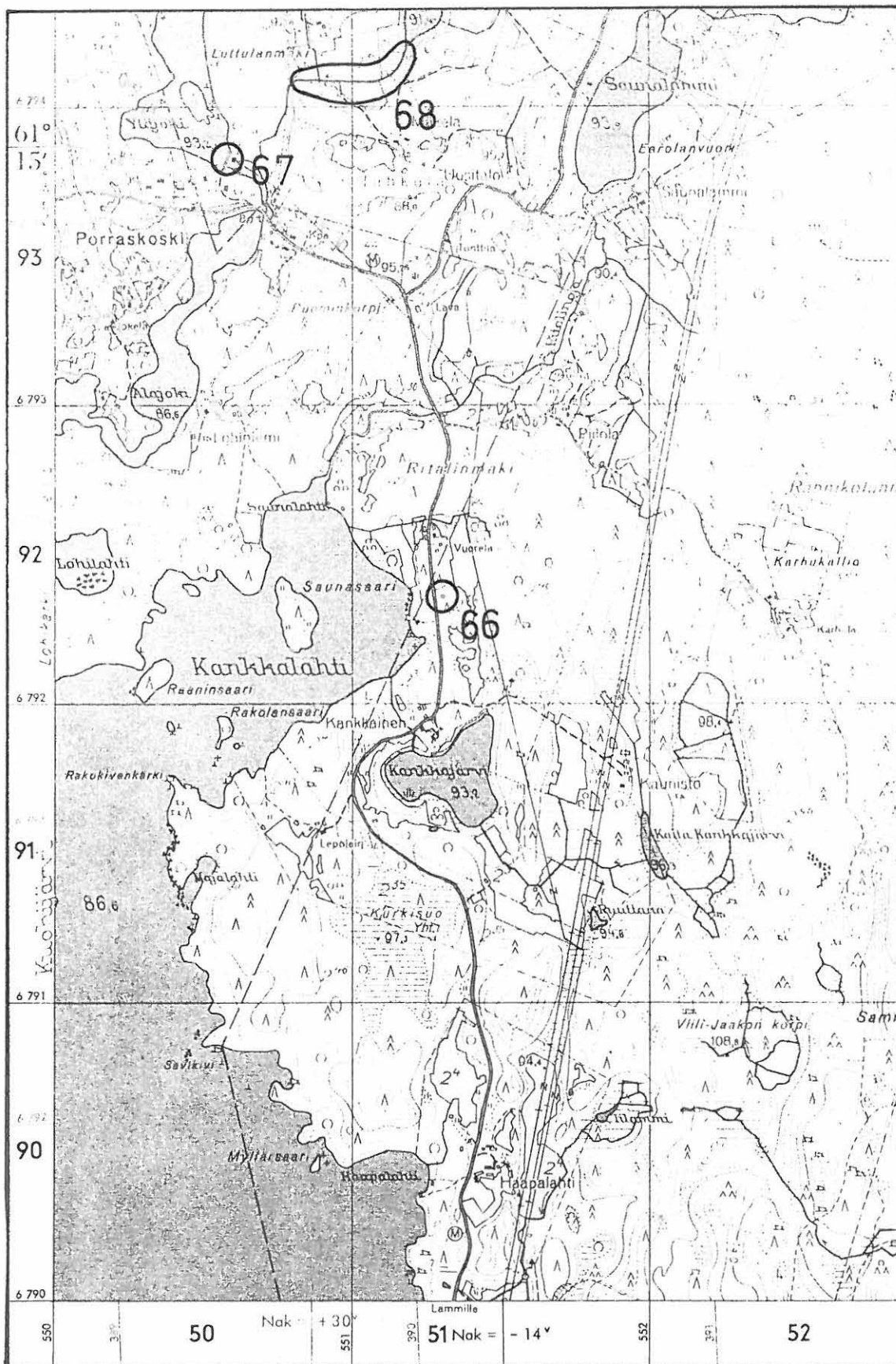
Löydöt: KM 2622:21 kaksoistaltta, jonka on löytänyt Puomin Joonas Vähän Evon (ainakin nykyisin Nuhkolan kylää) Jyrängön pellolta kynnettäessä liki jokea. SMY:n stip. Hollolan kihlakunnassa ylioppilas. V. Wallinin kokoelma.

Peruskartalla ei ole Jyrängön taloa, mutta Jyrängönjärvi on. Kankkaisen talossa sanottiin allekirjoittaneelle 19.5.1983 Jyrängön olevan saman kuin nykyinen Mäkelä. Mäkelässä esineestä ei muistettu mitään, mikä onkin ymmärrettävää löytöajankohdan huomioon ottaen. Löytötiedoissa mainitun joen voidaan olettaa olevan Jyrängönjärvestä länteen, Alajokeen virtaavan puron, jolla ei ole nimeä peruskartalla. Mikään muu ei ainakaan Mäkelän talonväen tietämän mukaan voisi tulla kysymykseen. Molemmiin puolin ko. puroa on tilan peltoja. Peruskarttakopiolla on merkitty alue, jolta oletan esineen löytyneen.

Lähteitä: Väinö Wallin. Kertomus Hollolan kihlakunnan muinaisjään-
nöksistä. SMYA XIV. Helsinki 1894. S. 169, nro 40.

Ks. peruskartta s.109

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2134 06 Auttoinen 1:20 000 (1965).

LAMMI 69

Peruskartta 2134 06 Auttoinen

x= 6794 96

y= 552 55

z= n. 111

(= löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: LiesoLöytöpaikka: Miekkalammi

- kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: -

Löydöt: Evonkotiseutumuseossa Lammilla, kourutaltta, jonka on löytänyt Sulo Salo Lippahaisten talosta vuonna 1927. Löytöpaikka on Lammin pitäjän Lippahaisten talon pelto lähellä Miekkalampea, lammen eteläpuolella. Pelto on erittäin kivinen. Taltta löytyi maata kuokit- taessa pellon lounaisnurkasta, suuren kiven vierestä. Taltta ostettu ja lahjoitettu Evon kotiseutumuseoon. Ilmoittanut metsänhoitaja Martti Hertz vuonna 1931.

Kävin Lippahaisen talossa inventoinnissa 19.5.1983, jolloin löytäjä näytti peruskartalta löytöpaikan. Tämä sijaitsee Lippahaisen pää- rakennuksesta 800 m länsi-lounaaseen, 120 m Miekkalammistä etelään ja Lammin kirkolta 20 km pohjois.luoteeseen. Kävin tarkastamassa löytö- paikan, jossa maaperä osoittautui saviseksi ja kosteaksi. Kasvavan heinän uoksi mahdollisten muiden löytöjen etsiminen ei ollut mahdollista.

Lähteitä: Martti Hertzin kirje Herra Professori A.M. Tallgrenille, päivätty Kilossa 11.10.1931, esihist. toimiston top. arkistossa.

Ks. peruskartta s. 113

- Lisäyksiä:

LAMMI 70

Peruskartta 2134 06 Auttoinen

x= 6795 85

y= 553 46

z= 126

(= pöytähongan päärakennuksen
koordninaatit)Kylä: Lieso

Paikka: Pöytähonka

- "Jätinraunio", luokka III

Tutkimukset: -Löydöt: -

Alla mainitussa Wallinin teoksessa lukee, että Pykkylän puustel-
lin maalla, Pöytähongan mäessä on "jätinraunio". Tämä on ainoa
tieto asiasta. Pykkylän sijaintia en tiedä, mutta pöytähongan
talo ja samanniminen lampi sijaitsevat Nerosjärven itäpään etelä-
puolella, noin 500 - 600 m järvestä. Kävin talossa inventoinnissa
28.10.1983 kyselemässä tietoja asiasta. Tapasin talossa vanhan
isännän, joka oli asunut paikalla koko ikänsä, mutta hän ei tie-
tänyt mitään mistään "jätinrauniosta". Aivan talon pohjois- ja
luoteispuolella, aivan pihapiirissä, oli joitain kivikasoja, jotka
aivan selvästi vaikuttivat pelloilta ja pihapiiristä kerätyistä
kivistä kootuilta. Kookkain näistä kivikasoista oli hyvin pysty-
seinämäinen, ja vanhaisäntä kertoikin siihen kasatun yhä vieläkin
kiviä. Sen sijaan paikalla oli ollut koko hänen ikänsä jonkinlainen
kivikasa. Näin ollen "jätinraunion" luonne ja sijainti jäävät
selvittämättä.

Lähteitä: Väinö Wallin. Kertomus Hollolan kihlakunnan muinaisjään-
nöksistä. SMYA XIV. Helsinki 1894. S. 180.

Ks. peruskartta s. 113

- Lisäyksiä:

LAMMI 71

Peruskartta 2134 06 Auttoinen

x= 6798 22

y= 550 93

z= n. 94

(= oletetun löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: LiesoLöytöpaikka: Ruotsinsalo

- kivilautainen löytöpaikka, luokka III

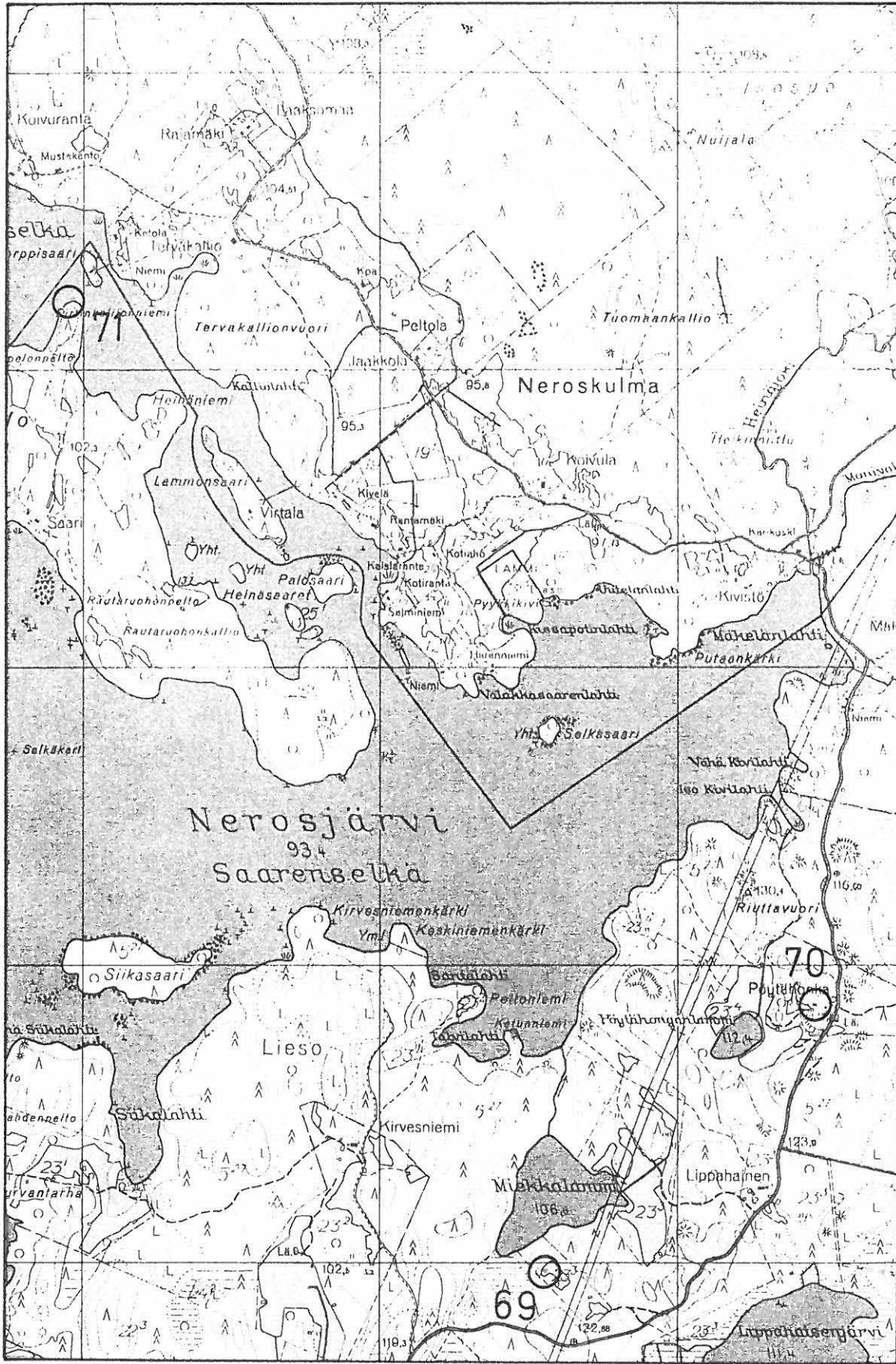
Tutkimukset: -

Löydöt: KM 9771:1 kourukirves. Esineen löytöpaikasta on ristiriitaisia tietoja, jotka toistan seuraavassa sel-laisenaan. Löydetty Padasjoen pitäjän Nerojärven rannasta pääluettelossa olevaan karttaan merkitystä kohdasta l. louhikkoisesta rannasta, erään kiven kolosta, järven pohjasta, joka satunnaisesti oli kuivilla. Ed. tiedot ovat alkuperäisiä löytötietoja, seuraavat tiedot on saatu myöhemmin: Esineen löysi heinäkuussa 1932 Valfrid Heinonen (os. Padasjoki, Lieso). Löytöpaikka on Lammin pitäjän puolella, Ruotsin saaren kärjessä, neljä askelta saaren rannasta, keskellä itäpuolista rantaa. Löytyi hakattaessa halkoja järvipuista. Rakennusmestari Matti Piiparin Kansallismuseolle lokak. 30 p. 1933 lahjoittama esine.

Oletan, että jälkimmäiset tiedot, jotka ovat siis myöhemmin tul-leita, ovat oikampia. Löytöpaikka on siis Lammin eikä Padasjoen puolella. Pääluettelon kartan mukaan näyttäisi kuitenkin siltä, että löytöpaikka on Padasjoella. Löytöpaikka lienee merkitty karttaan väärin. Löytötietojen perusteella olen arvioinut löytöpaikan sijainnin, mutta tarkkaa löytöpaikkaa on mahdoton määrittää, runsaista tiedoista huolimatta.

Ks. peruskartta s. 113

- Lisäyksiä:

551

552

553

Ote peruskartasta 2134 06 Auttoinen 1:20 000 (1965).

LAMMI 72

Peruskartta 2134 03 Kuohijärvi

x = 6792 72 6792 54

y= 549 83 549 90

z= n. 93 n. 88

(= Kalmasaarten koordinaatit)

Kylä: LiesoPaikka: Kalmasaaret

-esihistoriallisen tai historiallisen ajan hautapaikka (?),
luokka II

Tutkimukset: -Löydöt: -

Kalmasaaria on kaksi ja ne sijaitsevat Kuohijärven itärannasta n. sadan metrin päässä. Saarista ei ole tietääkseni arkistotietoja eikä niitä mainita kirjallisuudessakaan. Peruskartalle ne on sen sijaan merkitty. Saarten nimin merkinnee, että niitä on käytetty joskus hautapaikkoina.

Ks. peruskartta s. 117

- Lisäyksiä:

LAMMI 73

Peruskartta 2134 03 Kuohijärvi
 x= 6795 03
 y= 549 32
 z= 154, 8
 (= Haukkavuoren laen koordinaatit)

Kylä: Lieso (Kuohijärvi)

Löytöpaikka: Haukkakallio

- kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 2622:18 kourutaltta, joka on löydetty Lieson kylän Matoniemen maalta, Haukkakallion aholta, Nerosjärven rannalta toistakymmentä vuotta sitten. Ylioppilas V. Wallinin SMY:n stipendiaattina Hollolan kihlakunnassa kesällä 1888 keräämiä esineitä.

Kävin Yli-Matoniemessä 20.5.1983, eikä esineestä tiedetty mitään. Haukkakallio (nykyisin peruskartalla Haukkavuori) sijaitsee Nerosjärven Haukkaselältä n. 300 m lounaaseen ja Lammin kirkolta 22 km pohjois-luoteeseen. Yli-Matoniemessä mainittiin yhden ahon olleen Haukkakallion etelä- ja kaakkoispuolella, mutta ei ole tietenkään varmaa, että esine on löydetty juuti täältä alueelta. Itse rannan sanottiin olevan erittäin jyrkkää ja kallioista, eikä paikalla voine olla kivikautista asuinpaikkaa.

Lähteitä: Väinö Wallin. Kertomus Hollolan kihlakunnan muinaisjäännöksistä. SMYA XIV. Helsinki 1894. S. 169 nro 37.

Ks. peruskartta s. 117

- Lisäyksiä:

LAMMI 74

Peruskartta 2134 03 Kouhijärvi

x= 6763 93

y= 547 50

z= n. 91

(= löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: Lieso (Kouhijärvi)Löytöpaikka: Pöystilä

- kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 2622:17 tasataltta, joka on löydetty Lieson kylän Pöystilän maalta. Saman talon isännän lahjoittama. SMY:n stip. Hollolan kihlakunnassa ylioppilas V. Wallinin kesällä 1888 keräämiä esineitä.

Pöystilän talo sijaitsee Kouhijärven itärannalla lähes 20 km Lammin kirkolta pohjois-luoteeseen. Kävin siellä 20.5.1983 tiedustelemassa lisätietoja esineestä, ja tilan vanhaisäntä muistelikin isänsä kertoneen löydöstä. Löytöpaikaksi vanhaisäntä muisti pellon n. 100 - 150 m talosta etelä- lounaaseen, tien ja järven välillä. Pellon pinnalta en tarkastuksessa tavannut löytöjä, vaikka esim. kasvillisuudesta ei ollut haittaa. Maaperä oli hiekkaa. Paikka voisi sopia hyvin kivikautiseksi asuinpaikaksi, ja saattaa olla sattuma, että löytöjä ei ollut näkyvissä. Samainen vanhaisäntä kertoi edelleen pellon olleen aikaisemmin hyvin kivisen, mutta että se on raivattu myöhemmin kivettömäksi.

Lähteitä: Väinö Wallin. Kertomus Hollolan kihlakunnan muinaisjään-
nöksistä. SMYA XIV. Helsinki 1894. S. 169, nro 36.

Ks. peruskartta s. 117

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2134 03 Kuohijärvi 1:20 000 (1965).

LAMMI 75

Peruskartta 2134 03 Kouhijärvi

x= 6795 04

y= 546 77

z= n. 90

(= päärakennuksen koordinaatit)

Kylä: Lieso (Kouhijärvi)Löytöpaikka: Hietavalkama

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 2622:16 poikkikirves, joka on löydetty Lieson kylän Hietavalkamasta, Liesonjärven rannalta. Saatu Lieson Mäkelän torpasta. SMY:n stip. Hollolan kihlakunnassa ylioppilas V. Wallinin kesällä 1888 keräämiä esineitä.

Löytötiedoissa mainittu Hietavalkama tarkoittanee peruskartan Hietavalkaman taloa, jonka koordinaatit yllä on ilmoitettu. Liesonjärveä ei ole kartalla, ja järvi tarkoittaneekin Kouhijärveä, jonka itärannalla Hietavalkaman talo on. Esine lienee löytynyt siis jostain Hietavalkaman talon mailta.

Lähteitä: Väinö Wallin. Kertomus Hollolan kihlakunnan muinaisjäännöksistä. SMYA XIV. Helsinki 1894. S. 169, nro 35.

Ks. peruskartta s. 122

- Lisäyksiä:

LAMMI 76

Peruskartta 2134 03 Kouhijärvi

x= 6795 31

y= 546 51

z= n. 88

(= löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: Lieso (Kouhijärvi)Löytöpaikka: Ojamäki

- kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Maanomistaja 1983: Mauri Ojamäki

16940 LIESO

RN:o 4: 25 Ojamäki

Tutkimukset: -Löydöt: KM 22195 kvartsi-iskoksia 8 kpl, jotka hum.kand.Jyri Saukkonen löysi inventointimatallaan Lammilta
20.5.1983. Diar. 19.1.1984.

Löytöpaikka sijaitsee Kouhijärven itärannalla, Ojamäen päärakennuksesta n. 500 m länsi-lounaaseen. Löytöpaikka on pelto aivan järven rannassa, maantien ja rannan välissä. Maaperä oli pelto-
multaa.

Valokuvat: Kuvat 42 (f 59249 - 51) ja 43 (f 59252, 59254 -55) sekä
f 59253

Diat: 7856 - 57

Ks. peruskartta s. 122

Lisäyksiä:

LAMMI 77

Peruskartta 2134 03 Kouhijärvi

x= 6797 43

y= 548 62

z= n. 95

(= löytöpaikan koordinaatit)

Kylä: Lieso (Kouhijärvi)Löytöpaikka: Mikkola

- kivikautinen asuinpaikka (?), luokka II

Maanomistaja 1983: Vilho Mikkola

PPA 1, Porraskoskentie 29, 16900 LAMMI

RN:o 20 Mikkola

Tutkimukset: -

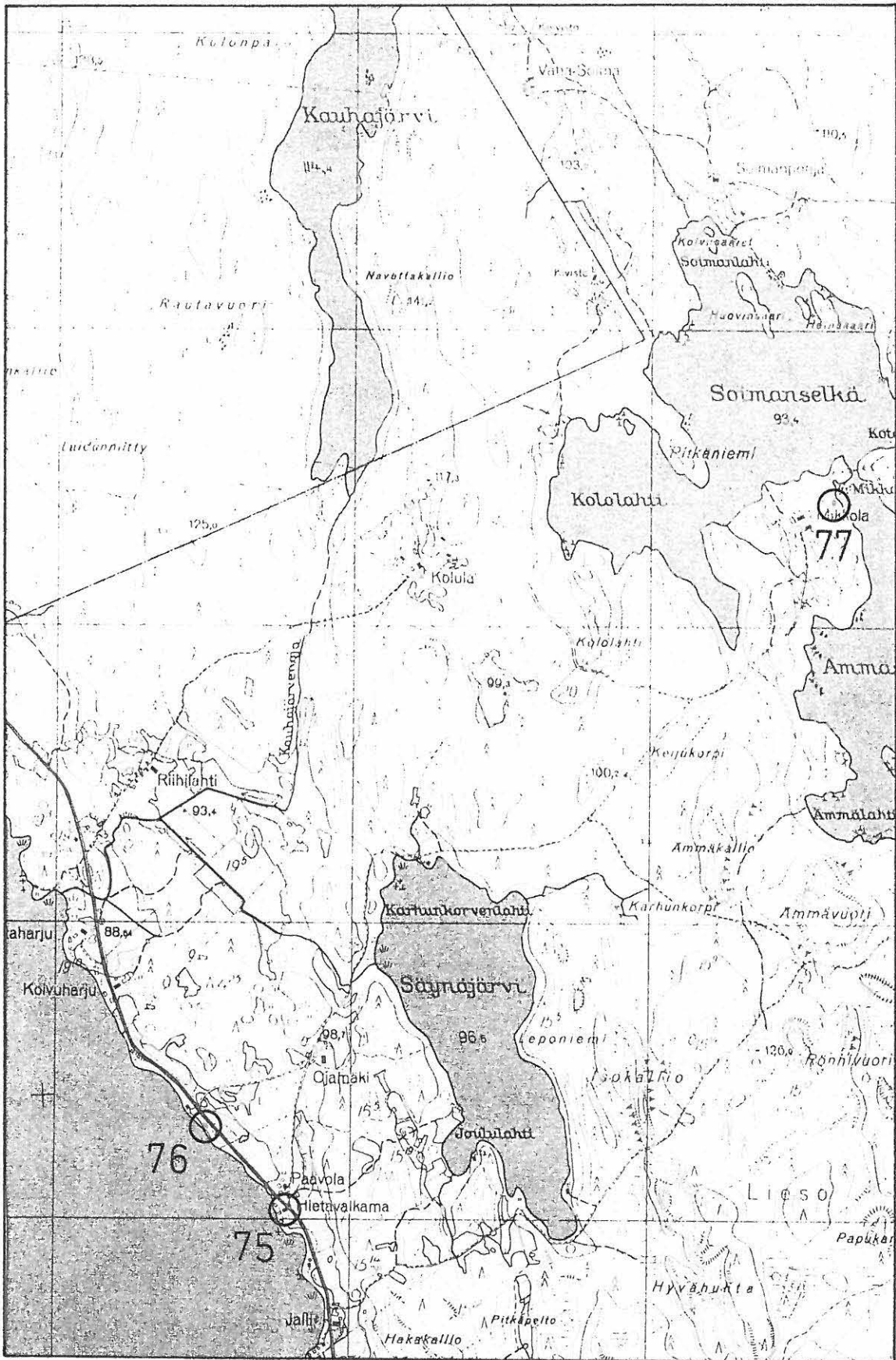
Löydöt: Hämeenlinnan museo 5125 kourutalalta, josta on seuraavalaisia, osin virheellisiä, löytötietoja. Esineen löysivät v. 1937 n. 60 cm syvältä Kouhijärven rannalta olevasta sorakuopasta Lieson kylän Mikkolan talon maalla, Nerosjärven länsirannalla.

Mikkolan talo on n. 23 km Lammin kirkolta pohjois - luoteeseen ja Nerosjärven länsirannalla, kuten edellä sanotaan. Kävin talolla 20.5.1983 tiedustelemassa lähempiä löytötietoja. Talon isäntä Vilho Mikkola kertoi itse löytäneensä esineen, ja että yllä mainittu tieto, että löytöpaikka on Kouhijärven rannalla, on väärä. Löytötiedon virheellisyys johtuu siitä, että joku toinen henkilö on viennyt esineen Hämeenlinnan museoon. Löytäjä kävi näyttämässä löytöpaikan, joka on tilan päärakennuksesta 100 m koilliseen, Nerosjärven Mikkolan-salmen länsirannalla. Vilho Mikkola kertoi edelleen taltan löytöpaikalta tavatun myös kaksi vierekkäistä, hiiliä sisältänyttä, kivikehää. Näiden halkaisija oli ollut n. yksi metri ja ne olivat olleet samalla syvyydellä kuin taltta, siis 60 cm syvässä. Vilho Mikkolan kanssa tein paikalla olevan, n. 10 x 15 m:n suuruisen ja n. $\frac{1}{2}$ - 1 m syvän, täysin umpeenkasvaneen hiekkakuopan liepeille muutamia pieniä kokekuoppia, jotka olivat löydöttömiä. Tämä voi olla sattumakin, koska tieto kivikehistä voi merkitä liesiä ja kivikautista asuinpaikkaa. Asian selvittämistä häytti vielä se, että vuosien kuluessa on hiek-

kaa siirretty paikoin jopa metrinkin paksuisiksi sekundäärisiksi kerroksiksi.

Ks. peruskartta s. 122

- Lisäyksiä:

546

547

548

Ote peruskartasta 2134 03 Kuohijärvi 1:20 000 (1965).

LAMMI 78

Peruskartta 2134 02 Kouhijärvi
osa D
(= Nerosjärven länsipuoli
peruskartalla)

Kylä: Lieso (Kouhijärvi)

Paikka : Nerosjärven ranta

- "Lapinraunioita", luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: -

Lammin pitäjän historian ensimmäisessä osassa lukee: "Esihistoriallisen ajan eränkävijöiden tekemiä lienevät myös ns. lapinrauniot, joita Lammilla on useita Nerosjärven rannoilla ja muuallakin ...Nerosjärven rannalla sijaitsevat lapinrauniot ovat rivissä järven länsirannalla, joten niitä voisi olettaa käytetyn tienviittoinakin ...". Samaisessa teoksessa on kuvakin yhdestä Nerosjärven rannalla olevasta lapinraunioista. Lapinrauniot sijaitsevat siis Nerosjärven länsirannalla. Tarkempi paikka ei ole tiedossani. Kyseisessä teoksessa ei ole viittausta mihinkään arkisto- tai muuhunkaan lähteeseen lapinraunioiden osalta, näistä ei ole tietoja ainakaan esihistorian toimiston arkistossa.

Lähteitä: A. Virmala ja P. Ruotsalainen. Lammin pitäjän historia I. Ruotsin vallan loppuun. Hämeenlinna 1972, S. 58.

- Lisäyksiä:

LAMMI 79

Peruskartta 2134 03 Kouhijärvi
 x= 6793 99
 y= 543 94
 x= n. 92
 (= päärakennuksen koordinaatit)

Kylä: LiesoLöytöpaikka: Kastepohja

- kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: -

Löydöt: Ei tallessa, kiviesine. Tästä löydöstä ei ole aiempia tietoja esihist. toimiston arkistossa. Selatessani marraskuussa 1983 ns. Gottlundin kokoelmien kansioita museoviraston kirjastossa löysin, otsakkeen "Stenvapen och verktyg" alta, maininnan: "...Lieso by gården Kasteenpohja ... (26/2 58)". Tämä tarkoittaa, että Gottlund on saanut tietää Kastepohjan tilalla säilytetävän kiviesinettä tai että tilan mailta on löydetty kiviesine. Löydön tarkka laatu tai varma löytöpaikka ei ole tiedossa, joten lienee katsottavan esineen joutuneen iäksi tietymättömiin.

Kastepohjan tila sijaitsee Avusjärven lounaisrannalla, n. puolen kilometrin päässä Tuuloksen ja Lammin rajalta. Koska inventoinnin maastotyöt olin tehnyt jo ennen marraskuuta, jäi käynti Kastepohjassa tekemättä.

Lähteitä: C.A. Gottlund Antiquariska Samlingar. I. S. 188, nro 43.
 Kansio museoviraston kirjastossa.

Ks. peruskartta s. 126

- Lisäykisä:

LAMMI 80

Peruskartta 2134 03 Kouhijärvi

x= 6795 94

y= 543 92

z= n. 93

(= päärakennuksen koordinaatit)

Kylä: LiesoLöytöpaikka: Koivuniemi

- kivikautinen löytöpaikka, luokka II

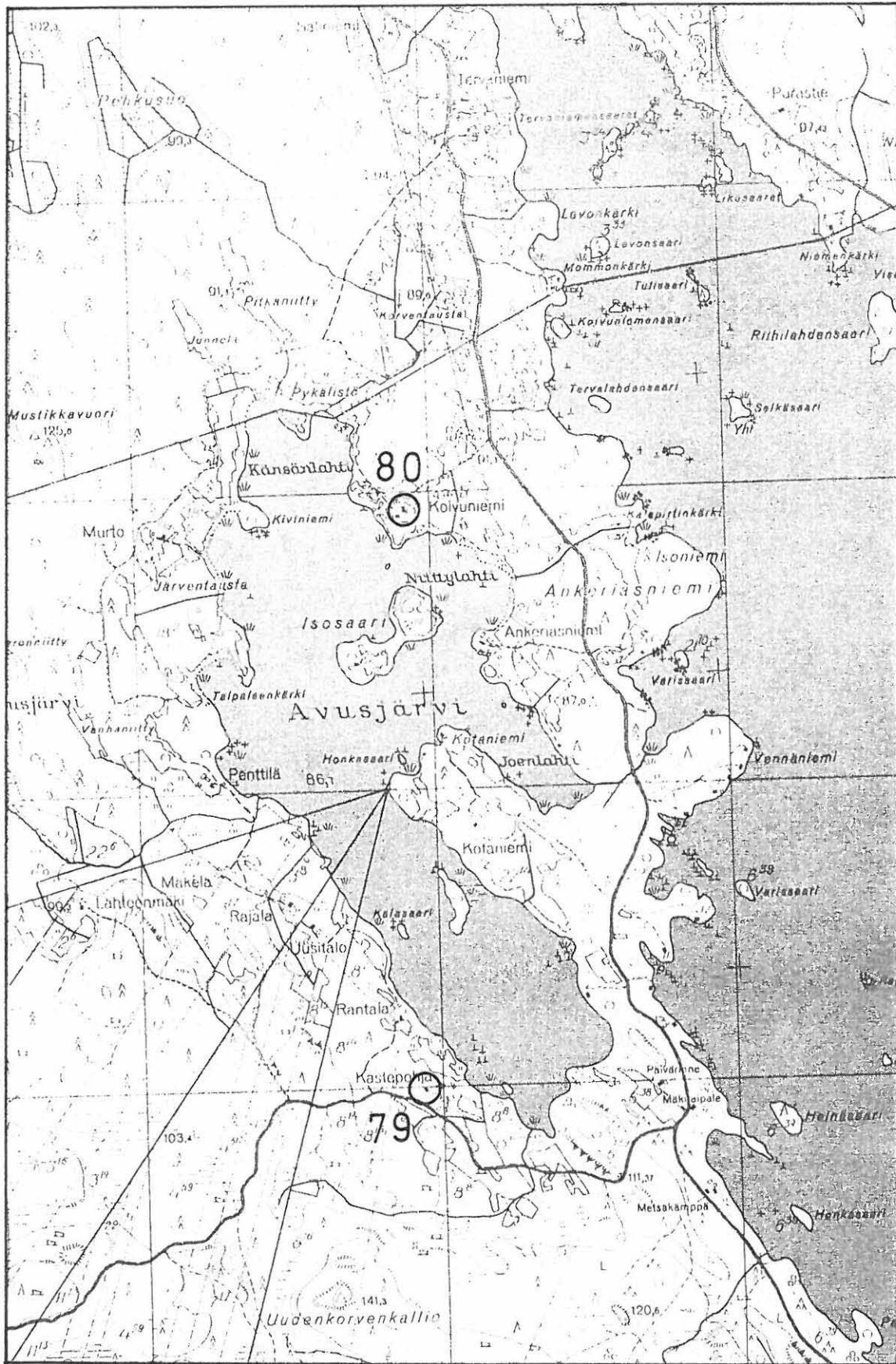
Tutkimukset: -

Löydöt: KM 2622:19 pieni tasataltta, joka on löydetty kynnettäessä Lieson kylän Koivuniemen talon pellostä, liki vettä. Löytäjän Heikki Riimannin lahjoitus. SMY:n stip. Hollolan kihlakunnassa yliopp. V Wallinin kesällä 1888 keräämiä esineitä.

Koivuniemen tila sijaitsee Avusjärven itärannalla n. 24 km Lammin kirkolta pohjois - luoteeseen. Kävin talossa 20.5.1983 tiedustelemassa lähempiä löytötietoja, mutta kukaan talossa ei muistanut esinettä. Yllä mainittu tieto "liki vettä" tarkoittanee, että esine on löydetty läheltä Avusjärven rantaa. Talon peltoja on järven rannalla satoja metrien pituudelta (RN:o 18:2), ja jostain täältä esineen voidaan olettaa löytyneen.

Lähteitä: Väinö Wallin. Kertomus Hollolan kihlakunnan muinaisjäännöksistä. SMYA XIV. Helsinki 1894. S. 169, nro 38.
KS. peruskartta s. 126

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2134 03 Kuohijärvi 1:20 000 (1965).

LAMMI 81

Peruskartta 2134 08 Raittinsaari

x= 6780 06

y= 561 60

z= n. 140

(= päärakennuksen koordinaatit)

Kylä: KostilaLöytöpaikka: Isola (Iso-Ranttila)

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

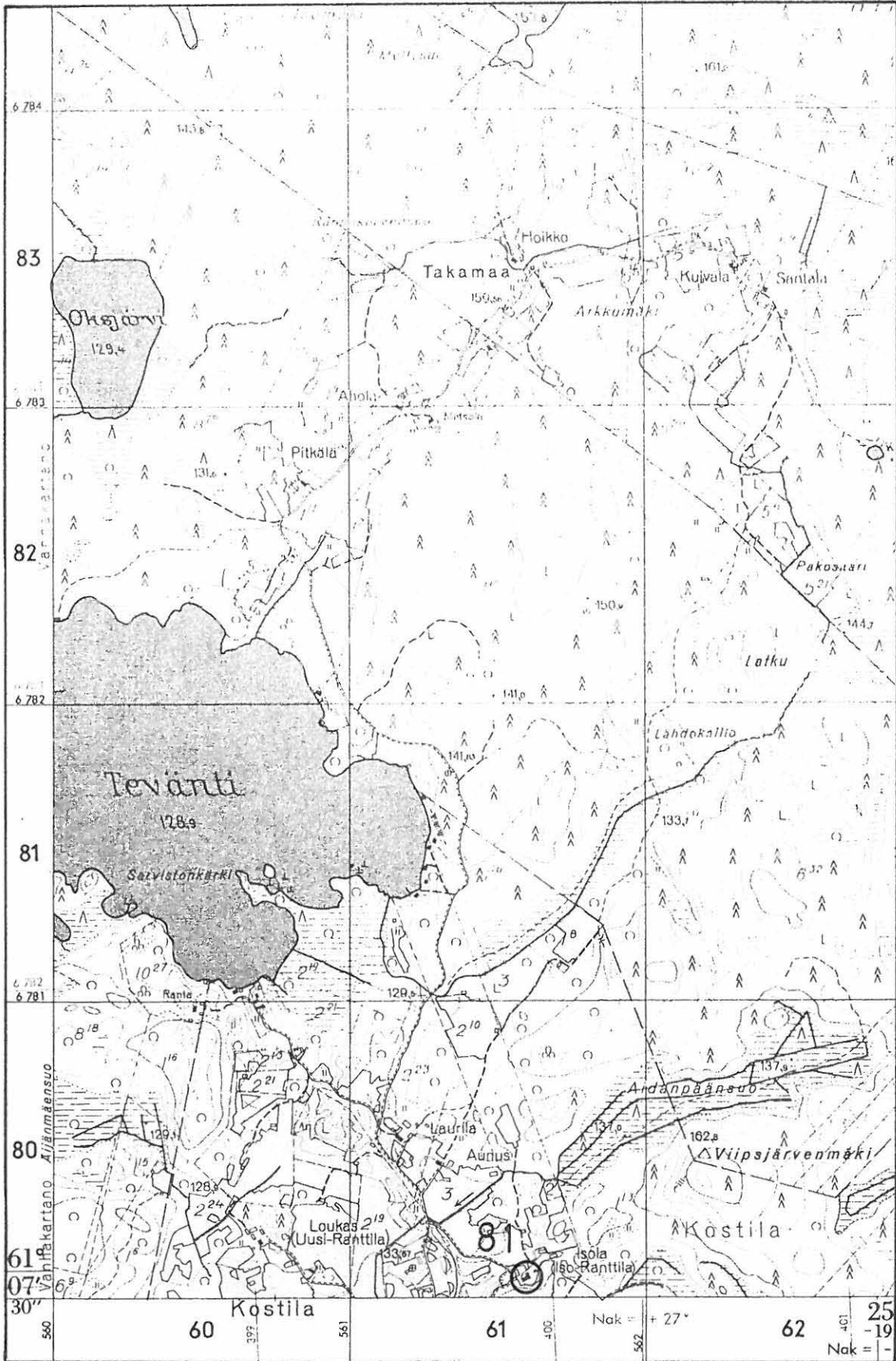
Tutkimukset: -

Löydöt: Tehtailija Gust. Hiekan (Lindell) kokoelma nro 166 oikokirves (tai poikkikirveen) teräpuolikas. Kivessä kirjoitus (Ailion käsialalla): Lammi, Kostilan kylä, Isontalon suosta.

Yllä olevat tiedot ovat esihist. toimiston kiviikauden lappuluettelosta. Isolan (peruskartalla nimenä myös Iso-Ranttila) talo sijaitsee Tevännin järvestä n. 1,4 km kaakkoon. Koskapa esine on löydetty Isontalon suosta, löytöpaikka voi olla kaukanakin talosta, vaikka jossain metsämaalla.

Ks. peruskartta s. 128

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2134 08 Raittinsaari 1:20 000 (1965).

LAMMI 82

Peruskartta 2134 08 Raittinsaari

x= 6786 08 - 22

y= 565 08 - 17

z= n. 162

(= yleiskarttaluonnoksen s:lla 131
peittämä alue)

Kylä: Alueen kuuluu Evon valtionpuistoon

Paikka: Mölökkä

- kiviröykkiöitä, luokka II

Tutkimukset: Anna-Liisa Hirviluoto 1968, tarkastus

Löydöt: -

Röykkiöt ovat vajaan hehtaarin laajuisella alueella aivan Mölökkä-nimisen lammen pohjoispuolella. Paikka on laajojen metsien keskellä, kaukana kaikista muista vesistöistä. Röykkiöistä on ilmoittanut maisteri Oramaa kesällä 1967. Seuraavan vuoden tarkastuksessaan Hirviluoto laski paikalla 7 röykkiötä ja toteaa, että ne olivat pienikokoisia, vailla maatäytettä ja vaikuttivat kaskiraunioilta, mutta että ne pitää huomioida varmuuden vuoksi. Kävin paikalla inventoinnissa 27.10.1983, jolloin havaitsin siellä 11 röykkiötä. Mielestäni ne voivat todella olla kaskiraunioita, mutta varmuudella tätä ei voi sanoa. Röykkiöt olivat seuraavalaisia (mitat ovat askel- ja arviomittoja):

Röykkiö 1: Koko 3 x 2,5 m, korkeus 60 cm. Vahvan turpeen peitossa. Röykkiöryhmän kaakkoisin röykkiö.

R 2: Koko 3 x 2 m, korkeus 60 - 70 cm. Vahvan turpeen peitossa, vaikka joitakin kiviä näkyvissä. Sijaitsee edellisestä 25 m länteen.

R 3: Koko 3 x 2,5 m, korkeus 30 - 40 cm. Täysin turpeen peitossa. Sijaitsee edellisestä 5 m etelään.

R 4: Koko 2,5 x 2,5 m, korkeus 20 - 30 cm. Täysin turpeen peitossa. Edellisestä 5 m länteen.

R 5: Koko 2,5 x 2 m, korkeus 60 cm. Täysin turpeen peitossa, hieman kekomainen. Sijaitsee edellisestä 6 m länteen.

- R 6: Koko 2,5 x 1,5 m, korkeus 20 - 30 cm. On paremminkin kookkaan männyn juurella oleva hajanainen, osittain turpeen peittämä latomus. Sijaitsee edellisestä 4 m pohjoiseen.
- R 7: Koko 3 x 2 m, korkeus 40 - 50 cm. Täysin turpeen peitossa, hieman kyljestä pengottu. Sijaitsee röykkiöstä 1 20 m pohjoiseen ja 10 tiestä.
- R 8: Koko 2 x 2 m, korkeus 30 cm. Turpeen peitossa. Sijaitsee edellisestä 15 m länteen.
- R 9: Koko 3 x 3 m, korkeus 50 cm. Turpeen peitossa. Sijaitsee edellisestä 5 m länteen.
- R 10: Koko 5 x 2,5 m, korkeus 40 cm. Toinen pää laajempi ja korkeampi kuin toinen, laajemmassa päässä useita kiviä näkyvissä, muuten turpeen peitossa. Sijaitsee edellisestä 10 m länteen.
- R 11: Koko 4 x 1,5 m, korkeus 30 cm. Turpeen peitossa. Sijaitsee pari m edellisestä länteen.

Lähteitä: Lammin kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset, nro 8, luettelo kansiossa "Muinaisjäännösluetteloita. Kanta-Hämeen seutukaavaliitto" esihist. toimiston arkistossa.

Valokuvat: Kuvat 44 (f 59256 - 58) ja 45 (59259 - 61)

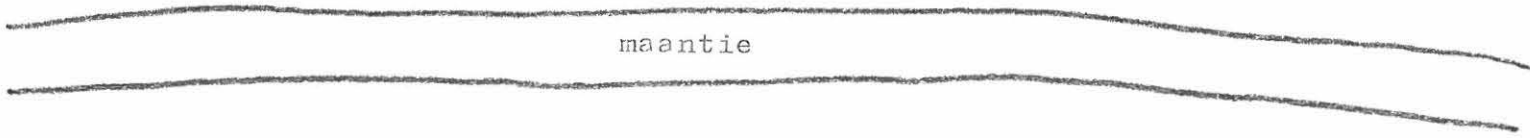
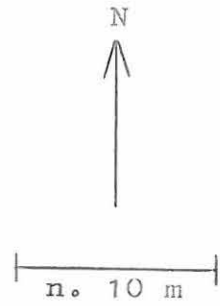
Diat: 7858 - 62

Ks. yleiskarttaluonnosta s. 131 ja peruskartta s. 132

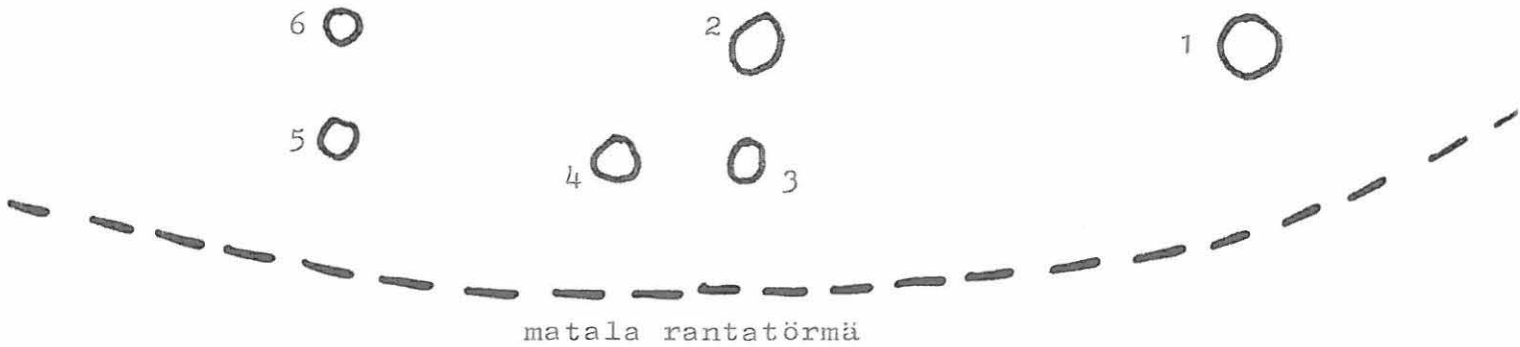
- Lisäyksiä:

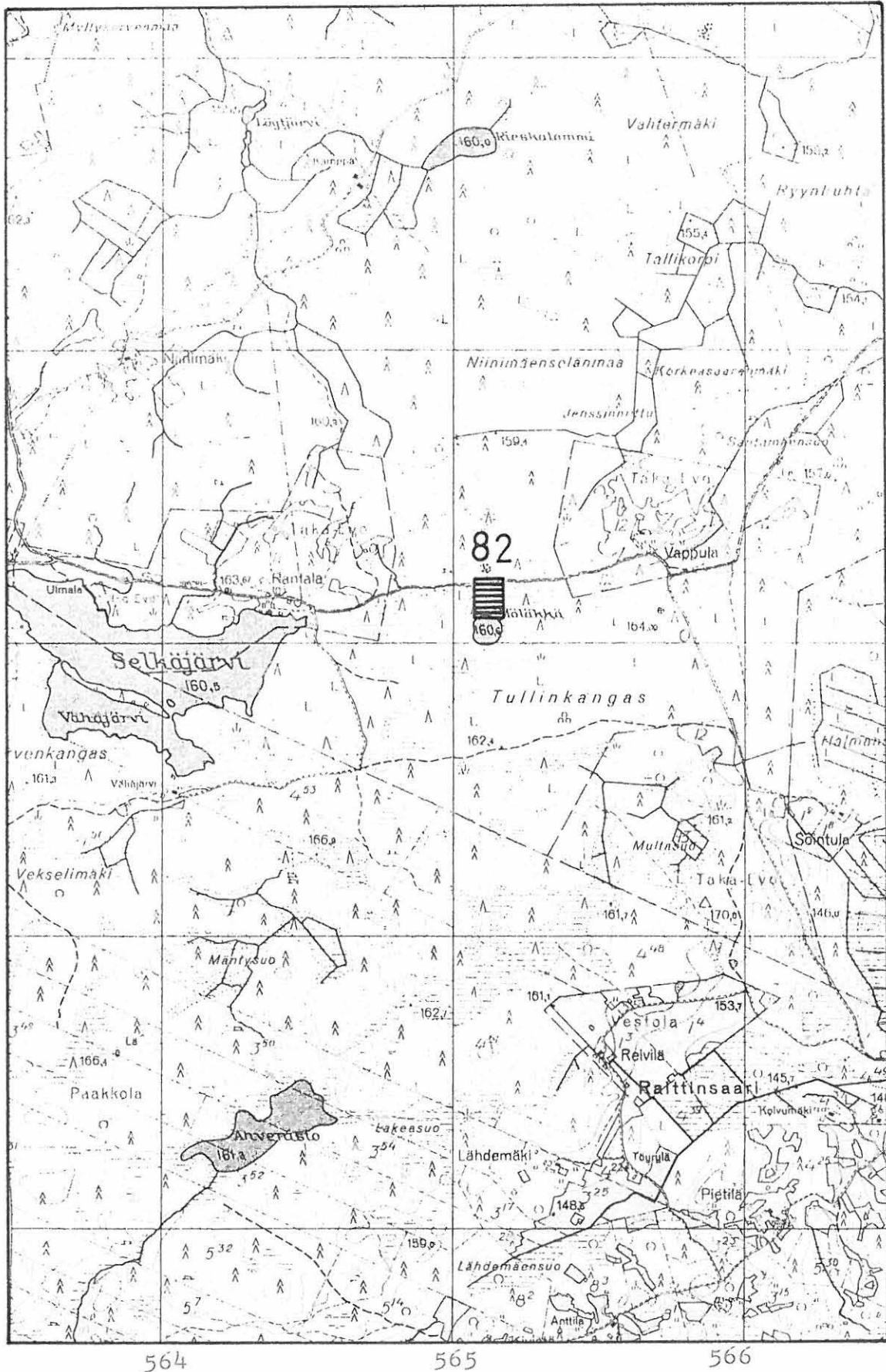
Röykkiöt voidaan luokitella todennäköisesti kaskiraunioiksi, kuten jo edellä arvellaan, ja ajoitukseksi sopinee historiallinen?. (Vrt. yllä mainittuun muinaisjäännösluetteloon). Viljelysraunioihin viittaa esim. seur. sivun yleiskarttaluonnoksesta näkyvä röykkiöiden rivimäisyys ja sillä perusteella, että röykkiöt ovat laajojen metsien keskellä, voisi niitä ajatella nimenomaan kaskiraunioiksi. - J. Saukonen 27.4.1988.

LAMMI MÖLÄKKÄ
kiviröykkiöitä
yleiskarttaluonnos
ei mittakaavaan
Jyri Saukkonen 1983

harvakseltaan mäntymetsää
kasvavaa kangasmaata

6789

6788

6786

6785

6784

Ote peruskartasta 2134 08 Raittinsaari 1:20 000 (1965).

LAMMI 83

Peruskartta -

Kylä: Järventausta (?)

Löytöpaikka: ?

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 6559:2 tasataltan teräkatkelma. Talonisäntä Juho Matoniemi sai esineen n. 7 vuotta sitten (n. 1907) Järventaustan kylästä, Juho Markunpojalta. Löytöpaikkaa ei tiedetä. Kerääjä Mikael Salmisen tuomia esineitä, lunastetu 31.1.1914 40 mk:lla.

En tiedä Lammilta Järventaustan kylää tai muutakaan sen nimistä paikkaa.

- Lisäyksiä:

LAMMI 84

Peruskartta -

Kylä: SaloLöytöpaikka: Saukkolahti (?)

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: _

Löydöt: Ei tallessa, kiviesine (thorvigg eller stenhammare). Esineestä ei ole aiempia tietoja esihist. toimiston arkistossa. Selaillessani ns. Gottlundin kokoelmien kansioita museoviraston kirjastossa marraskuussa 1983, huomasin siellä seuraavan tekstin: "... Salo by, Torparen Anders Gustafsson i Saukkolahti torp har en Thorvigg eller en stenhammare". Esineen löytöpaikkaa ei mainita siis, mutta on mahdollista sen olevan jossain Saukkolahden mailla. Esinettä ei ole myöskään tietääkseni minkään museon kokoelmissa, joten se on katsottava hukkaan joutuneeksi.

Salon nimistä kylää en tiedä olevan Lammilla. Myös nimi Saukkolahti on tuntematon. Näin ollen mahdollinen löytöpaikka jää selvittämättä. On ehkä mahdollista, että Gottlundille on sattunut tässä virhe, ja Salon kylä onkin jonkin toisen pitäjän alueella.

Lähteitä: C.A. Gottlund. Antiqvariska Samlingar. I. S. 190, nro 114.

Kansio museoviraston kirjastossa.

- Lisäyksiä:

LAMMI 85

Peruskartta -

Kylä: SaloLöytöpaikka: Hannula (?)

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Ei tallessa, kolme kiviesinettä. Näistä esineistä ei ole aiempia tietoja esihist. toimiston arkistossa. Selatessani museoviraston kirjastossa ns. Gottlundin kokoelmien kansioita marraskuusa 1983, löysin sieltä seuraavan merkinnän: "... Salo by, Hannula gård finnes 3 Thorviggar". Esineiden löytöpaikkoja tai -paikkaa ei mainita, mutta on tietenkin mahdollista, että ne on löydetty Hannulan mailta. Esineitä ei ole esihist. toimiston tietojen mukaan missään museossa, joten niitä lienee pidettävä hukkaan joutuneina.

Salo-nimistä kylää en tiedä Lammilla olevan, joten Hannulankin sijainti jää epäselväksi. On ehkä mahdollista, että Gottlundille on sattunut tässä virhe, ja Salon kylä onkin jonkin toisen pitäjän alueella.

Lähteitä: C.A Gottlund. Antiqvariska Samlingar. I. S. 190, nro 113.
Kansio museoviraston kirjastossa.

- Lisäyksiä:

LAMMI 86

Peruskartat 2134 03 Kuohijärvi
osat C ja D, 2134 05 Iso-Evo osa
B sekä 2134 06 Auttoinen (Kuohi-
järven itäranta peruskartoilla)

Kylä: ?

Löytöpaikka: Kyytönkoski

- rautakautinen tai historiallisen ajan löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Ei tallessa, kirves ja muita rautaisia sotakaluja.
Tällaisia esineitä kirjoitta Heikel löydetyn Kyytön-
koskea perattaessa Kuohijärven takana.

Kyytönkosken sijainti en tiedä, mutta koska Heikel kirjoittaa Hauhon kihlakunnan näkökulmasta, sen täytyy olla jossain Kuohijärven itäpuolella. Löytöjen esihistoriallisuuskaan ei ole varmaa.

Lähteitä: Axel Heikel. Kertomus muinaisjäännöksistä Hauhon kihlakunnassa. Bidrag till kännedom af Finlands natur och folk utgifna af Finska Vetebskaps-Societen. Tjugonionde Häftet. Helsingfors 1878. S. 72.

- Lisäyksiä:

LAMMI 87

Peruskartta -

Kylä: ?Löytöpaikka: ?

- kivikautinen löytö, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Lammin yhteiskoulussa, nelisivuisen tasataltan katkelma, joka on löydetty Lammilta. Tarkemmat tiedot puuttuvat. Toimitti tutkittavaksi Arvo Kytölä (Urjala).

Löytöpaikkaa ei siis voida määrittää tarkemmin.

- Lisäyksiä:

LAMMI 88

Peruskartta -

Kylä: ?Löytöpaikka: ?

- kivikautinen löytö, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Lammin yhteiskoulussa, olkapääkirves, joka on löydetty Lammilta. Tarkemmat tiedot puuttuvat. Toimittanut tutkittavaksi Arvo Kytölä (Urjala).

Löytöpaikkaa ei voida siis määrittää tarkemmin.

- Lisäyksiä:

LAMMI 89

Peruskartta -

Kylä: ?Löytöpaikka: ?

- rautakautinen löytö, luokka III

Tutkimukset: -Löydöt: Hämeenlinnan museo 1086 soikea tuluskivi, joka on löydetty Lammilta. Tarkemmat tiedot puuttuvat.

Löytöpaikka ei voida siis määrittää tarkemmin.

LAMMI 90

Peruskartta -

Kylä: ?Löytöpaikka: ?

- rautakautinen löytö, luokka III

Tutkimukset: -Löydöt: Hämeenlinnan lyseon kokoelmissa, soikea tuluskivi,
jonka löytöpaikaksi mainitaan vain Lammi

Löytöpaikkaa ei voida määrittää tämän tarkemmin.

- Lisäyksiä:

PAIKAT, JOISTA ON TIETOJA ESIHIST. TOIMISTON ARKISTOSSA TAI ARKEOLOGISESSA KIRJALLISUUDESSA, MUTTA JOTKA EIVÄT OLE MUINAISJÄÄNNÖKSIÄ

- Linnalevonvuori Lammin Sankilan kylässä Niemelän pientilan maalla. Rajapaikka 1470. - Luontainen mäki.
- Pylkkylän virkatalon maalla, Härkäniemen palstalla, aivan Tuuloksen rajan vieressä metsänhoitaja Martti Hertz havainnut "muinaislinnan jäännöksiä". - Harju, jolla on muutamia kiviaitoja, jotka eivät ole kuitenkaan muinaislinnan jäännöksiä.
- Nuppilinna Lammin Vanhankartanon maalla. Nuppilinna-nimestä on tieto Jouko Voionmaan stip. kertomuksessa esihist. toimiston arkistossa, mutta hän ei ole saanut tietää paikan sijaintia. - Oletettavasti luontainen mäki.
- Vartiovuori Lammin Vanhankartanon maalla. Paikasta on tieto Jouko Voionmaan stip. kertomuksessa, mutta paikan sijaintia ei tiedetä. - Oletettavasti luontainen mäki.
- Vartianmäki Lammin Lieson kylässä Lassilan talon maalla. Paikasta on tiedot Jouko Voionmaan stip. kertomuksessa. - Oletettavasti vain luontainen mäki.
- Linnamäki Lammin Ronnin kylässä, ent. Eskolan talon maalla. - Luontainen mäki.
- Linnamäki Lammin Kataloisten kylässä, Rusilan talon maalla, Linnamäen ja Porttilan torppain takan, Oisten ja Kataloisten välisen tien varressa. - Luontainen mäki.
- Linnamäki Lammin pitäjän Riikoisten kylässä. Paikasta on tieto Jouko Voionmaan stip. kertomuksessa, mutta sen sijaintia hän ei tiedetä. - Oletettavasti vain luontainen mäki.
- Linnamäki Porkkalan kartanon metsässä lähellä maantietä. - Luontainen mäki.
- Papinkivi Parikkalan kylässä. Kiveen on liittynyt tarina. - Hävitetty luonnonkivi.
- Kirkkokivi Lieson kylässä. - Luontainen kivi.
- Uusi-Knaapin tilalla Iso-Evon kylässä. - Luonnonkivi, jossa luonnon tekemiä "kuvioita".
- Hevoslinna Kataloisten kylässä. - Oletettavasti vain luontainen mäki.

DIALUETTELO

- 7816 LAMMI 2, Hietoinen, Teuronlahti. Kivikautinen asuinpaikka. Löydöt KM 22188:1-2, kvartsikaavin ja kvarstiskokosia 4 kpl, järven rannassa näkyvältä vaalealta hiekkakaistaleelta. Kuva koillisesta. Foto: Jyri Saukkonen.
- 7817 LAMMI 2, Hietoinen, Teuronlahti. Ed. kuvan as. paikallöydöt järven rannassa olevalta vaalealta hiekkakaistaleelta. Kuva koillisesta, lähempää kuin Ed. Foto: J.S.
- 7818 LAMMI 2, Hietoinen, Teuronlahti. Ed. kuvien as. paikallöydöt vaalealta hiekkakaistaleelta läheltä järven rantaa. Kuva koillisesta. Foto: J.S.
- 7819 LAMMI 2, Hietoinen, Teuronlahti. Ed. kuvien as. paikallöydöt kuvan keskellä olevalta vaalealta hiekkakaistaleelta. Kuva pohjois-koillisesta. Foto: J.S.
- 7820 LAMMI 2, Hietoinen, Teuronlahti. Ed. kuvien as. paikallöydöt kuvan keskellä olevalta vaalealta hiekkakaistaleelta. Kuva pohjoisesta. Foto: J.S.
- 7821 LAMMI 2, Hietoinen, Teuronlahti. Ed. kuvien as. paikallöydöt kuvassa olevalta vaalealta hiekkakaistaleelta. Kuva luoteesta. Foto: J.S.
- 7822 LAMMI 18, Kaitala, Nisula (Hannula). Rautakautinen ruumishautakalmisto. Löydöt KM 20449:1-2 aivan kuvan keskeltä, ihan pellon reunasta. Kuva etelä - lounaasta. Foto: J.S.
- 7823 LAMMI 18, Kaitala, Nisula (Hannula). Rautakautinen ruumishautakalmisto. Löydöt KM 20449:1-2 tien penkan yläreunasta, kuvan keskeltä. Kuva länsi - luoteesta. Foto: J.S.
- 7824 LAMMI 24, Tirmula, Sarkakuja 13 (Soveri). Kuppikivi kuvan keskellä, niityllä. Kuva lounaasta. Foto: J.S.
- 7825 LAMMI 24, Tirmula, Sarkakuja 13 (Soveri). Kuppikivi niityllä, kuvan keskellä. Kuva etelästä. Foto: J.S.
- 7826 LAMMI 24, Tirmula, Sarkakuja 13 (Soveri). Kuppikivi. Kuva lounaasta. Foto: J.S.
- 7827 LAMMI 24, Tirmula, Sarkakuje 13 (Soveri). Kuppikiven kuoppia. Foto J.S.

- 7828 LAMMI 24, Tirmula, Sarkakuja 13 (Soveri). Kuppikiven kuoppia. Foto: J.S.
- 7829 LAMMI 28, Kirkonkylä, Linnamäki. Muinaislinna etelä-lounaasta. Foto: J.S.
- 7830 LAMMI 31, Halila, Halila (Hoikonkallio, Kajakkakallio). Kuppikallio suurinpiirtein kuvan keskellä olevine kivien takana, jotka n. metrin päässä kuopista. Kuva lounaasta. Foto: J.S.
- 7831 LAMMI 31, Halila, Halila (Hoikonkallio, Kajakkakallio). Kuppikallio. Foto: J.S.
- 7832 LAMMI 31, Halila, Halila (Hoikonkallio, Kajakkakallio). Kuppikallio. Kuva hieman lähempää kuin ed. Foto: J.S.
- 7833 LAMMI 31, Halila, Halila (Hoikonkallio, Kajakkakallio). Kuppikallio. Kuva hieman lähempää kuin ed. Foto: J.S.
- 7834 LAMMI 34, Lampehto, Kinnaila 2. Kivik. as.paikka. Löydöt KM 22189, kvartsi-iskoksia 2 kpl, pellon reunasta, kuvan keskeltä. Kuva luoteesta. Foto: J.S.
- 7835 LAMMI 34, Lampehto, Kinnaila 2. Kivik. as.paikka. Löydöt KM 22189, kvartsi-iskoksia 2 kpl, pellon reunasta, kuvan keskeltä. Kuva lännestä. Foto: J.S.
- 7836 LAMMI 36, Ronni, Linnoinen 1. Kivik. as.paikka etualan peltojen takana näkyvällä peltokumpareen rinteellä. Kuva länsi - luoteesta. Foto: J.S.
- 7837 LAMMI 36, Ronni, Linnoinen 1. Kivik. as.paikka. Kvartsi-iskokset KM 22190 pellon pinnalta, kuvan keskeltä. Pellon reunalla on myös Pääjärven törmä. Kuva idästä. Foto: J.S.
- 7838 LAMMI 43, Vanhakartano, Honkaliini 1. Rautak. polttokenttä- ja ruumishautakalmisto kuvan keskellä olevalla mäennyppylällä, molemmiin puolin tietä. Kuva pohjoisesta. Fotos: J.S.
- 7839 LAMMI 43, Vanhakartano, Honkaliini 1. Ed. kuvan mäennyppylän länsipuolisko. Kuva idästä. Foto: J.S.
- 7840 LAMMI 43, Vanhakartano, Honkaliini 1. Kalmistomäen itäpuolisko. Kuva etelä - lounaasta. Foto: J.S.
- 7841 LAMMI 45, Vanhakartano, Gammelgård 2. Miekanhiontakivi kuvan keskellä (matalana ei näy kuvassa). Kuva lounaasta. Foto: J.S.

- 7842 LAMMI 45, Vanhakartano, Gammelgård 2. Miekanhiontakivi. Foto: J.S.
- 7843 LAMMI 49, Porkkala, Katinsilta. Kivik. as.paikka. Löydöt KM 22192, kvartsi-iskoksia 3 kpl, kuvan pellon vaalealta kohdalta, kuvan keskustan alapuolelta. Kuva koillisesta. Foto: J.S.
- 7844 LAMMI 49, Porkkala, Katinsilta. Kivik. as.paikka. Löydöt pellon reunan läheltä, kuvan keskustan alapuolelta. Kuva pohjoisesta. Foto: J.S.
- 7845 LAMMI 49, Porkkala, Katinsilta. Kivik. as.paikka. Löydöt pellon pinnalta, kuvan keskeltä. Kuva kaakosta. Foto: J.S.
- 7846 LAMMI 61, Lieso, Lahdenpohja. Miekanhiontakivi. Kuva pohjoisesta. Foto: J.S.
- 7847 LAMMI 61, Lieso, Lahdenpohja. Miekanhiontakivi. Kuva pohjoisesta. Foto: J.S.
- 7848 LAMMI 61, Lieso, Lahdenpohja. Miekanhiontakiven isomman kappaleen yläosa. Kuva pohjoisesta. Foto: J.S.
- 7849 LAMMI 61, Lieso, Lahdenpohja. Miekanhiontakiven pienempi kappale. Foto: J.S.
- 7850 LAMMI 62, Lieso, Lamminjärvi. Kivik. as.paikka (?). Löytö KM 22193, kvartsi-iskos, pellon pinnalta, kuvan keskeltä. Kuva kaakosta. Foto: J.S.
- 7851 LAMMI 65, Nuhkola, Ekojoki. Yleiskuva kivistä alueesta. Kuva etelä-kaakosta. Foto: J.S.
- 7852 LAMMI 65, Nuhkola, Ekojoki. Röykkiö 2. Kuva lounaasta. Foto: J.S.
- 7853 LAMMI 65, Nuhkola, Ekojoki. Röykkiö 4. Kuva etelästä. Foto: J.S.
- 7854 LAMMI 66, Vähä-Evo, Kankkainen. Kivistä alueesta kaakosta. Foto: J.S.
- 7855 LAMMI 66, Vähä-Evo, Kankkainen. Kivistä alueesta pohjoisesta. Foto: J.S.
- 7856 LAMMI 76, Lieso (Kuohijärvi), Ojamäki. Kivik. as.paikka. Löydöt KM 22195, kvartsi-iskoksia 8 kpl, pellolta, tien vas. puolelta, kuvan keskeltä. Kuva kaakosta. Foto: J.S.

- 7857 LAMMI 76, Lieso (Kouhijärvi), Ojamäki. Kivik. as.paikka. Löydöt pellolta, kuvan keskustasta ala-oikaealle. Kuva kaakosta. Foto: J.S.
- 7858 LAMMI 82, alue Evon valtionpuistoa, Mölökkä. Röykkiö 1 lännestä. Foto: J.S.
- 7859 LAMMI 82, alue Evon valtionpuistoa. Mölökkä. Röykkiö 1 idästä. Foto: J.S.
- 7860 LAMMI 82, alue Evon valtionpuistoa, Mölökkä. Röykkiö 2 etelästä. Foto: J.S.
- 7861 LAMMI 82, alue Evon valtionpuistoa, Mölökkä. Röykkiö 3 pohjoisesta. Foto: J.S.
- 7862 LAMMI 82, alue Evon valtionpuistoa, Mölökkä. Röykkiö 5 lännestä. Foto: J.S.

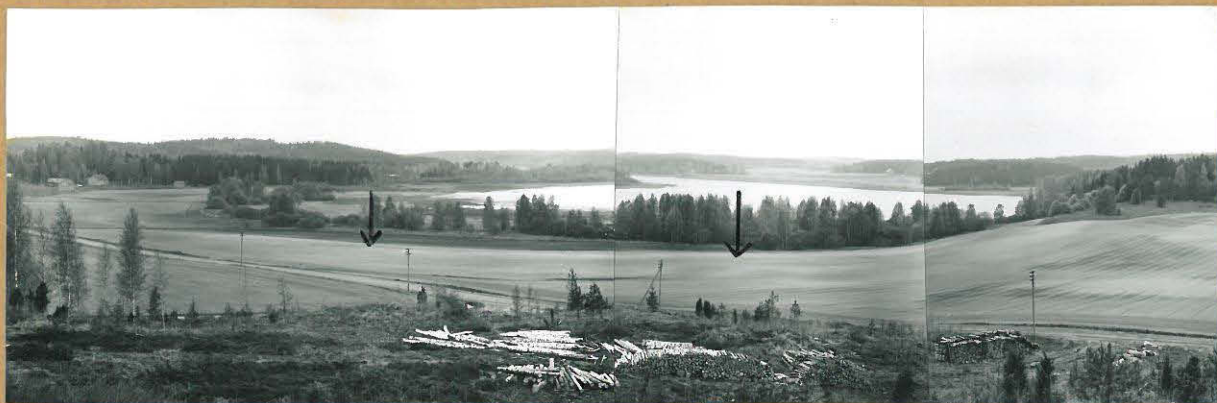
NEGATIIVILUETTELO

- 59155 (Kuvassa 2). LAMMI 2, Hietoinen, Teuronlahti. Kivik. as.paikan pohjoispuolisko, löydöt KM 22188:1-2, kvartsi-kaavin ja kvartsi-iskoksia 4 kpl, rannassa olevalta vaalealta hiekkakaistaleelta, Kuva koillisesta. Foto: J.S.
- 59156-57 (Kuvassa 1). Ed. kuvan as.paikka, myös koillisesta. Löytöalue rannassa olevalla vaalealla hiekkakaistaleella. Foto: J.S.
- 59158 (Kuvassa 1). Maastoa ed. kuvien as.paikan pohjoispuolella. Kuva koillisessa. Foto: J.S.
- 59159-60 (Edellinen kuvassa 2). Ed. kuvien as.paikka. Löytöalue rannassa olevalla vaalealla hiekkakaistaleella. Kuva koillisesta. Foto: J.S.
- 59161-63 (59161-62 kuvassa 3). Panoraama ed. kuvien kivik. as.paikasta. Löytöalue rannassa olevalla vaalealla hiekkakaistaleella. Kuva pohjoisesta. Foto: J.S.
- 59164-66 (Kuva 4). Ed. kuvien as. paikka pohjoisesta, asuinpaikan päästä, kuvattuna. Foto: J.S.
- 59167-69 (59167-68 kuvassa 5). LAMMI 18, Kaitala, Nisula (Hannula). Rautak. ruumishautakalmisto riisteyksen takana, sivutien penkana yläpuolella. Kuva itä - koillisesta. Foto: J.S.
- 59170 (Kuvassa 7). Maasto ed. kuvan kalmiston länsipuolella. Kuva luoteesta. Foto: J.S.
- 59171-72 (Kuva 6). Ed. kuvien kalmisto. KM 20449:1-2:n löytöp. panoraaman keskikohdan alapuolella, pellon reunassa. Kuva länsi - lounaasta. Foto: J.S.
- 59173-75 (Kuva 7). Ed. Kuvien ruumishautakalmisto, KM 20449:1-2:n löytöpaikka panoraaman vas. puoliskolla, tienpenkan yläosassa. Kuva luoteesta. Foto: J.S.
- 59176-79 (Kuva 8). LAMMI 24, Tirmula, Sarkakuja 13 (Soveri). Panoraama kuppikivestä ympäristöineen. KUva etelästä. Foto: J.S.
- 59180 (Kuva 12). Ed. kuppikiven kuoppia. Foto: J.S.
- 59181 (Kuva 10). Ed. kuppikiven kuoppia. Foto: J.S.
- 59182 (Kuva 9). Ed. kuvien kuppikiven. Kuva lounaasta Foto: J.S.

- 59183 (Kuva 11). Ed.kuvien kuppikiven kuoppia. Foto: J.S.
- 59184-86 (Kuva 13). LAMMI 28, Kirkonkylä, Linnamäki. Muinaislinna lounaasta. Foto: J.S.
- 59187-89 (Kuva 14). LAMMI 31, Halila, Halila (Hoikonkallio, Kajakkakallio). Yleiskuva kuppikallion paikasta ympäristöineen. Kuva lounaasta. Foto: J.S.
- 59190-92 (Kuvat 16, 15 ja 17). Ed. kuppikallio eri etäisyyksiltä, mutta samasta suunnasta. Foto: J.S.
- 59193-95 (Kuva 18). LAMMI 34, Lampelto, Kinnaila 2. Kivik. as.-paikka. Löydöt KM 22189, kvartsi-iskoksia 2 kpl, aivan rannasta, panoraaman vas. puoliskolta. Kuva luoteesta. Foto: J.S.
- 59196-99 (Kuva 19)..Ed. kuvan as.paikka. Kvarsti-iskoksien löytöpaikka f 59196:n oik. reunassa, rannassa. Kuva lännestä. Foto: J.S.
- 59200-01 (Kuvassa 20). LAMMI 36, Ronni, Linnoinen 1. Kivik. as.-paikka. Kvartsi-iskoksien KM 22190:n löytöpaikka f 59200:n oik. laidassa, peltojen takana. Kuva länsiluoteesta. Foto: J.S.
- 59202 (Kuvassa 21). Peltoa ed. kuvan as.paikan kvartsi-iskosten etelä - puolella. Kuva idästä. Foto: J.S.
- 59203 (Kuvassa 20). Ed. kuvan as.paikka. Kuva länsi -luoteesta. Foto: J.S.
- 59204-06 (Kuvassa 21). Ed. kuvien as.paikka. Kuva idästä. Foto:J.S
- 59207-09 (Kuva 22). LAMMI 43, Vanhakartano, Honkaliini 1. Yleiskuva rautak. polttokenttä- ja ruumishautakalmistosta ympäristöineen. Kuva itä - kaakosta. Foto: J.S.
- 59210-12 (Kuva 23). Ed. kuvan kalmisto ympäristöineen pohjoisesta. Foto: J.S.
- 59213-15 (Kuva 24). Ed. kuvien kalmiston länsipuolistko, jolla kaivettu vuosina 1933 ja 1964. Kuva itä - kaakosta. Foto: J.S.
- 59216 (Kuva 26). LAMMI 45, Vanhakartano, Gammelgård 2. Miekanhiontakivi. Foto: J.S.
- 59217-18 (Kuva 25). Ed. kuvan miekanhiontakiven paikka ympäristöineen. Kuva lännestä. Foto: J.S.

- 59219-21 (59220-21 kuvassa 27). LAMMI 49, Porkkala, Katinsilta. Kivik. as.paikka. Löydöt KM 22192, kvartsi-iskoksia 3 kpl, pellon reunasta, 59220:n oik puoliskolta. Kuva koillisesta. Foto: J.S.
- 59222 (Kuvassa 28). Ed. kuvan as.paikka, pellon reunassa, negan oik. puoliskolla. Kuva pohjoisesta. Foto: J.S.
- 59223-24 (Kuvassa 29). Ed. kuvien as.paikka. Löydöt 59224:ltä, pellon pinnalta. Kuva idästä. Foto: J.S.
- 59225-27 (Kuvassa 28). Ed. kuvien as. paikan länsipuolella olevaa maastoa. Kuva pohjoisesta. Foto: J.S.
- 59228 (Kuvassa 29). Ed. kuvien as.paikan pohjoispuolella olevaa maastoa. Kuva idästä. Foto: J.S.
- 59229-30 (Kuvat 30 ja 31). LAMMI 61, Lieso, Lahdenpohja. Miekanhiontakivi pohjoisesta, eri etäisyyksiltä. Foto: J.S.
- 59231-36 (59231:stä kuva 32). Ed. kuvien miekanhiontakivi pohjoisesta, samalta etäisyydeltä, mutta eri valotuksilla. Foto: J.S.
- 59237 (Kuva 34). Ed. kuvien miekanhiontakiven isomman kappaleen yläosa. Foto: J.S.
- 59238 (Kuva 33). Ed. kuvien miekanhiontakiven pienempi kappale. Foto: J.S.
- 59239-40 (Kuva 35). LAMMI 62, Lieso, Lamminjärvi. Kivik. as.paikka. Kvartsi-iskoksen, KM 22193:n löytöpaikka, pellolla panoraaman keskellä. Kuva itä - koillisesta. Foto: J.S.
- 59241-43 (59241-42:sta kuva 36). LAMMI 65, Nuhkola, Ekojoki. Yleiskuva kivistä alueesta. Röykkiöitä kuva niityllä ja sen takana sekä oikealla puolella metsikössä. Kuva etelästä. Foto: J.S.
- 59244 (Kuva 38). LAMMI 65, röykkiö 4 etelästä. Foto: J.S.
- 59245 (Kuva 37) LAMMI 65, röykkiö 2 lounaasta. Foto: J.S.
- 59246-48 (Kuvat 40,39 ja 42). LAMMI 66, Vähä-Evo, Kankkainen. Kivistä alueesta, koillisesta ja pohjoisesta. Foto: J.S.
- 59249-51 (Kuva 42). LAMMI 76, Lieso (Kouhijärvi), Ojamäki. Kivik. as.paikka. Löydöt KM 22195, kvartsi-iskoksia 8 kpl, tien toiselta puolelta, 59249-50:n rajalta. Kuva kaakosta. Foto: J.S.

- 59252-54 (59252 ja 59254 kuvassa 43). Ed. kuvan as.paikka kuvan
pellolla. Kuva kaakosta. Foto: J.S.
- 59255 (Kuvassa 43). Ed. kuvien as.paikan viereistä maastoa.
Kuva kaakosta. Foto: J.S.
- 59256-58 (Kuva 44). LAMMI 82, alue Evon valtionpuistoa, Möläkkä.
Röykkiö 2 etelästä. Foto: J.S.
- 59259-61 (Kuva 45). LAMMI 82, Röykkiö 1 lännestä. Foto: J.S.
- 59262 LAMMI 82, röykkiö 3 pohjoisesta. Foto: J.S.

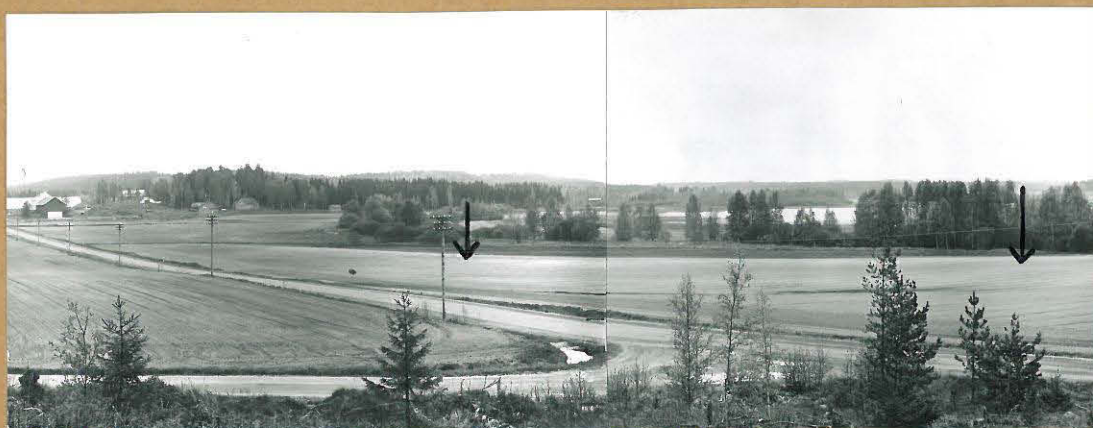

F 59156

F 59157

F 59158

Kuva 1. LAMMI 2, Hietoinen, Teuronlahti. Kivik. as. paikka.
löydöt KM 22188:1-2, kvartseikaavin ja kvartsi-iskoksia
4 kpl, vaalealta hiehkakaistalelta nuotten välil-
tä. Kuva koillisesta.

F 59159

F 59155

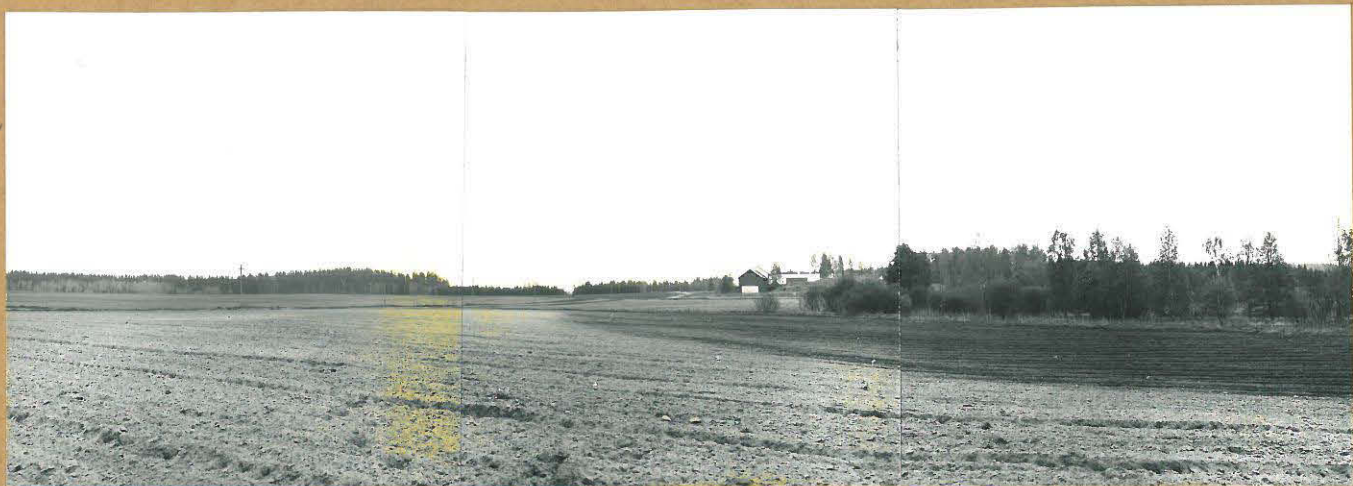
Kuva 2. Ed. kuvan as.p. löydöt nuotten
väliltä, Kuva koillisesta.

F 59161

F 59162

Kuva 3. Ed. kuvien as. paikan etelä-
puolisko, nuolesta oikealle. Kuva
pohjoisesta.

F 59166

F 59165

F 59164

Kuva 4. Kurien 1-3 as. paikka. Löytöalue, radlea
hiekkakaistale, luoteesta, löytöalueen päästä
kuvattuna. Oikealla Mommilanjärven vesijätöä.

F 59167

F 59168

Kuva 5. LAMMI 18, Kaitala, Nisula
(Hannula). Ruumishaustekalmisto.
Löytöjen KM 20449: 1-12 lp. merk.
kuksilla. Kuva itä-koillisesta.

F 59171

F 59172

Kuva 6. Ed. kuvan muumishautakalmisto. KM 20449:1-12:n lp, joka pellon reunassa ja penkan yläosassa olevan huopantien kohdalla, merkitty ruksilla. Kuva länsi-lounaasta.

F 59173

F 59174

F 59175

F 59170

Kuva 7. Kuvien 5-6 muumishautakalmisto. KM 20449:1-12:n lp. merk. ruksilla. Kuva luoteesta.

F 59176 F 59177 F 59178 F 59179

Kuva 8. LAMMI 24, Tirmula, Sarkakuja 13 (soveri).
Kuppikivi, merk. ruskilla. Kuva etelästä.

F 59182

Kuva 9. Ed. kuvan kuppikivi. Kuva lounaasta.

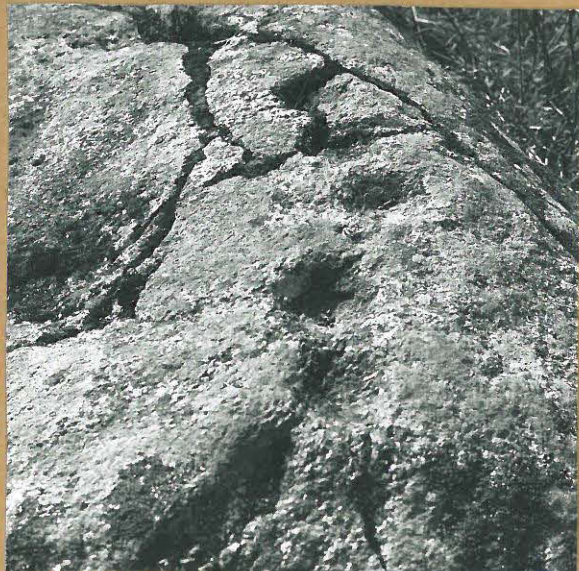
F 59181

Kuva 10. Ed. kuvan kuppikiveä.

F 59183

Kuva 11. Ed. kuvan kuppikiveä.

F 59180

Kuva 12. Ed. kuvan kuppikiveä.

Kuva 13. LAMMI 28, Kirkonkylä, Linnamäki.
Muinaislinna lounaasta.

Kuva 14. LAMMI 31, Halila, Halila (Hoitonkallio,
Kajakkakallio). Kuppiakallio aiemmin mielellä mer-
kittyjen kivien talana. Kuva lounaasta.

F 59191

15.

F 59190

16.

Kuvat 15-17.

Kunan 14 keppin-
kallio.

F 59192

17.

Sammeli inu, 1983 Teiji Saulekosen

F 59193

F 59194

F 59195

Kuva 18. LAMMI 34. lampelto, Kinnaila 2. Kivik. as. paikka.
 Löydöt KM 22189, kvartsi-iskoksia 2 kpl, ruksilla
 merk. paikasta. Kuva luoteesta.

F 59197

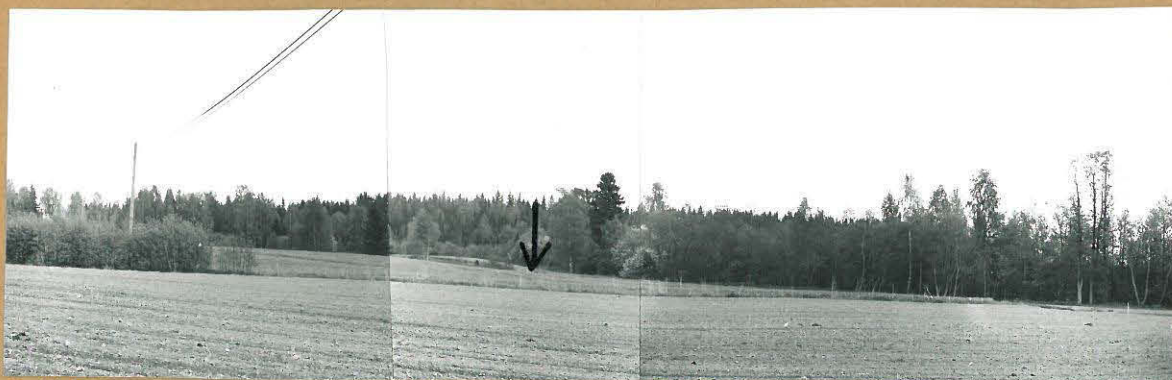
F 59196

F 59199

F 59198

Kuva 19. Ed. kuvan as. paikka. dp. merk. ruksilla.
 Kuva lännestä.

Lammi inv. 1983 Jyri Chaukonen

F 59200

F 59203

F 59201

Kuva 20. LAMMI 36, Rouni, diinainen 1. Kivik. as. p.
 Kvarteri-iskosten KM 22190 lp. merk. motella. Ku-
 van oik. puoliskolla kulkee liki vaakasuoraan maan-
 tie ja tämän takana Pääjärven rantatorma.
 Kuva länsi-luoteesta.

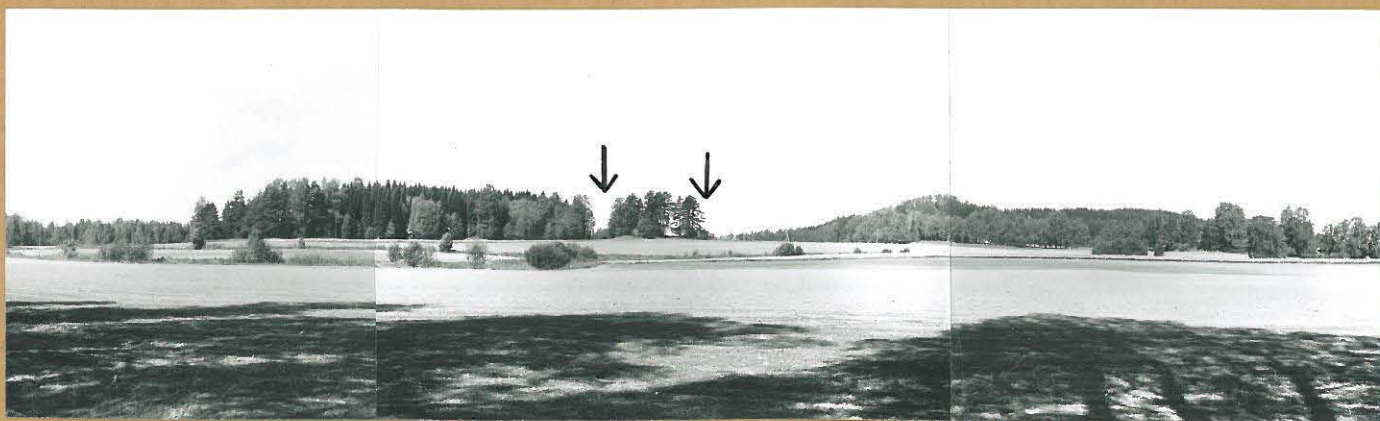
F 59202

F 59205

F 59204

F 59206

Kuva 21. Ed. kuvan as. paikka. Kvarteri-iskos-
 ten lp. merk. ruksella. Kuva idästä.

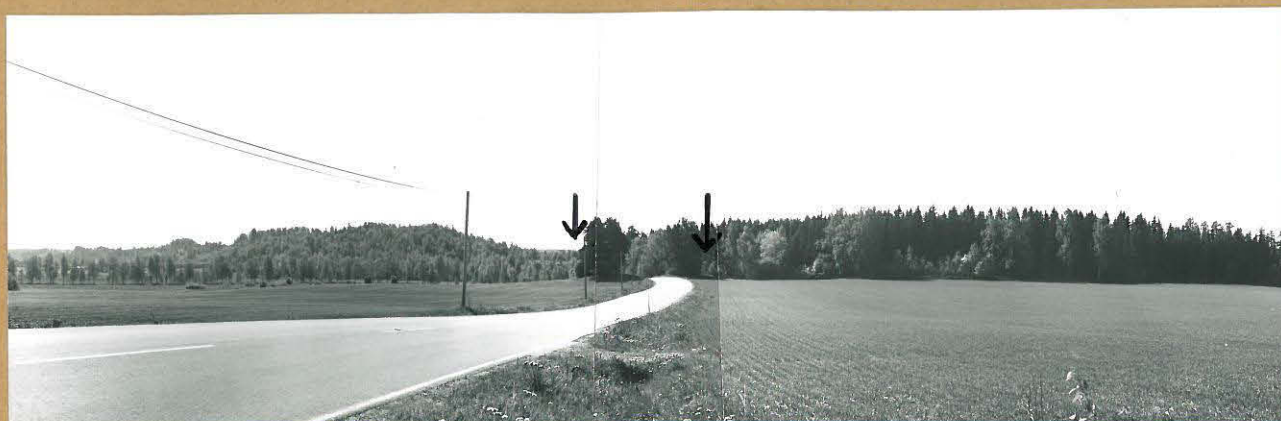

F 59208

F 59207

F 59209

Kuva 22. LAMMI 43, Vanhakartano, Honkaliini 1. Rk.
Polttokeittä- ja ruumishautakalmisto mäennurppylältä,
kuorten välillä. Kuva itä-kaakosta.

F 59211

F 59210

F 59212

Kuva 23. Ed. keuran kalmisto mäennurppylältä,
tien molemmin puolin. Kuva pohjoisesta.

F 59214

F 59213

F 59215

Kuva 24. Ed. keuran kalmiston länsipuolisko,
jolla kaimettu 1933 ja 1964. Kuva itä-kaakosta.

lammi inv. 1983 Jari Laukkonen

Kuva 25. LAMMI 45, Vanhakartano, Gammelgård 2. Miehankiöntakivi kunnasta näkyvän, nuotellametsä kityn kiven takana. Kuva lännestä.

F 59216

Kuva 26. Ed. kuvan miehankiöntakivi.

F 59220

F 59221

Kuva 27. LAMMI 49, Pongkala, Katénsilta. Kivie. as. paikka. löydöt KM 22192, kvartsi-iskoksia 3 kpl, ruksilla merk. kohdasta. Pellon ja metsän raja noudattaa Ormajärven rantatörmää. Kuva koillisesta.

Lammi 1983 Epi Chaukonen

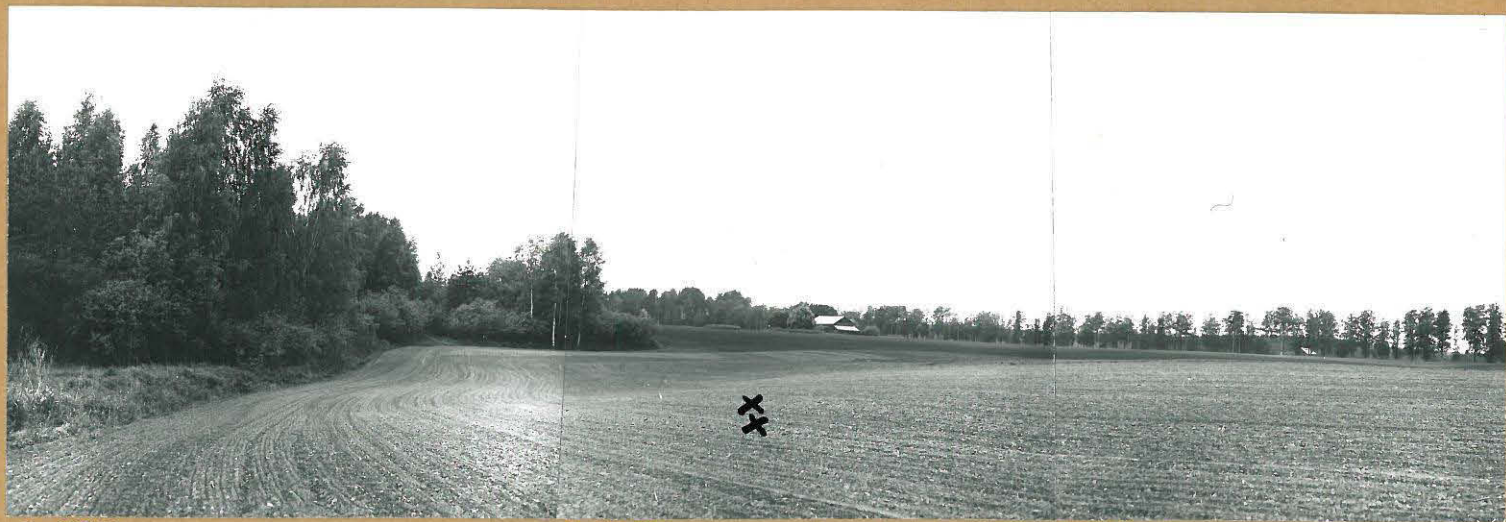
F 59222

F 59225

F 59226

F 59227

Kuna 28. Kunan 27 as. paikka. Kvartsi-iskoktien
lp. merk. ruksilla. Kuna pohjoitesta.

F 59223

F 59224

F 59228

Kuna 29. Kunan 27-28 as. p. Kvartsi-iskoktien
lp. merk. ruksilla. Kuna idästä.

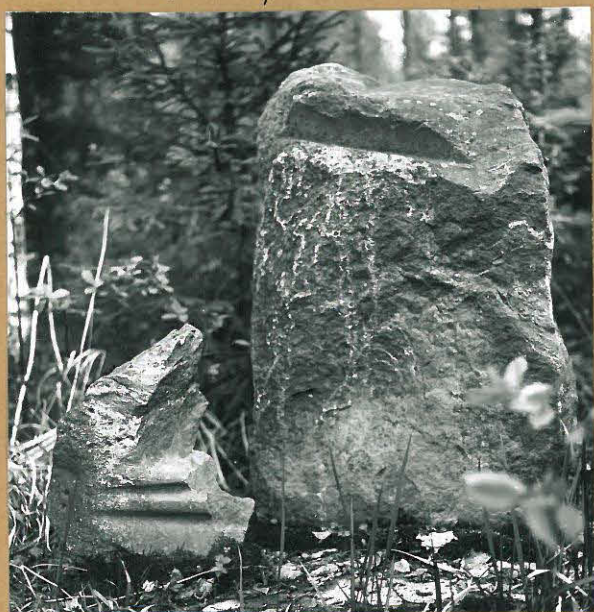
F 59229

Kuna 30. LAMMI 61, Lieso,
Lahdenpöytä. Miekänhi-
ontakiven kappaleet.
Kuna pohjoisesta.

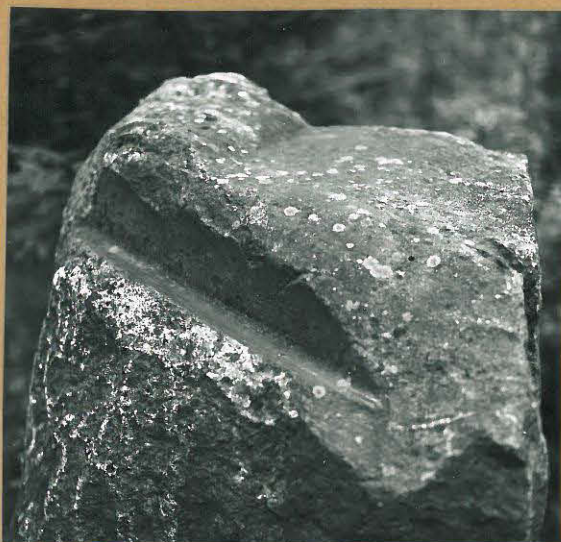
F 59230

Kuna 31. Kuten ed.

F 59231

Kuna 32. Kuten ed.

F 59238

Kuna 33. Yomaman
kappaleen yläosa.

F 59237

Kuna 34. Pienempi
kappale.

F 59240

F 59239

Kuva 35. LAMMI 62, diezo, Lamminjärvi.
Kivik. as. paikka (?) Kvarnssi-iskoksen KM
22193:n lp. merk. ruksilla. Kuva itä-
kaakosta.

F 59241

F 59242

Kuva 36. LAMMI 65, Nuhtola, Ekejohti.
yleiskuva kinnöyhtiöalueesta. Röykki-
öitä kuvan niityllä, sen takana ja oik.
puolella metsikössä. Kuva etelästä.

Lammi inv. 1983 Jyri Sankkonen

F 59245

Kuva 37. LAMMI 65, Nuhola,
Ekojoki. Röykkiö 2 lou-
naasta.

F 59244

Kuva 38. LAMMI 65,
Röykkiö 4 etelästä.

F 59247

Kuva 39. LAMMI 66, Vähä-
Evo, Kamkainen. Kiri-
röykkiö koillista.

F 59246

Kuva 40. Ed. röykkiö
kaakosta.

F 59248

Kuva 41. Ed. röykkiö
pohjoisesta.

F 59251

F 59250

F 59249

Kuna 42. LAMMI 76, dieco (Kuohijärvi),
Ojamäki. Kivik. as. paikka. löydöt ko-
22195, kvartsi-iskohnia 8 kpl, piste-
määrällä rajatulta alueelta. Kuna
kaakosta.

F 59255

F 59254

F 59252

Kuna 43. Ed. keuran as. paikka. löytöalue
rajattu pistemäärällä. Kuna kaakosta.

F 59256

F 59257

F 59258

Kuna 44. LAMMI 82, Alue Eron valtionpuistoa, Mötäkka.
Röykkiö 2 etelästä.

F 59261

F 59259

F 59260

Kuna 45. Lammi 82, röykkiö 1 lännestä.

Lammi inno 1983 Jari Saukkonen